

**budapesti
klasszikus
film maraton**

nemzetközi filmfesztivál

2019. SZEPTEMBER 4-11.

**URÁNIA NEMZETI FILMSZÍNHÁZ | SZENT ISTVÁN TÉR
BUDAPESTI FRANCIA INTÉZET | PUSKIN MOZI | TOLDI MOZI**

MAF
MAGYAR NEMZETI FILMALAP ZRT.
FILMARCHIVUM

BEAUTY, GOURMET, CULTURE AND SAVOIR-VIVRE

Hungarian-Viennese *ÉS Bisztró*, New York style *ÉS Deli*, avant-garde Japanese *Nobu*, creative cocktail specialist *Blue Fox The Bar* and *The Living Room* where guests can relax in style. These venues make up *Kempinski Corvinus*' culinary universe under one roof: Gastronomic Quarter Downtown Budapest.

Erzsébet tér 7-8 | 1051 Budapest | kempinski.com/budapest

**GASTRONOMIC
QUARTER
DOWNTOWN
BUDAPEST**

FÓKUSZBAN

PARC A VOITURES
P.O. PARKING AREA

CORRESPONDANCE
CONNECTING FLIGHT

PIERRE RICHARD

FÓKUSZBAN

In focus

A 3. Budapest Klasszikus Film Maratonon ismét világsztárokkal találkozhat a közönség – mondhatjuk, hogy hagyományainkhoz híven. És a hagyományok ápolása talán illik is egy klasszikusfilm-fesztiválhoz. Talán éppen a személyes találkozásoktól fesztivál egy filmfesztivál: ünnep ez az alkotóknak és a közönségnek is. 2019-ben eljön a Film Maratonra Pierre Richard, a *Magas szőke férfi felemás cipőben* és számos más fergeteges komédia nagyon francia, nagyon szőke és nagy kékszemű, örökifjú sztárja. A fesztivál nagydíját korunk egyik legjelentősebb zeneszerzője, Michael Nyman veszi át, aki nemcsak legendás filmek zenéjét írta, hanem kiemelkedő operaszerző és filmművész is. A restaurált Szabó István-film, az *Édes Emma, drága Böbe* bemutatójára Budapestre érkezik a holland színésznő, Johanna ter Steege, az 1992-ben Berlinben Ezüst Medvét nyert alkotás egyik főszereplője. A selmecbányai születésű Magda Vásáryova legendás szőkesége rövid, hosszú és félhosszú hajjal is páratlanul vonzó – a közönség a *Sörgyári capriccio* vetítése előtt találkozhat a művésszel, de Magyarországon ritkán látható nagy filmjét, a Markéta Lazarovát is vetítjük. Jankovics Marcell filmjei kivételes vizuális remekek. Most restaurálva, nagyvásznon láthatók, az alkotó jelenlétében. Udo Kier pedig egyik legjobb filmje, a *Bódy Gábor* által rendezett *Psyche* előtt beszélget hosszú és izgalmas filmszínészi pályafutásáról.

Once again (and by now one could even say, 'as is our tradition'), audiences have the opportunity of meeting celebrities in person at the 3rd Budapest Classics Film Marathon. The nurturing of traditions perhaps best suits a film festival of the classics. Perhaps it is precisely the chance to meet VIPs in person that makes a festival a film festival: a celebration for both artists and audiences. In 2019, the Film Marathon is proud and delighted to welcome Pierre Richard, the very French, the very blonde, the very blue eyed perennially youthful star of the film The Tall Blonde Man with One Black Shoe and very many other madcap comedies. Michael Nyman, one of the most significant composers of our age, will be presented with the Grand Prix of the festival. He has not only written scores for legendary films but he is also an accomplished opera composer and film artist. The Dutch actress Johanna ter Steege travels to Budapest for the screening of the fully restored István Szabó film Sweet Emma, Dear Böbe; she played one of the title roles in the film that won a Silver Bear in Berlin in 1992. The legendary blondness of Magda Vásáryová, who was born in Banská Štiavnica (Selmecbánya), is irresistible whether cut long, medium or short. Audience members have the opportunity to meet and talk with the artist prior to the screening of Cutting It Short, but we are also screening her great film Marketa Lazarová which is rarely shown in Hungary. The films of Marcell Jankovics are exceptionally visual masterpieces. They can now be viewed in restored form on the big screen, in the presence of the master. Prior to the showing of Psyche directed by Gábor Bódy, which is perhaps the best film starring Udo Kier, the German artist will talk about his long and fascinating career as a film actor.

PIERRE RICHARD

Az elsősorban nagy nevetetőként, setesuta komédiásként elkönyvelt Pierre Richard neve nem csupán ennyi. A Pierre és a Richard tulajdonképpen csak első keresztnéve, amit követ még a Maurice, a Charles és a Léopold is, vezetékneve pedig Defays. Pályafutását kabarékban, többek közt a Bobinoban kezdte, mely nem csupán egy színház volt, hanem mulató és étterem is, akárcsak a Moulin Rouge vagy a Lido. A könnyed szórakoztatás tehát sosem állt távol a szőke, nagyon kék szemű színésztől, aki, ha elődöket kellene mondani, legalább annyit tanult a spanyol nemesi családból származó, de francia színészként híressé lett Louis de Funès-től, mint a még korábbi slapstick, vagyis hasraesős, tortadobálós néma film sztrárároktól. Jellemző arckifejezését – hogy arca a legkritikusabb helyzetben is szenttelen maradjon, már-már együgyűgüően az – Buster Keatontól vette át. Első igazai sikere, melyben közismert karaktere megjelent, a maga rendezte *A szórakozott* című film volt. Igazán ismertté az 1972-es *Magas szőke férfi felemás cipőben* tette. A hetvenes évek vígjátékai után komolyabb filmekben is szerepelt és szerepel ma is, hiszen továbbra is aktív, mind színészként, mind borászként. Az utóbbi területen sem amatőr, borászatából évente 80 ezer palack kerül a piacra.

There is actually much more to the name of Pierre Richard, primarily known as a great slapstick artist, as “Pierre” is only his first given name, while “Richard” is the second. His other given names are Maurice, Charles, and Léopold, while his family name is Defays. He began his career in cabaret, playing at the Bobino Theatre, among other venues. Bobino was more than just a theatre, but was also a nightclub and a restaurant, much like the Moulin Rouge or the Lido. Thus, this blond, blue-eyed actor never strayed far from light entertainment. If he has to say who his predecessors were, then will tell you that he has learned at least as much from Louis de Funès (born in an aristocratic Spanish family, but reputed as a French actor) as he has from earlier slapstick, pie-throwing silent films. His skill of keeping his facial expression completely inscrutable, even in the most critical situations, was something that he essentially learned from Buster Keaton. His first great hit, where his character first appeared, was his self-directed film The Daydreamer. It was he who truly popularised the 1972 film The Tall Blond Man with One Black Shoe. After his successful comedies in the 1970s, he also acted (and continues to act) in more serious films, as his career is ongoing both as an actor and a winemaker, as he produces 80,000 bottles a year in his latter capacity.

A SZÓRAKOZOTT

Le distrait / Distracted

1966, magyar, 1970, francia/*French*,
magyar hang/*English subtitles* (85')

Pierre Richard saját rendezésű filmjében is nagy sikerrel játszotta a főszerepet. Ebben jelenik meg először a kissé lökött, szórakozott, jószándékú, ám igazi balfék karakter, ami aztán védjegye lesz Pierre Richard filmjeinek, ám itt még egyszerűen csak Pierrenek hívják. És már itt is, legalább olyan fontosak a félreértések, mint a szerelmi szál, a ledér, szép hölgyek. Már ebben a filmben is a reklámszakmában dolgozó Pierre mellé szegődik a szerencse, ha már szórakozottsága odáig fajul, hogy szerelme beteljesülését akadályozza.

Pierre Richard played the lead role in this popular film that he also directed. This was the first time we saw the slightly goofy, absent-minded, well-intentioned yet 'loser' character that would become a trademark of Pierre Richard films, but here he is simply called Pierre. In this movie, too, the serial misunderstandings are at least as important as the love angle and the chic women. Pierre, who has a job in the advertising profession, suddenly finds luck knocking at his door, even when his absent-mindedness goes so far as to obstruct the fulfilment of love.

Rendező/*Directed by* Pierre Richard
Forgatókönyv/*Screenplay by* André Ruellan,
Pierre Richard

Operatőr/*Director of photography* Daniel Vogel
Zene/*Music by* Vladimir Cosma

Szereplők/*Cast* Pierre Richard, Marie-Christine Barrault,
Maria Pacôme, Catherine Samie,
Micheline Luccioni, Paul Préboist
Műfaj/*Genre* vígjáték

Gyártó cég/*Production* Gaumont,
Les Productions de la Guéville, Madeleine Films
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*

09.06. 20.00 Toldi – Kisterem

BALFÁCÁN

La chèvre / Knock on Wood

1981, francia/*French*,
franciául, magyar és angol felirattal/*in French, Hungarian
and English subtitles (95')*

Francis Veber az európai mozi meghatározó háttéralakja. Ő írta a forgatókönyvét az *Őrült nők ketrecének*, a *Montreali bankrablásnak* és az *Apám, a hős* című filmnek, illetve a nevéhez fűződik a Gérard Depardieu és Pierre Richard furcsa párosára épülő sorozat, melynek első darabja a *Balfácán*. Egy nagyvállalat igazgatójának feltűnően peches lánya eltűnik, és az eset Murphy összes törvényét igazolja. Ki más is lehetne a keresésére küldeni Mexikóba, mint egy hozzá hasonlóan peches embert? A pechszeria csúcstartója mellé ráadásul egy kemény öklű nyomozó is dukál, aki után kő kövön nem marad. Ajtó előtte nem lehet bezárva, ha mégis bezárták, már biztosan betörte, és könnyen boldogul vele, ha ismét ugyanoda vezet az útja. A lomha, szűkszavú nyomozó és peches társa olyan párost alkotott, mely később nem csak francia filmekben tűnt fel, de az úgynevezett buddy-filmek egyik alaptípusát hozta létre.

Francis Veber is a major 'background' figure in European cinema: few have heard of him, yet many have seen and enjoyed his prolific output. It is sufficient to consider La Cage aux Folles or Hold-Up or My Father, the Hero, on which he was the screenwriter, or the series built on the wacky pairing of Gerard Depardieu and Pierre Richard, the first part of which is Knock on Wood. The hapless daughter of the director of a major corporation disappears, as if proof of all Murphy's Laws rolled into one, and who else to send to Mexico to track her down than a similarly hopeless individual. However, the unluckiest of unluckies is accompanied by a hardboiled detective who will stop at nothing to find the girl. No door remains closed to him. And if it is closed, and he has broken it in, then it's all the easier to shove it open on their return. The slow-moving, tight-lipped detective and his ill-starred companion formed a duo that proved so popular they appeared in further French films. This early Veber work also laid the foundations for the so-called buddy film that proved enormously popular overseas.

Rendező/*Directed by* Francis Veber
Forgatókönyv/*Screenplay by* Francis Veber
Operatőr/*Director of photography* Álex Phillips Jr.
Zene/*Music by* Vladimír Cosma
Szereplők/*Cast* Pierre Richard, Gérard Depardieu,
Pedro Armendáriz Jr., Corynne Charbit,
Maritza Olivares, André Valardy
Műfaj/*Genre* vígjáték/*comedy*
Gyártó cég/*Production* Conacite Uno, Fidelity Films,
Gaumont International
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.06. 16.00 Francia Intézet

FÉLÉNK VAGYOK, DE HÓDÍTANI AKAROK

Je suis timide... mais je me soigne
I'm Shy, But I'll Heal

1978, francia/French

francia nyelven/magyar felirattal,
in French/Hungarian subtitles (85')

Ennek a klasszikus vígjátéknak a forgatókönyvét Jean-Jacques Annaud jegyzi, számos jelentős film, többek közt a *Rózsa neve* és a *Hét év Tibetben* rendezője, zenéjét pedig nem más, mint Vladimir Cosma, a legnagyobb francia sanzonszerzők egyike. A *Félénk vagyok, de hódítani akarok* alapvetően persze a gegek, a franciás poénok miatt lett sikeres: ki ne emlékezne arra a jelenetre, amiben a főhős gatyát, vagyis a magyar szinkronban „gatyót” akar vásárolni magának, vagy az autók mellett elszáguldó országúti vitorlásra. Ez a film, akárcsak a nagy börleszksfilmek többsége, a kiszolgáltatott ember, a mindig minden helyzetben egyenes, de valójában vesztesnek született figura megdicsőülése. Vele és rajta nevetünk, de valójában szurkolunk is neki, szurkolunk, hogy összejöjjön végre Ágnessel. Klasszikus komédia, amiben nem csak a konyha, az étterem, de a poénok java része is nagyon francia.

The screenplay of this classic comedy was the work of, among others, Jean-Jacques Annaud, director of several important films such as The Name of the Rose and Seven Years in Tibet, and the music is by none other than Vladimir Cosma, one of the greatest French chanson composers. Naturally, the film really became a hit fundamentally because of its French gags: who can ever forget the scene in which our hero wants to buy himself a pair of breeches, or the land yacht tearing down the road next to cars? Just like the majority of grand burlesques, this movie is the apotheosis of the nobody man who in every situation is honest yet in truth a born loser: we laugh with him and at him, but in reality we are always rooting for him. We end up hoping and praying he gets together with Agnes. It is a classic comedy in which not only the cuisine and the restaurant but most of the gags as well are very, very French.

Rendező/Directed by **Pierre Richard**
Forgatókönyv/Screenplay by **Pierre Richard,**

Jean-Jacques Annaud, Alain Godard

Operatőr/Director of photography **Claude Agostini**

Zene/Music by **Vladimir Cosma**

Szereplők/Cast **Pierre Richard, Aldo Maccione,**

Jacques François, Mimi Coutelier,

Catherine Lachens, Robert Dalban

Műfaj/Genre **vígjáték**

Gyártó cég/Production **Albina Productions,**

Fideline Films

Formátum/Format **színes/colour**

VETÍTÉS/Screening:
09.06. 16.00 Uránia

MAGAS SZŐKE FÉRFI FELEMÁS CIPŐBEN

Le grand blond avec une chaussure noire
The Tall Blond Man with One Black Shoe

1972, francia/*French*, magyarul/*in Hungarian/English subtitles* (90')

PIERRE RICHARD RÉSZVÉTELÉVEL
IN THE PRESENCE OF PIERRE RICHARD

Ez volt az a film, ami divatba hozta a pánsípot. Vladimir Cosma zenéjét a román Gheorghe Zamfir adta elő, és a film akkora siker lett, hogy ebben az időben szinte minden család beszerzett egy pánsípot. Pierre Richard ezen filmje is klasszikus félreértési szituációbóra épül, a cselekmény kiindulópontja inkább lehetne egy thrilleré, mint egy könnyed francia vígjátéké. A kémszervezet áruelőjének állított csapdában a csali a magas szőke férfi felemás cipőben. A szervezet két rivális csoportja úgy csap össze a feje felett, hogy ő abból semmit nem vesz észre, tulajdonképpen csak az előnyöket élvezi. Hasonlóan számol le velük, mint két támadójával: amikor lehajol a szemüvegéért, egyikük átesik rajta, a másikat pedig véletlenül leüti. A film könnyedsége sugárzik az antihős erkölcsi fesztelenségéből: a szeretője a kollégája és a legjobb barátja felesége. De nem tesz semmit. Ahogy az a film korában jellemző volt, a dohányzást is a lehető legsikkesebben művelik.

This was the film that made the pan flute fashionable. The music of Vladimir Cosma was performed by the Romanian Georghie Zamfir, and the film was such a success, here in Hungary, too, that for a time virtually every family owned a set of pan pipes. In this film, once again, Pierre Richard starts everything off with a classic misunderstanding. Or more accurately, the plot start line is more akin to a thriller than a light, slick French comedy. The tall blond man with one black shoe is the cheese in the mousetrap set for the traitor in the spy organization. The two rival groups in the agency clash above his head in a way that he does not notice anything, and as a matter of fact he only enjoys its advantages. He does away with them like they were his two attackers: when he bends down for his glasses, one of them trips up and he accidentally knocks over the other one. The humour also lies in the fact that the anti-hero, the very non-heroic tall blond man, is far from a pillar of upstanding morality himself: his lover is the wife of his colleague and best friend. But it doesn't matter. The film was made at a time when it was still considered très chic to smoke.

Rendező/*Directed by* Yves Robert
Forgatókönyv/*Screenplay by*
Yves Robert, Francis Veber
Operatőr/*Director of photography*
René Mathelin
Zene/*Music by* Vladimír Cosma
Szereplők/*Cast* Pierre Richard,
Bernard Blier, Jean Rocherfort,
Mireille Darc, Colette Castel, Jean Obé
Műfaj/*Genre* vígjáték/*comedy*
Gyártó cég/*Production* Gaumont,
Les Productions de la Guéville,
Madeleine Films
Formátum/*Format* színes/*colour*

SZABADTÉRI VETÍTÉS/*Open air screening:*
09.06. 19.30 Szent István tér

MICHAEL NYMAN

MICHAEL NYMAN

Magyarországon Michael Nyman elsősorban a Peter Greenway filmek zeneszerzőjeként ismert, és csak szűkebb körben – főként a zenészek – tudják, hogy nem csak opera- és kamarazene szerzőnek, de zeneteoretikusnak is kiváló; az experimentális zenéről, John Cage hatásáról írott könyve magyarul is megjelent. A londoni születésű Nyman zongorát és zeneszerzést tanult a Királyi Zeneakadémián, de mivel nem látta elég érdekesnek a kortárs zenét, és elutasította az akkor divatos, Schönberg nevéhez köthető atonális irányzatot, inkább átnyergelt a filmteóriára. 1968-ban a – főként az Amadinda ütőegyüttes tevékenységének köszönhetően – hazánkban is jól ismert Steve Reich *Come Out* című szerzeményének hatására fordult újra a komponálás felé, pontosabban a minimalizmusnak nevezett irányzathoz, melynek egyik fontos képviselője lett maga is, s melyhez a későbbiekben is hű maradt. Ismétlések, egymásba fonódó akkordok jellemzik még az olyan különös, a filmzenéitől egyébként nem túl távol eső műveit is, mint a neurológus professzor, Oliver Sacks esettanulmányából íródott operája, *A férfi, aki kalapnak nézte a feleségét*.

*Composer Michael Nyman is primarily known in Hungary for his scores in Peter Greenway's films. What is less widely known, mostly only among musicians, is that he not only composes opera and chamber music, but is also an outstanding musicologist. His book about the impact of experimental music and John Cage has also been translated into Hungarian. Born in London, Nyman studied the piano and composing at the Royal Conservatory. He was not much drawn to contemporary music and rejected the atonal trend headed by Schönberg which was in vogue at the time, and turned instead towards cinematographic theory. It was only 1968 that, under the influence of Steve Reich's composition *Come Out* (especially well-known in Hungary thanks to the prodigious work of the Amadinda percussion ensemble) that he returned to composition. He became one of the main representatives of the minimalist movement, and has remained loyal to this approach. His film soundtracks are characterised by repetitions and interwoven chords, which are in fact quite similar to his earlier works as well, such as the opera *The Man who Mistook his Wife for a Hat*, which was written by professor of neurology Oliver Sacks based on a case study.*

EMBER A FELVEVŐGÉPPEL

Cselovek sz kinoapparatom

Man with a Movie Camera

1929, szovjet/Soviet, némafilm/silent film (68')

Michael Nyman az experimentális zene jeles képviselője és teoretikusa. Az experimentális zeneszerzőket hangokkal leírható szituációk érdeklik – írja a műfajról szóló könyvében –, olyan helyzeteket vagy képeket keresnek, melyek szabályokat hívnak elő, és e szabályok határozzák meg a zene alapvonalait. Nem véletlen, hogy Nyman a képletszerűen megalkotott jelenetekkel és ismétlésekkel dolgozó, a matematikát a filmbe emelő Peter Greenaway munkatársaként alkotta legfontosabb és legismertebb műveit. Dziga Vertov filmje egy város életének megörökítéséről szól, és éppen a szimmetriák, a szabályokra felhívó lehetőségek miatt, szinte kikövetelte, hogy Michael Nyman írjon hozzá zenét. Vertov költői városfilmje nem csak azért érdekes, mert megelevenedik benne egy város nyüzsgése, hanem a film adta lehetőségekkel való játék miatt is.

Michael Nyman is a preeminent representative of experimental music, and not merely a representative but a theoretician as well. Experimental composers are interested in situations that can be delineated with notes, he writes in his work on the genre, they seek a situation or image that sets rules, and these rules determine the base lines of the music. It is not a coincidence that Nyman created his most important and well-known pieces with Peter Greenaway, who works with formula-like scenes and repetitions, bringing mathematics into film. Dziga Vertov's urban film, the opening scene of which shows the cameraman behind the camera, reveals what the work is about – preserving the life of a city – and this virtually demanded that Michael Nyman should compose the music for it because of the symmetries and the opportunities setting rules. Vertov's poetic film is not only interesting because it evokes the constant buzz of a city, but also because of how it plays with the opportunities afforded by film: for example, in that scene shot next to the railway tracks, which can be the illustration of both the montage theory and the Kuleshov effect. Here with Nymann, the solo piano plays, evoking hushed Satie music: ghostly music.

Rendező/Directed by **Dziga Vertov**

Forgatókönyv/Screenplay by

Dziga Vertov

Operatőr/Director of photography

Zene/Music by **Michael Nyman (2001)**

Szereplők/Cast **Mikhail Kaufman**

Műfaj/Genre **kísérleti némafilm /**

experimental silent movie

Gyártó cég/Production **Vseukrainske**

Foto Kino Upravlinnia

Formátum/Format

fekete-fehér/black and white

SZABADTÉRI VETÍTÉS/Open air screening:

09.09. 19.30, Szent István tér

NYMAN A FELVEVŐGÉPPLEL

NYman with a Movie Camera

2010, angol, *In English* (67')

Michael Nyman először 2001-ben komponált kísérő zenét Dziga Vertov 1929-es *Ember a felvevőgéppel* című filmjéhez a Brit Filmintézet felkérésére. A feladat annyira magával ragadta, hogy később egy egész önálló projektet épített köré. A munka során Vertov filmkészítési módszeréből és a filmigazság fogalmából indult ki. Ezek alapján elkészítette első egész estés filmjét, amely az alkotó személyes válasza lett Vertov klasszikusára. Nyman alaposan elemezte az eredeti filmet, majd a snittek újraforgatott és megfelelő ritmusban egymáshoz illesztett verzióiból állította össze saját változatát. Az egykori műre rezonáló, mégis kortárs mozgókép révén a sok évtizedes különbséggel dolgozó művészek különleges párbeszédbe keverednek egymással.

Michael Nyman's original engagement with Man With a Movie Camera dates back to 2003 when he was commissioned by the British Film Institute to compose a new soundtrack for Vertov's 1929 film. This visual encounter subsequently triggered a ten year journey of experimentation with the medium of moving image, taking its starting point from Vertov's documentary-making principle of "the perception of truth", the documentation of "life as it is" or "life caught unawares". In 2009, Nyman's first feature film NYman with a Movie Camera captures the artist's personal response to Vertov's original with a thorough and scrupulous analysis of his shot content and durations. Borrowing from his own diaristic film archives, Nyman proceeds with a systematic reconstruction of Vertov's frames replacing his shots with precisely-related (and timed visual) material of his own.

Rendező/Directed by Michael Nyman
Operatőr/Director of photography Michael Nyman
Vágó/Editor Max Pugh
Zene/Music by Michael Nyman
Műfaj/Genre Kísérleti dokumentumfilm/
Experimental documentary
Gyártó cég/Production Michael Nyman Ltd
Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.09. 14.00 Toldi – Kisterem

ZONGORALECKE

The Piano

1993, új-zélandi/ausztrál/francia, New Zealand/Australian/French, angolul/magyar felirattal, in English/Hungarian subtitles (121')

GÁLAVETÍTÉS/GALA SCREENING

MICHAEL NYMAN KÖSZÖNTÉSE/TRIBUTE TO MICHAEL NYMAN

Jane Campion volt az első nő, aki Arany Pálmát nyert Cannes-ban a *Zongoralecke* című alkotásával. Ez az érzelmes és szép melodráma olyan film, amihez nem egyszerűen kísérőzenét kellett írni, hanem olyan zenét, melyi együtt mutatja meg az érzelmek elmélyülését és a zene varázsát. Olyan zenét, aminek hallatán elhiszszük, hogy a néma főszereplőnő, Ada számára nincs fontosabb, mint a zene, mert ez jelenti számára a menekülést a rettenetes hétköznapok elől. A férje földért eladja a zongoráját, az egyetlen olyan dolgot, ami még a régi világot, az otthont jelenti számára, és azt csak akkor kaphatja vissza, ha annyi zongoraleckét ad a vevőnek, ahány billentyű van a zongorán. Michael Nyman ebből indult ki, amikor a zenét szerezte: oktáv játékokból, a zongora fesztiváljából, az ismétlésekből, leckékből, és az érzelmekből építkezett. A zenével nem csupán hozzáadott ehhez a filmhez, hanem az Oscar- és Arany Palma-díjas rendezőnő egyenrangú társává vált.

It was her performance in The Piano that made Jane Campion the first woman to win a Palme d'Or in Cannes. This touching, beautiful melodrama is a film that needed much more than background music – it had to have music that shows at once the depth of emotion and the magical power of music, one that makes us grasp its importance for Ada, the mute leading female role, for whom music represents an escape from her dismal everyday existence. In order to buy land, her husband sells her piano: her only remaining link to her former life and home. She only gets it back after giving as many piano lessons to the buyer as there are keys on the instrument. In composing this music, Michael Nyman drew upon the full range of the instrument, using octaves, repetition, études and emotions. The music is much more than a mere ornament to this film, as it raises it up to the level of its Oscar and Palme d'Or winning director.

Rendező/Directed by Jane Campion

Forgatókönyv/Screenplay by
Jane Campion

Operatőr/Director of photography
Stuart Dryburgh

Zene/Music by Michael Nyman

Szereplők/Cast Holly Hunter,
Harvey Keitel, Sam Neill, Anna Paquin,
Kerry Walker, Geneviève Lemon

Műfaj/Genre romantikus dráma
drama, romance

Gyártó cég/Production CiBy 2000,
Jan Chapman Productions

Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.10. 18.30 Uránia

JANKOVICS MARCELL

A magyar animációs filmekben belül külön csoportot képeznek Jankovics Marcell nagyívű mozifilmjei, amelyek a magyar kultúra évszázados mese- és mondavilágának és ikonográfiájának egyedí átíratái. Ezek közül is markánsan kiemelkedik két első egész estés mozifilmje, melyek révén rendezőjük örökre beírta magát az egyetemes filmtörténet nagykönyvébe. A *János vitéz* (1973) és a *Fehérlófia* (1981) egyedí módon stilizált műreemek, amelyek a szerzői filmekre jellemző szimbolikus figuraalkotást és mozgatósi stílust, valamint a dramaturgia sorvezetője mentén átalakuló, vibráló színvilágot alkalmaznak. Jankovics Marcell 1971-ben, 30 évesen kapott lehetőséget arra, hogy megrendezze első egész estés rajzfilmjét, a *János vitézt* (1973), amelyet egyben a magyar animációsfilm-gyártás történetének is az első egész estés filmjeként tartunk számon. A *János vitéz* közönségbarát produkciónak számít, amely a mindenki által ismert elbeszélő költeményen alapul, cselekményvezetése lineáris, betétdalait pedig a korszak kedvelt könnyűzenei énekese, Delhusa Gjon énekelte. Azonban Jankovics második nagyfilmjében, az ornamentális eredetmítoszként definiálható *Fehérlófiában* (1981) már radikálisan szakított a hagyományos képábrázolási, hangszerelési és elbeszélői módozatokkal. Absztrakt, kísérleti animációkat idéző képi megoldásai és ezoterikus hangkulisszája révén a *Fehérlófia* igazí áttörés volt az animációsfilm világtörténetében.

The ambitious movies of Marcell Jankovics that in themselves represent a separate chapter within Hungarian animation are unique reworkings of Hungarian culture's centuries-old story-telling tradition and iconography. Among this oeuvre, his first two full-length feature films stand alone; through them, the director wrote himself into the annals of universal film history. János vitéz/ Johnny Corncob (1973) and Fehérlófia (1981) are masterpieces stylized in a unique manner, which employ symbolic figuration and movement typical of auteurial films, as well as vibrating tonal patterns transforming in harmony with the shifting plotline. Marcell Jankovics was 30 when, in 1971, he received a commission to direct his debut full-length animation, Johnny Corncob (1973). This is considered to be the very first full-length feature film in the history of Hungarian animation filmmaking. Johnny Corncob rates as an audience-friendly production based on narrative poetry almost universally known in Hungary. Its plotline is linear and its soundtrack was performed by Gjon Delhusa, one of the top pop artists of the time. However, Jankovics's second long film, Fehérlófia (1981), an "ornamental origin mythology", broke radically with traditional image depiction, instrumentalization and narrative modalities. Due to its image solutions evoking abstract, experimental animation and its esoteric background audio, Fehérlófia was a true breakthrough in the global history of film animation.

JANKOVICS MARCELL

Rendező/Directed by Jankovics Marcell

Forgatókönyvíró/Screenplay by

Jankovics Marcell, György László

Tervező/Design by Jankovics Marcell,

Richly Zsolt, Hegedűs László

Operatőr/Director of photography

Bacsó Zoltán

Zeneszerző/Music by Vajda István

Szinkronszínész/Cast (voice)

Cserhalmi György, Pap Vera, Szabó Gyula

Műfaj/Genre animáció, ifjúsági,

misztikus fantasy/animation,

youth film, mystical fantasy

Gyártó cég/Production

Pannónia Filmstúdió

Formátum/Format színes/colour, 4K

restaurált/4K restored

SZABADTERI VETITES / open air screening:

09.05. 19.30 Szent István tér

FEHÉRLÓFIA

Fehérlófia / Son of the White Mare

1981, magyar/Hungarian,

magyarul/angol felirattal, in Hungarian/English subtitles (80')

JANKOVICS MARCELL ÉS VAJDA ISTVÁN RÉSZVÉTELÉVEL

A Fehérlófia egy avantgárd mesefilm: cselekménye a pusztai népek, azaz az avarok, hunok és magyarok mondavilágából építkezik. Szereplői kozmikus-természeti archetípusokat jelenítenek meg. A film virtuóz módon animált képi világa álomszerűnek hat, fő szervezőelve az ornamentika: a jelenetek tobzódnak a folyamatos átváltozásokban és a lüktető színekben, képi mintázataiban megjelennek különféle absztrakt geometrikus formák és a körkörös, mandalaszerű kompozíciók. Ambient jellegű kísérőzenéje máig frissnek hat. Jankovics Marcell második egész estés filmjét az 1984-es Los Angeles-i ötkarikás játékok apropóján megrendezett animációs olimpián minden idők 50 legjobb animációs filmje közé választották.

Son of the White Mare is an avantgarde tale; it is an adaptation of the ancient legends of the early nomadic Steppe people (such as the Huns, the Avars and the Magyars); its protagonists represent cosmic natural archetypes. Producing a dreamlike visual world, the cutting-edge animation of the film is a radical example of the ornamental style, which is created from the continuous presence of metamorphoses, changing of colours, and recurring images of mandala. Its ambient-like score feels modern even today. Marcell Jankovics's second full-length animation was selected among the 50 greatest animated films of all time at the 1984 Los Angeles Animation Olympiad.

KÍSÉRŐFILM / Accompanying short film

SISYPHUS / Sisyphus

1974 (2') Rendezte/Directed by: Jankovics Marcell

Formátum/Format: színes/colour, 2K restaurált/2K restored

A mitológiai hős drámáját újravariáló két perces Sisyphus ötletét, az alkotó bevallása szerint, az általa rendezett első egész estés magyar animáció, a János vitéz jelentette erőpróba ihlette. A figura emberfeletti erő kifejtését a kockánként pulzáló, átalakuló, friss, erőteljes kontúrvonalak teszik intenzív nézői élménnyé.

Being a variation on the drama of the mythological figure, Sisyphus's superhuman effort to roll the rock to the top of the hill becomes evocative through the freestyle animation of the dynamic lines of ink. The film was inspired by the immensity of the undertaking Marcell Jankovics faced in the creation of the full-length animation János vitéz/Johnny Corncob.

JÁNOS VITÉZ

János vitéz / Johnny Corncob

1973, magyar/Hungarian,
magyarul/angol felirattal, in Hungarian/English subtitles (80')

A magyar egész estés filmek gyártása a *János vitéz*szel indult el 1971-ben, amely Petőfi Sándor születésének 150. évfordulójára készült. Az ismert elbeszélő költeményt adaptáló filmet 1973. május 1-én mutatták be a hazai mozik, gyártása huszonkét hónapig tartott. A címszereplő főhős egy falusi juhászból lett huszár, akinek evilági és túlvilági próbatételeket kell kiállnia, hogy kalandos útja végén szerelmével, Iluskával újra egyesülhessenek. A film látványában sajátosan ötvözi a szecessziót, a pop artot, valamint a magyar népi díszítőművészetet. Kápráztatóan színes képi világa és road movie-szerű cselekménye miatt gyakran állítják párhuzamba az 1968-ban berobbant kultikus Beatles-animációval, *A sárga tengerelattjáró*val.

Johnny Corncob was the very first full length animation to be completed in Hungary. It was commissioned by the government for the 150th anniversary of national poet Sándor Petőfi's birthday, and was based on his epic poem of the same title. It was premiered on May 1, 1973. The production took 22 months. The story follows the great adventures of titular János, a shepherd, who leaves his village to become a hussar and in quest for his beloved Iluska. Visually it bears strong stylistic affinities with the Art Nouveau, pop art, and the decorative Hungarian folk art. Both the hallucinogenically colorful visual design and the psychedelic road movie-like narrative of the film is highly reminiscent of the 1968 cult film of the hippie era, *Yellow Submarine*.

Rendező/Directed by Jankovics Marcell

Író/Written by Petőfi Sándor

Forgatókönyvíró/Screenplay by Jankovics Marcell,

Szabó Sipos Tamás, Szoboszlay Péter

Tervező/Design by Jankovics Marcell, Richly Zsolt

Operatőr/Director of photography Bacsó Zoltán,

Csepela Attila, Henrik Irén, Kassai Klári, Nagy Csaba

Zeneszerző/Music by Gyulai Gaál János

Szinkronszínész/Cast (voice) Cserhalmi György,

Nagy Anikó, Pártos Erzsi

Műfaj/Genre animáció, ifjúsági, kaland, fantasy/

animation, youth film, adventure, fantasy

Gyártó cég/Production Pannónia Filmstúdió

Formátum/Format színes/colour, 4K restaurált

/4K restored

VETÍTÉS/Screening:

09.07. 16.00 Puskin

UDO KIER

Udo Kier az elmúlt évtizedek egyik legfontosabb német színészegyénisége, akinek életműve a magyar filmtörténet szempontjából is meghatározó. A kölni születésű Kier egy londoni útját követően döntött a színészi pálya mellett, filmes karrierje Michael Sarne *Út Saint-Tropez felé* (1966) című rövidfilmjében indult. Markáns karaktere miatt hamarosan Paul Morrissey *Test Frankensteinnek* (1973) majd *Vér Drakulának* (1974) című műveiben, valamint több rémfilmben is főszerepet kapott. Első sikerei után világszerte keresett színésszé vált, feltűnt Fassbinder (*Berlin, Alexanderplatz*, 1980, *Lili Marlen*, 1981), Dario Argento (*Sóhajok*, 1977) és Lars von Trier filmjeiben (*Európa*, 1991, *Hullámtörés*, 1996, *A birodalom*, 1994-1997, *Melankólia*, 2011), de játszott több akciómoziban, vígjátékban és Gus van Saint Otthonom, *Idaho* (1991) című filmjében is. Magyarországon először 1979-ben dolgozott, amikor kapcsolatba került Bódy Gáborral. Elsőként két tévéfilmben, a *Katonákban* és a *Kréta körben* tűnt fel, majd megformálta Tóth Lászlót, a tragikus tudós-költőt a *Psyché*-ben. Bár legemlékezetesebb alakítását Bódy Gábor monumentális filmjében nyújtotta, Jancsó Miklós két művében, a *Magyar rapszódia*-ban (1979) és az *Allegro Barbaro*-ban (1979) is szerepelt. Az idei Filmmaraton a *Psyché* felújított kópiájának vetítésével tiszteleg a nagyszerű színész előtt.

Udo Kier is one of the most important German actors of the past decades, whose oeuvre is significant also from the aspect of Hungarian film history. Born in Cologne, Kier decided on a career in acting after a trip to London, and his film career took off with Michael Sarne's short film Road to Saint Tropez (1966). Thanks to his striking character and looks, he soon found more work starring in Paul Morrissey's Flesh for Frankenstein (1973) and Blood for Dracula (1974), not to mention several other horror films. After these initial successes he became an artist sought-out all over the world, he made appearances in films by Fassbinder (Berlin, Alexanderplatz, 1980, Lili Marleen, 1981), Dario Argento (Suspiria, 1977) and Lars von Trier (Europa, 1991, Breaking the Waves, 1996, The Empire, 1994-1997, Melancholia, 2011), while he played in many other action movies and comedies and had a role in Gus van Saint's My Own Private Idaho (1991). He first worked in Hungary in 1979, when he came into contact with Gábor Bódy. Initially he appeared in two TV films, Katonák and Krétakör, and then he took on the part of László Tóth, the tragic scientist-poet in Psyche. Although he gave his most memorable characterizations in Gábor Bódy's monumental film, he also featured in two Miklós Jancsó works, Magyar Rapszódia/Hungarian Rhapsody (1979) and Allegro Barbaro (1979). This year's Film Marathon pays tribute to this magnificent actor with the screening of the restored version of Psyche.

JOHANNA TER STEEGE

Johanna ter Steege holland színésznő ragyogó nemzetközi karrierjében a magyar filmtörténet néhány emlékezetes női figurájának megformálása külön fejezet. Ter Steege már nagyon fiatalon érdeklődött a színjátszás iránt, a kampeni, majd az arnheimi színművészeti iskolában tanult, és részt vett a De Trust elnevezésű színház alapításában. Filmszínésznőként a nyolcvanas évek végétől dolgozott, először a *Nyomtalanul* (1988) című filmben láthatta őt a közönség. Miután elnyerte az Európai Filmakadémia legjobb női mellékszereplőjének járó díját, sorra keresték fel a *Vincent és Theo* című filmre, de francia és német produkciókban is megjelent. Johanna ter Steege, Udo Kierhez hasonlóan, több szállal kötődik a hazafilmművészethez. Kétszer is dolgozott Szabó István Oscar-díjas magyar rendezővel, először a *Találkozás Vénusszal* (1991), majd az *Édes Emma, drága Böbe* (1992) című filmek szereplőjeként. Emma – Bánsági Ildikó hangján megszólaló – karaktere egyszerre volt szenvedélyes és játékos, domináns és kiszolgáltatott, így a rendszerváltás körüli idők egyik emblemikus alakja lett. A színésznőt az elmúlt években Török Ferenc *Isztambul* (2011) és Kenyeres Bálint *Tegnap* (2018) című filmjeiben láthatta a közönség. Az *Édes Emma, drága Böbe* frissen restaurált kópiája a Filmmaraton zárónapján, az Urániában kerül bemutatásra.

In the glittering international career of Dutch actress Johanna ter Steege, her shaping of several memorable female characters represents a special chapter in Hungarian film history. Ter Steege showed an interest in acting from a very early age, she attended schools of drama at Kampen and then at Arnhem, and she took part in the founding of the theatre named De Trust. She started working as a film actress from the end of the 1980s, initially in the work The Vanishing (1988). Having won the European Film Academy prize for best female supporting role, she found herself much in demand with top foreign directors. In 1990, Robert Altman approached her for a part in Vincent & Theo, but she also appeared in French and German productions. Similarly to Udo Kier, Johanna ter Steege is also associated with Hungarian filmmaking in several ways. She has worked for the Hungarian Oscar-winning director István Szabó twice, firstly on Találkozás Vénusszal/Meeting Venus (1991), and then in Édes Emma, drága Böbe/Sweet Emma, Dear Böbe (1992). The character of Emma (dubbed by Ildikó Bánsági) was both passionate and playful, dominant and vulnerable, thus she became one of the symbolic figures of the times around the change of regime. Over the past few years, audiences have seen the actress in Ferenc Török's Isztambul/Istanbul (2011) and Bálint Kenyeres's Tegnap/Yesterday (2018). A recently restored copy of Sweet Emma, Dear Böbe is presented in Urániá National Film Theatre on the closing day of the Film Marathon.

MAGDA VÁSÁRYOVÁ

Alig van olyan filmbarát, aki ne emlékezne a *Sörgyári capriccio* című Menzel-film azon jeleneteire, amelyekben a sörgyár igazgatójának felesége fontos szerepet kap. Nem feledhető, hogyan alszik el az orvos a szépasszony hátán, ahogy az sem, hogy a „kurta lesz a divat”, vagy ahogy a szeles, megzabolázhatatlan feleség levágja a gyönyörű haját, de az sem, ahogy Pepin báccsival felmegy a kéménybe, vagy ahogy egyetlen húzással megiszik egy korsó sört, majd kecses mozdulattal letörli a habot a szájáról. Magda Vášaryová nélkül kevesebb lenne ez a film, kevesebb a közép-európai filmművészet. Kevesebbek lennének mi, rajongók. A selmecbányai születésű Magda Vášaryová nem csupán színésznő, de remek szoprán hanggal is rendelkezik, a Csajkovszkij-opera filmváltozatában, az *Anyegin*ben maga énekelte Tatjana szerepét. A kilencvenes években fordult a politika felé, és lett befolyással bíró, fontos posztok birtokosa, többek közt Szlovákia bécsi nagykövete. Még az elnökválasztáson is indult, de sajnálatos módon a második fordulóra már nem jutott be. Sajnálatos módon, mondjuk, mert az ember az említett jelenetek hatására nem tud nem Magda Vášaryová örök szurkolója lenni...

There is scarcely a cinephile, or film enthusiast, who does not recall the scene of Menzel's film Cutting it Short in which the wife of the brewery's manager plays an important role. The way the doctor falls asleep on the beautiful woman's back is unforgettable, just as how short hair will be in fashion and how the spirited and unbridled wife chops off her beautiful hair, nor how Mr Pepin climbs up the chimney, or how he drains a pint of beer in a single gulp and then neatly wipes the foam from his mouth. This film just wouldn't be the same without Magda Vášaryová, and Central European cinematographic art would be less without her. And there would be less for us fans as well. Born in Slovakia, Magda Vášaryová is not only an actress, but also is also a talented soprano. In the film version of Tchaikovsky's opera Onegin, she sang the part of Tatyana herself. In the 1990's, she went into politics, and became an influential judge, holding important public offices, including that of Slovakia's ambassador in Vienna. She also ran in the presidential elections, but unfortunately did not get past the second round. We say "unfortunately", because after seeing the above-mentioned scenes, it is impossible not to be a lifelong fan of Magda Vášaryová.

HOMMAGE

IN MEMORIAM ANDY VAJNA

THE DOORS

The Doors

1991, amerikai/*American*,
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (140')

Jim Morrison sírját keresik fel a legtöbben a párizsi Père Lachaise temetőben. A fiatalon elhunyt zenész kultusza ma is él. A Doors számainak jelentős része időtállóan bizonyult, különösen legtöbbször feldolgozott slágerük, a jazz sztenderddé is vált *Riders On The Storm*. Ki más is rendezhetett volna filmet erről a szabályszegő, jóképű, a szabadságához a végsőkig ragaszkodó fura fickóról, Morrisonról filmet, mint a vietnami háborút is megjárt lázadó, a szabályszegőkhöz különösen vonzó Oliver Stone? Aki akkor, amikor a Doors a népszerűsége tetőfokán volt, maga sem élt másképpen, mint Morrison. A Doors szabályos életrajzi film lett, mely a sokkal merészebb és keserűbb Nixonnál közelebb áll a korszak olyan filmjeihez, mint a Nagy Sándor.

The tombstone of Jim Morrison is the one most frequently visited at Paris' Père Lachaise cemetery. While the singer died in the prime of his life, his cult following lives on. A significant part of the Doors' music has stood the test of time, especially their hit, Riders on the Storm, which since become a jazz standard and boasts the greatest number of cover versions. Who else could make a film about Morrison – an iconoclastic, good-looking eccentric guy who was always passionate about freedom – than Oliver Stone: a rebel who went through the Vietnam War and who was especially drawn to iconoclastic eccentrics. When the Doors were at the height of their fame, Stone's life was not much different from Morrison's. His film about a rule-breaking band follows all the rules for biographies.

Although it was made in the same era as his film Nixon, this work is much closer to Alexander than to Nixon, which was much more daring and bitter.

Rendező/*Directed by* Oliver Stone
Forgatókönyv/*Screenplay by* Randall Jahnson, Oliver Stone
Operatőr/*Director of photography* Robert Richardson
Szereplők/*Cast* Val Kilmer, Meg Ryan, Kyle MacLachlan,
Frank Whaley, Kevin Dillon, Michael Wincott
Műfaj/*Genre* életrajzi dráma/biography, drama
Gyártó cég/*Production* Bill Graham Films,
Carolco International N.V., Carolco Picture
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.11 20.00 Toldi – Nagyterem

MENEKÜLÉS A GYŐZELEMBE

Victory

1981, angol-amerikai-olasz, *English/American/Italian*,
angol-német-francia hang/magyar felirat,
in *English-German-French/Hungarian subtitles* (116')

A Két féldő a pokolban hollywoodi remake-je rengeteg magyar vonatkozása miatt fontos számunkra. John Huston filmje Bacsó Péter ötletén alapszik, aki először Fábri Zoltán figyelmét hívta fel a német megszállók csapatát kétszer is legyőző, kenyérgyári válogatott történetére. Gera Zoltán mindkét filmben szerepel, rajta kívül olyan nagy színészek álltak a Hungária körüti MTK pálya gypére, mint Michael Caine, Sylvester Stallone, és olyan legendás focisták, mint Pelé és a britek világbajnok csapatkapitánya, Bobby Moore. De befért a keretbe Osvaldo Ardiles, az argentinok 1978-ban világbajnoki címet nyert centere, és a lengyel Kazimir Deyna is.

The reason this film by John Huston, which when viewed against his oeuvre can by no means be called important or anywhere near a masterpiece, is important for us as Hungarians is because whether Hollywood wants to acknowledge it or not, whether Péter Bacsó received financial reward for it or not (he was the one who drew the attention of director Zoltán Fábri to the Ukrainian story, according to which the team of the Start bakery factory beat the team of the German occupiers twice, in return for which they were machine-gunned), this film is a Hollywood remake of Two Half-Times in Hell. Zoltán Gera stars in both films, and besides him it saw such big-name actors take to the turf of the MTK pitch on Hungária Boulevard as Michael Caine and Sylvester Stallone, not to mention such great footballers as Pelé and Bobby Moore, captain of the World Cup-winning British team. However, the budget also covered appearances by Osvaldo Ardiles, Argentine centre forward who played for the world champion team in 1978, and the Pole Kazimir Deyna.

Rendező/Directed by John Huston
Forgatókönyv/Screenplay by Yabo Yablonski, Djordje Milicevic, Jeff Maguire, Evan Jones
Operatőr/Director of photography Gerry Fisher
Zene/Music by Bill Conti
Szereplők/Cast Sylvester Stallone, Michael Caine, Pelé, Bobby Moore, Osvaldo Ardiles, Paul van Himst
Műfaj/Genre dráma/drama
Gyártó cég/Production Lorimar Film Entertainment, Victory Company, New Gold Entertainment
Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.10. 15.45 Toldi - Nagyterem

VÖRÖS ZSARU

Red Heat

1988, amerikai-magyar/*American-Hungarian*,
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (104')

Budapest nagyon sok várost játszott már el: Párizst, Londont, de kiválóan alakította már Moszkvát is. Andy Vajnáknak köszönhető, hogy itt forgott ez a tipikus nyolcvanas évekbeli akciófilm, akkor, amikor még nem vágták át a vasfüggönyt, bár már előkerültek az ollók. A Rudas fürdő konditerem és fűledt törökfürdő egyben, de egy leszámolásban egyéb fürdők is feltűnnek, többek között a Lukács. Walter Hill filmjében Kaszás Attilától Koncz Gáborig sok jeles magyar színész vállalt epizódszerepet, utóbbi éppen a Vár lépcsőin gurul le, miután lelövi őt a barátja halála miatt bosszút esküdő orosz zsaru, Ivan Danko. Vagyis Arnold Schwarzenegger. Ez volt az első amerikai film a hidegháború alatt, amelynek néhány jelenetét nem nálunk, hanem egyenesen Moszkvában, a Vörös téren vették fel, forgatási engedély nélkül, kézikamerával, vízum nélkül érkező stábbal, azaz már az olvasás időszakában. Ha filmként ma már nem is tűnik olyan fontosnak, a Vörös zsaru mindenképpen jelentős történelmi rekvizitum.

Budapest has played many cities indeed: it has transformed itself into Paris, London, but it is equally adept at playing Moscow. The fact that this typical 1980s action film was shot here is down to Andy Vajna, and it was made at a time when the Iron Curtain had still not been cut, although the wire cutters were on hand. Rudas Baths appeared as both a gym and steaming hot Turkish bath, but other thermal baths also made appearances, including the famous Lukács. Many excellent Hungarian actors – from Attila Kaszás to Gábor Koncz – undertook supporting roles in the film by Walter Hill: the latter rolled down the steps of the Castle after Ivan Danko, the Russian cop, shot him in revenge for the death of his friend. That is, Arnold Schwarzenegger. This was the first American film during the Cold War to have a few scenes shot not here in Hungary but actually in Moscow itself, on Red Square, without any filmshooting licence, using a hand-held camera by a crew arriving without a visa. In other words, just as the Cold War started to melt. Even if as a film it does not appear to be so very important today, there is no doubt that Red Heat is certainly an important historical requisite.

Rendező/*Directed by* Walter Hill
Forgatókönyv/*Screenplay by* Walter Hill,
Harry Kleiner, Troy Kennedy-Martin
Operatőr/*Director of photography*
Matthew F. Leonetti
Zene/*Music by* James Horner
Szereplők/*Cast* Arnold Schwarzenegger,
Jim Belushi, Peter Boyle, Ed O’Ross,
Laurence Fishburne, Gina Gershon
Műfaj/*Genre* akció-vígjáték/*Action, comedy*
Gyártó cég/*Production* Carolco Pictures,
Lone Wolf, Oak Pictures
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.09. 18.30 **Uránia**

EVITA

Evita

1996, amerikai/*American*,
angolul/magyar felirattal, in English/*Hungarian subtitles* (134')

A Bazilika környéke, az Andrásy út és még számos helyszín felismerhető Alan Parker Evita című nagyszabású filmjében. Itt és most a nagyszabásút tényleg érdemes hangsúlyozni, mert ilyen minőségű, ennyi statisztát megmozgató, ekkora költségvetésű filmet nem forgattak korábban Magyarországon. Később már igen, nem is egyet, de ez volt az első fecske. Nem itt forgott volna, ha nincs Andy Vajna, aki elérte, hogy Evita temetésének jelenetében felismerjük mi magyar nézők a Néprajzi Múzeumot, a hömpölygő tömeg mögött az Alkotmány utcai házak homlokzatát. Az Evita nem feltétlenül a Tim Rice – Andrew Lloyd Webber duó legfontosabb és legjobb alkotása, tulajdonképpen, akárcsak a Macskáknak, ennek sincs igazán története. A nagyvilágiságot ambicionáló, nagyravágyó, és a legmagasabbra is kerülő Evita történetét mindenképpen a címszerepet alakító Madonna akarta eljátszani, és a híres ária, a *Don't Cry for me Argentina* valóban gyönyörűen szól előadásában – a háttérben a gyönyörű Budapesttel.

Many will recognize the area around the Budapest's Basilica, Andrásy Avenue and plenty of other locations in Alan Parker's monumental film Evita. And it is worth highlighting the word monumental because Hungary had never before seen a film of such quality, mobilizing vast numbers of extras and working with a budget of this size. Later on, there were others, but this was the first to break the ice, and in fact the film would never have been shot here but for Andy Vajna, who managed to have it so that we Hungarian viewers could recognize the Ethnographical Museum from the scene of the burial of Evita, not to mention the facades of flats along Alkotmány Street behind the massed crowds. Evita is by no means the most important and best work by the duo of Tim Rice and Andrew Lloyd Webber, in fact, just like Cats, it does not really have a story to tell. From the start, Madonna was intent on getting the role of Evita, who desired to be a woman of the world, a person who was ferociously ambitious and ended up in the highest echelon of society, and the famous aria Don't Cry for Me, Argentina really does sound fantastic when she sings it, with beautiful Budapest forming the backdrop.

Rendező/*Directed by* Alan Parker
Író/*Writer* Tim Rice
Forgatókönyv/*Screenplay by*
Alan Parker, Oliver Stone
Operatőr/*Director of photography*
Darius Khondji
Zene/*Music by* Andrew Lloyd Webber
Szereplők/*Cast* Madonna,
Antonio Banderas, Jonathan Pryce,
Jimmy Nail, Victoria Sus, Julian Littman
Műfaj/*Genre* életrajzi dráma
biography, drama
Gyártó cég/*Production*
Hollywood Pictures,
Cinergi Pictures Entertainment, Dirty
Hands Productions,
Summit Entertainment
Formátum/*Format* színes/*colour*

SZABADTÉRI VETÍTÉS/*Open air screening:*
09.04. 19.30 Szent István tér

KERTÉSZ MIHÁLY

A pesti születésű Oscar-díjas, aki nemcsak a *Casablancát* rendezte, hanem jobbnál jobb kalandfilmeket, westerneket, gengszterfilmeket, melodramákat – tökéletes mesterségbeli tudással. Ezekből válogattunk.

The Budapest-born, Oscar prizewinner, who not only directed Casablanca but a series of fantastic adventure films, Westerns, gangster movies, melodramas, all handled with impeccable professionalism. We have picked from among these fine works.

A TOLONC

The Undesirable

1914, magyar/*Hungarian*,
néma/*silent*, magyar inzer/*Hungarian intertitles*,
angol és francia felirattal, *English and French subtitles* (67')

Az ártatlanul lopással vádolt, kitoloncolt és bánatában öngyilkosságra készülő cseléd lány történetét a később Michael Curtiz néven világhírűvé vált Kertész Mihály filmszerűen, dekoratív külső helyszínek, párhuzamos montázs alkalmazásával jelenítette meg. Ez az egyetlen fennmaradt film, amiben Jászai Mari szerepel. A népszínházadaptációt Erdély festői tájain, vidéki népviseletébe öltözött statiszták közreműködésével forgatták, a Janovics Jenő alapította kolozsvári Proja filmgyárban. A filmhez Pacsai Attila komponált zenét.

The story of the innocent maid accused of theft, deported and in her despair preparing to commit suicide was cinematically depicted by Mihály Kertész (who later became world famous as Michael Curtiz) employing attractive off-set locations and parallel montage technique. This is the only surviving film showing the acting of Mari Jászai, a monumental figure in Hungarian theatre. The folk theatre adaptation filmed in the picturesque Transylvanian landscape and involving extras dressed in the magnificent local peasant costumes was made in Cluj-Napoca, at the Proja film factory founded by Jenő Janovics. Attila Pacsai composed the incidental music.

KÍSÉRŐFILM / Accompanying short film

JÖN AZ ÖCSÉM

My Brother Is Coming

1919. magyar, néma/*1919, Hungarian, silent*
magyar inzeretek, angol felirattal/
Hungarian intertitles, English subtitles (11')

Rendező/Directed by Kertész Mihály
Író/Written by Tóth Ede

Forgatókönyv/Screenplay by Janovics Jenő
Operatőr/Director of photography Fekete László
Zene/Music by Pacsai Attila

Szereplők/Cast Berky Lili, Várkonyi Mihály, Jászai Mari,
Szakács Andor, Nagy Gyula, Simon Mariska,
Szentgyörgyi István, Ihász Aladár, Berky Kató
Műfaj/Genre népszínház

Gyártó cég/Production PROJA
Formátum/Format fekete-fehér-viragsírozott/
black and white, virage, 2K restaurált/2K restored

VEVÉSI/Screening:

09.05. 17.30 és 18.00 Francia Intézet

CASABLANCA

Casablanca

1942, amerikai/*American*,
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (102')

Idén *Curtiz* és *Üres lovak* címmel is mutattak be olyan magyar filmet, aminek főszereplője Hollywood egyik legmeghatározóbb figurája, Kertész Mihály. Sorolhatjuk az adatokat: hány nyelven beszélnek a *Casablancában* (legalább harminc), hány nap alatt, hányféle forgatókönyv futott át az írók kezén (vagy egy tucatszám), hogy az Epstein-fivérek voltak az első ikerpár, akik Oscart kaptak, és hogy hány filmben hangzik el a film első, később utolsó mondata. Lehetne még sorolni... Mindenesetre ez a film, és Kertész számos más filmje, az amerikai identitás meghatározó részévé vált. Egy Pesten született, elhivatott, sokféle stílusban alkotó rendező világhírű lett. A *Casablanca* stílusát pedig a készítés körülményei határozták meg, a legkülönbözőbb háttérű alkotók egyszeri közös munkája, amit felemelően és emlékezetesen jelképez a legendás Marseillaise-jelenet.

This year, Hungarian films were shown with the titles Curtiz and Empty Horses, with one of Hollywood's most important figures – Mihály Kertész – taking the lead role. Then it would be possible to start listing the numbers: how many languages they speak in Casablanca (at least 30), how many different screenplays went through how many writers' hands (around a dozen) in how many days, and why was it so difficult for Peter Lorre, who we can own as being of Hungarian origin, to play the antihero (his family ended up as victims during the Holocaust), and the Epstein brothers were the first twins to receive an Oscar, and in how many films we can often hear quoted the final line of the film. And one could go on... Whatever the case, this film, and numerous other films by Curtiz, that is, Kertész, became key elements of the American identity. A workaholic director born in Budapest and creating in a variety of styles was the person who brought style to American cinema. In this film, everyone has style.

Rendező/*Directed by* Michael Curtiz
Forgatókönyv/*Screenplay by* Julius J. Epstein,
Philip G. Epstein
Operatőr/*Director of photography* Arthur Edson
Zene/*Music by* Max Steiner
Szereplők/*Cast* Humphrey Bogart, Ingrid Bergman,
Paul Hendreid, Claude Rains, Conrad Veidt,
Sydney Greenstreet
Műfaj/*Genre* dráma/drama
Cyártó cég/*Production* Warner Brothers
Formátum/*Format* fekete-fehér/black and white

VETÍTÉS/*Screening:*
09.08.12.30 Puskin

CURTIZ - A MAGYAR, AKI FELFORGATTA HOLLYWOODOT CURTIZ

2018, magyar/*Hungarian*,
magyarul/angol felirattal, *in Hungarian/English subtitles* (98')
Premier előtti vetítés, szeptember 12-től a magyar mozikban
Q&A Topolánszky Tamás Yvan, Sümeghy Claudia

1942. Az Egyesült Államok éppen a II. Világháború küszöbén áll, amikor a magyar származású filmrendező, Kertész Mihály (Michael Curtiz) *Casablanca* című romantikus filmjét forgatja. A háborús propagandát támogató az állami vezetés hivatalnokokat rendel a készülő filmek felügyeletére, mely a rendezőt számos akadály elé állítja. A forgatás során magánéleti kihívásokkal is szembetalálja magát: Magyarországon maradt nővére fenyegetettségének híre és váratlanul felbukkanó lányával való viszontagságos kapcsolata nem várt fordulatokat hoz a *Casablanca* számára... A különleges képi világú életrajzi dráma a 42. Montréali Nemzetközi Filmfesztiválon fődíjat nyert.

1942. *The United States was on the threshold of entering the Second World War when the Hungarian-born film director Mihály Kertész (Michael Curtiz) shot the romantic movie Casablanca. The state leadership backing war propaganda ordered clerks to supervise films being shot, which placed numerous obstacles in the way of the director. During shooting, he also found himself facing a series of challenges in his private life: news of threats against his sister who had stayed in Hungary and the stormy relationship with his daughter who suddenly turned up all introduced unexpected twists to the plot of Casablanca... The remarkable visual biographical drama won first prize at the 42nd Montreal International Film Festival.*

Rendező/*Directed by* Topolánszky Tamás Yvan
Forgatókönyv/*Screenplay by* Topolánszky Tamás Yvan,
Bak Zsuzsanna
Operatőr/*Director of photography* Dévényi Zoltán
Zene/*Music by* Subicz Gábor
Szereplők/*Cast* Bordán Lili, Caroline Boulton,
Barabás Nikolett, Björn Freiberg, Dobos Evelin,
Scott Alexander Young
Műfaj/*Genre* életrajzi dráma/*biography, drama*
Gyártó cég/*Production* Halluci-Nation,
JUNO11 Pictures, Sparks
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white/*
színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.09 19.30, Toldi - Kisterem

FEHÉR KARÁCSONY

White Christmas

1954, amerikai/American,
angolul/magyar felirattal, in English/Hungarian subtitles (120')

Minden plázában már október végén hallani a *White Christmas* című dalt, ha nem is az eredeti, Bing Crosby féle előadásban. Kertész Mihály háborúellenes komédiájának zenéjét a nagyszerű Irving Berlin szerezte. A háborúból hazatért Bob és Phil úgy dönt, hogy létrehozza a korszak legsikeresebb duóját, és két hölgygel elindulnak Vermontba, karácsonyozni. Útjuk során egy étterem tulajdonosában felismerik egykori tábornokukat. Francis Ford Coppola azt mondta egyszer, hogy egy háborúellenes film legyen elbűvölő, ne tartalmazzon erőszakra biztató jeleneteket és legyen könnyed. Ha igazat adunk neki, ez a film sokkal inkább háborúellenes, mint az *Apokalipszis most*.

From late October onwards, every shopping mall cranks out the strains of Bing Crosby's "White Christmas" in one version or another. None other than the great Irving Berlin composed the music for this anti-war film – and yes, we can call it that – by director Michael Curtiz (or, according to his original Hungarian name, Mihály Kertész). Bob and Phil start up a vaudeville duet act once they get back home after the war. In the company of two lady singers, they set out to spend Christmas in Vermont, and on their way, they run into their former general, who is now an innkeeper. As Francis Ford Coppola once said, if an anti-war movie is going to have an impact, it should be light and not have any scenes that incite viewers to violence. If he's right about that, then this film is much more anti-war than Apocalypse Now.

Rendező/Directed by Michael Curtiz
Forgatókönyv/Screenplay by Norman Krasna,
Norman Panama
Operatőr/Director of photography Loyal Griggs
Zene/Music by Gus Levene, Joseph J. Lilley, Van Cleave
Szereplők/Cast Bing Crosby, Danny Kaye, Rosemary Clooney,
Vera-Ellen, Dean Jagger, Mary Wickes
Műfaj/Genre zenés vígjáték/ comedy, musical
Cyártó cég/Production Paramount Pictures
Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.06. 11.30 Toldi – Kisterem

MILDRED PIERCE

Mildred Pierce

1945, amerikai/*American*,
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (111')

Egyszerre izgalmas film noir és melodráma, ami magasztalja és kritizálja is Hollywoodot. A forgatókönyv alapjául szolgáló krimit James M. Cain, a *Postás mindig kétszer csenget* szerzője írta. Ahogy híresebb művét is rengetegen feldolgozták, a Mildred Pierce-nek sem ez az egyetlen filmes változata létezik. Todd Haynes verziója sokkal hűségesebb az eredeti alkotáshoz, mint az abból kissé véresebb és tragikusabb filmet készítő Kertész Mihályé. Ám éppen Kertész vadsága, a regénytől eltérő részek miatt mondhatjuk, hogy ez a film a Cain mű legerősebb feldolgozása. Minden bizonnyal ez az egyedül maradó, majd üzletasszonyként sikeressé váló, de szeretőjét a lánya miatt elvesztő amerikai nő történetének legmaradandóbb megfilmesítése.

This work is both exciting film noir and melodrama, a criticism of Hollywood and at the same time it places Hollywood on a pedestal. The base work, a hard-boiled detective drama, was written by James M. Cain, whose other great creation, The Postman Always Rings Twice, is one of the most frequently adapted literary works. Nor is this the only film version of Mildred Pierce. The Todd Haynes series is much more faithful to the original than Mihály Kertész's that has tweaked the blood and tragedy element. But it is precisely this, the Kertész ferocity, the segments that diverge from the novel, that make it possible to state that this film is the strongest adaptation of the Cain work. The most effective reworking of the story of a true American woman left by herself, becoming successful as a businesswoman, and then at the peak of her career battling with her daughter who stole away her own handsome lover.

Rendező/Directed by Michael Curtiz
Forgatókönyv/Screenplay by Randal MacDougall,
James M. Cain
Operatőr/Director of photography Ernest Haller
Zene/Music by Max Steiner
Szereplők/Cast: Joan Crawford, Jack Carson,
Zachary Scott, Eve Arden,
Ann Blyth, Bruce Bennett
Műfaj/Genre bűnügyi film-noir
Gyártó cég/Production Warner Brothers
Formátum/Format fekete-fehér/black and white

VETÍTÉS/Screening:
09.11. 14.30 Toldi – Kisterem

ROBIN HOOD KALANDJAI

The Adventures of Robin Hood

1938, amerikai/*American*,
magyarul/*English subtitles* (102')

Amikor Harold B. Wallis a Warner stúdiónál kitalálta, hogy nincs jobb marketingeszköz a sztárnál, stratégiája elsősorban Errol Flynn karizmájára épült. Az ausztrál filmszínész az első nagy hollywoodi sármőrök egyike, karaktere, külseje arra predesztinálta, hogy a produkciók meghatározó figurája legyen. És ha igazi, jól ismert, pozitív hőst kerestek számára a forgatókönyvírók, nem lehetett nem gondolni Robin Hoodra, aki a 15. század óta már számos író és filmes fantáziáját mozgatta meg. Wallis, aki a később a *Casablancát* is tető alá hozta, Kertész Mihályt kérte fel film rendezésére, mert ő testesítette meg a megbízható, minden műfajban otthonos rendezőt: az eredmény, egy olyan film, amit későbbi *Robin Hood*-verziók sem tudtak elhomályosítani, Flynn Hoodja kiragog a sok sherwoodi erdőből.

When Harold B. Wallis discovered at Warner Studio that there was no better marketing tool than a star, his strategy was initially built on the charisma of Errol Flynn. The Australian actor was one of the first great Hollywood charmers, his character and appearance predestined him to become one of the biggest stars owned by the studio. And when screenwriters started looking for a genuine, well-known, positive hero role for him, they could not leave out the figure of Robin Hood, who since the 15th century had sparked the imagination of writers, and later on filmmakers, too. Wallace, who was producer on Casablanca later on, requested Michael Curtiz to direct the film because the Hungarian-American embodied the super-reliable director at home in all genres. The result is a film that has never been overshadowed by the many later Robin Hoods; Flynn's characterization rings true from the countless subsequent Sherwood forests.

Rendező/*Directed by* Michael Curtiz, William Keighley
Forgatókönyv/*Screenplay by* Norman Reilly Raine,
Seton I. Miller
Operatőr/*Director of photography* Tony Gaudio, Sol Polito
Zene/*Music by* Erich Wolfgang Korngold
Szereplők/*Cast* Errol Flynn,
Olívia de Havilland, Basil Rathbone,
Claude Rains, Patric Knowles, Eugene Palette
Műfaj/*Genre* romantikus akciófilm
Gyártó cég/*Production* Warner Brothers
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.06. 15.30 Toldi – Kisterem

ÜRES LOVAK

Empty Horses

2019, magyar/*Hungarian*,
magyarul/ angol felirattal, *in Hungarian/English subtitles* (70')

Q&A Lichter Péter, Nedeczky Dóra

Filmtörténeti kalandozás haladóknak, mely bebizonyítja, hogy a (film)emlékezet segítségével minden lehetséges. Két legendás magyar alkotó, Kertész Mihály és Bódy Gábor kísértetei téren és időn átlépve találkoznak, egy vetítövásznon előtt párbeszédbe keverednek egymással, társalgásukat pedig különös víziók kísérik. A kezdetektől az 1980-as évekig bemutatott klasszikusokat és avantgárd alkotók munkáit összevegyítő kísérleti kollázs bátran épít az asszociációkra, különös benyomást kelt a nézőben, és rejtett összefüggésekre világít rá. Az *Üres lovak*at látva úgy érezzük, hogy a kísérleti filmezés irányzata a legkevésbé sem hanyatlik, sőt.

Film history adventuring for experts, proving that with the help of (film)memory everything is possible. Stepping beyond time and space, the ghosts of two legendary Hungarian filmmakers, Mihály Kertész (Michael Curtiz) and Gábor Bódy, meet and get into a dialogue in front of a movie screen as their conversation is accompanied by strange visions. The experimental collage combining classics and works of avant-garde artists dating from the early days to the 1980s builds on associations, and induces a particular sensation in the viewer, illuminating hitherto hidden correlations. Watching Empty Horses, we feel that the trend of experimental filmmaking is far from being in decline, indeed it is on the up and up.

Rendező Lichter Péter
Forgatókönyvíró Kránicz Bence, Lichter Péter
Operatőr Gerencsér Dávid
Zene Horváth Ádám Márton
Szereplők Mácsai Pál, Rába Roland
Műfaj életrajzi film/*biography*

VETÍTÉS/Screening:
09.07. 17.00 Toldi – Kisterem

VILLAMOSSZÉK FELÉ

Angels with Dirty Faces

1938, amerika/*American*,
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (97')

Két fiú fut a vonatok közt üldözőik elől, majd egy vagonban találnak menedéket, ám itt is felfedezik őket. A rendőrök elől menekülve egyikük majdnem a vonat alá esik, társa kimentí, így azonban mindeketten időt vesztenek. Akit a rendőrök utolérnek, a fiatal-korúak börtönébe kerül, abból, akinek sikerült a szökés, pap lesz. Így kezdődik Michael Curtiz filmje, majd egy láthatóan stúdióban felépített városban folytatódik, ahol dixieland-et közvetít egy autó, hatalmas hangszórókkal, ami később átvált templomi zenébe. A gengszterek és pap világa keveredik. A Villamosszék felé az 1930-as évek moralizáló gengszter filmje, vagyis nem csak az erőszakos jelenetek és Humphrey Bogart figurája teszük emlékezetessé, hanem az, ahogy fontos erkölcsi kérdéseket jár körbe. Szerethető marad-e James Cagney gengszter figurája? Szabad-e hőssé válnia? Lehet-e minta a fiatalok számára? James Cagney a gengsztersztorik elsőszámú sztárja, akiről Orson Welles az mondta, hogy „a legnagyobb színész, aki valaha a kamera előtt feltűnt”. Az erkölcsi kérdések az ő figurája miatt igazán élesek, nem a számos hasonló filmben feltűnő „Dead End Kids” csoport miatt. Ezek a tinédzser fiúk 1937 és 1939 között hét filmben játszottak, amelyek közül a legjobbakban általában szegény utcagyerekeket alakítottak, akiket a gengszterré válás fenyeget, de valahogy mindig sikerül a jó úton maradniuk.

Two young men are being chased along railway tracks. They hide in a railcar, but are found here too. In their attempt to flee from the police, one of them almost falls under the train, but his friend rescues, which slows both of them down. One of them gets caught and ends up in juvenile prison, while the one who got away becomes a priest. This is how Michael Curtiz's film begins. It continues in a city that is obviously a film studio set, with huge speakers from a car first blasting out Dixieland music, which then shifts to church hymns. The line between the worlds of gangsters and priests blurs. As Angels with Dirty Faces is a moralizing gangster film from the 1930s, what makes it memorable are the moral issues it raises, rather than the violence and Humphrey Bogart's character. Such issues are: can we continue to sympathize with James Cagney's gangster character? Is it right for him to become a hero? Can he become a role model for young people? James Cagney was the number one star of gangster movies. Orson Welles described him as "the greatest actor ever to appear on camera". What renders the ethical dilemmas truly compelling is his character and not the "Dead End Kids" group that appear in many similar films. Between 1937 and 1939, these teenaged boys played in seven movies. In the better ones, they generally played street kids who were in danger of becoming gangsters but always ended up on the good side.

Rendező/*Directed by* Michael Curtiz

Forgatókönyv/*Screenplay by*

John Wexley, Warren Duff,

Rowland Brown

Operatőr/*Director of photography*

Sol Polito

Zene/*Music by* Max Steiner

Szereplők/*Cast* James Cagney,

Pat O'Brien, Humphrey Bogart,

Ann Sheridan, George Bancroft,

Billy Halop

Műfaj/*Genre* bűnügyi film-noir/*crime, film-noir*

Gyártó cég/*Production* Warner Brothers

Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*

VETÍTÉS/*Screening:*

09.08. 16.30 Toldi – Kisterem

RÓZSA MIKLÓS

A magyar, aki háromszoros Oscar-díjas – ezt kevés honfitársunkról mondhatjuk el. Hollywood egyik legnagyobb zeneszerzője előtt ezúttal három filmmel tisztelgünk.

A Hungarian and a triple winner of an Oscar.' There are not many of our compatriots aboutwhom one could say this. We pay our respects to one of Hollywood's greatest composers withthree films.

A DZSUNGEL KÖNYVE

Jungle Book

1942, amerikai-angol/*American/English*,
magyarul, *in Hungarian* (108')

Ha volt Hollywoodban ismert magyar, akkor a Richard Strauss köpenyéből előbújt nagyszerű zeneszerző, Rózsa Miklós volt az, akinek nevét a *Ben Hur* zenéje tette igazán híressé. Rózsa jól ráértett az egzotikus stílusokra, és a forgatás idején tulajdonképpen még kortárs irodalmi sikernek számító *A dzsungel könyve* zenéjébe indiai dallamokat is beleírt. Ez *A dzsungel könyve* akkor készült, amikor a nagy angol gyarmatbirodalom még csak ingadozott. A látványvilág ma már kissé megmosolyogtató, de 1942-ben még a néző előtt nem lepleződtek le sem az analóg trükkök, sem Kipling gyarmattartói gögje. Egy-egy részlete nem csak *A bagdadi tolvaj* kedvelőinek, de a *Star Wars* rajongóknak is ismerős lehet.

If ever there was in Hollywood a famous Hungarian, then it was the great composer Miklós Rózsa, a follower of Richard Strauss, whose name became known universally through the music in Ben Hur. Rózsa had a good sense for exotic styles and the Indian melody-aromasthat were woven into the music of The Jungle Book, which in fact was rated as a contemporary literary hit at the time the film was made. This Jungle Book was shot at a time when the glorious British Empire had not yet toppled, but was shaken. In today's eyes, the sets doubtless bring somewhat of a smile to the face, but in 1942, audiences were ready to accept the analogue effects and Kipling's colonial ruler arrogance at face value. Furthermore, some scenes may even be familiar not only to fans of The Thief of Baghdad but Star Wars as well.

Rendező/*Directed by* Korda Zoltán
Író/*Written by* Rudyard Kipling
Forgatókönyv/*Screenplay by* Laurence Stallings
Operatőr/*Director of photography* Lee Garmes,
W. Howard Greene

Zene/*Music by* Rózsa Miklós
Szereplők/*Cast* Sabu, Joseph Calleia, John Qualen,
Frank Puglia, Rosemary DeCamp, Patricia O'Rourke
Műfaj/*Genre* családi kalandfilm/*adventure, family*
Cyártó cég/*Production* Alexander Korda Films
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.08. 10.30 Puskin

ELBŰVÖLVE

Spellbound

1945, amerikai/*American*,
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (113')

120 ÉVE SZÜLETETT ALFRED HITCHCOCK

A thriller műfaj 120 éve született mestere, Alfred Hitchcock ebben a filmjében a pszichoanalízis különös világába vezeti a nézőt. A történetben egy pszichiátriai klinika élére új igazgató kerül, akinek személyazonosságával kapcsolatban hamarosan kétségek merülnek fel. Úgy tűnik, hogy dr. Edwards álmai vezethetnek az igazság nyomára, ha van, aki helyesen fejt meg őket. A film nem csak Ingrid Bergman és Gregory Peck kettőse miatt érdekes, hanem azért is, mert szürreális álmjeleneteit maga Salvador Dalí tervezte meg. A komponista, Rózsa Miklós, itt alkalmazta elsőként filmzenében a teremint, azaz a rádióhullámok interferenciája által vezérelt analóg szintetizátort. A különleges hangzás Oscar-díjat ért, és azóta is sok filmben visszaköszön.

In this film, Alfred Hitchcock, the master of suspense born 120 years ago, takes us into the world of psychoanalysis. In the story, a new director is appointed to head a psychiatric clinic, although doubts are soon raised about his own identity. It appears that the dreams of Dr. Edwards could lead to uncovering the truth of this situation, but who is able to interpret them correctly? The film is not only interesting because of the pairing of Ingrid Bergman and Gregory Peck, but also because the surreal dream scenes were actually devised by Salvador Dalí. The composer Miklós Rózsa was the first to ever use the theremin in film music; this instrument is an analogue synthesizer controlled by radio wave interference. The ground-breaking audio was worthy of an Oscar and the theremin has been used in many other movies since.

Rendező/*Directed by* Alfred Hitchcock
Forgatókönyv/*Screenplay by* Ben Hecht, John Palmer
Operatőr/*Director of photography* George Barnes
Zene/*Music by* Rózsa Miklós
Szereplők/*Cast* Ingrid Bergman, Gregory Peck,
Michael Chekhov, Leo G. Caroll,
Rhonda Fleming, John Emery
Műfaj/*Genre* film-noir
Gyártó cég/*Production* Selznick International Pictures,
Vanguard Films
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.11. 17.30 Uránia

FÉRFISZENVEDÉLY

The Lost Weekend

1946, amerikai/*American*,
magyar hang/angol felirattal, *in Hungarian/English subtitles*
(101')

Ha van kor, amiben fontos lenne egy olyan film elkészítése, mint Billy Wilder kíméletlen és elgondolkodtató melodrámája, az a mi korunk. Wilder előtt az amerikai filmben is nevetséges, komikus figuraként jelentek meg a részegek, az a film árnyalja a képet az alkoholról, az alkohol bomlasztó hatásáról. A film Don Birman író küzdelmét, lecsúszását mutatja be – nem könnyű nézni, ha az ember találkozott már ezzel a betegséggel közvetlen közelről. Zenéjét a magyar Rózsa Miklós, a *Ben Hur* zeneszerzője írta.

According to one prominent Hungarian addictionology expert, there are currently nearly 800,000 alcoholics in Hungary. Still today, Hungarian comedians generally portray the stumbling drunk as a humorous, even endearing element in sketches and funny scenes, which only reinforces these negative trends. If there were ever a time for a film like Billy Wilder's no-holds-barred, thought-provoking melodrama, it is now. Before Wilder, drunks were also shown in American films as absurd, comical figures. This film however puts the viewer squarely face-to-face with the destructive impact of alcohol. This movie depicting author Don Birman's struggle and eventual downfall is an adult film in the sense that it is not easy to watch for anyone who has been in direct contact with this disease. The music was written by the Hungarian Miklós Rózsa, the composer of the score for Ben Hur, and is considered to be one of his most mature pieces.

Rendező/*Directed by* Billy Wilder
Forgatókönyv/*Screenplay by* Charles R. Jackson,
Charles Brackett, Billy Wilder
Operatőr/*Director of photography* John F. Seitz
Zene/*Music by* Rózsa Miklós
Szereplők/*Cast* Ray Milland, Jane Wyman, Phillip Terry,
Howard Da Silva, Doris Dowling, Frank Faylen
Műfaj/*Genre* film-noir, dráma/*film-noir, drama*
Cyártó cég/*Production* Paramount Pictures
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.07. 16.15 Toldi – Nagyterem

A black and white close-up portrait of József Kozma, an elderly man with glasses, looking slightly to the left. The image is partially obscured by a green banner at the top right and bottom.

KOZMA JÓZSEF

Valamit magával vitt Párizsba a budapesti születésű Kozma József, ami Párizsban is rezonált, hatott és milliókat érintett meg – mint például a melankolikus szonon, a *Hulló falevelek*, és a költői realizmus néhány remekművének kísérőzenéje.

The Budapest-born József Kozma (Kosma) took something special with him to Paris, which resonated, had an impact and touched millions in the city. For example, the melancholic chanson Autumn Leaves and incidental music for a few masterpieces of poetic Realism.

A NAGY ÁBRÁND

La grande illusion / The Grand Illusion

1937, francia/French,
franciául/magyar felirattal, in French/Hungarian subtitles (113')

A francia filmművészet meghatározó alakja, Jean Renoir, a francia festészet egyik legnagyobb alkotójának, Pierre-August Renoir fia volt. A *nagy ábránd* bekerült a Brüsszeli 12-be, vagyis 1958-ban beszavazták a valaha készült legjobb filmek közé. Akkor forgatták, amikor már tartani lehetett egy újabb háborútól, de amikor még reménykedni lehetett az összefogás erejében, bízni lehetett abban, hogy visszaszoríthatók az ordas eszmék. A német fogolytáborban játszódó, alapvetően és elsősorban humanista történetet Renoir a film formanyelvét megújító képekkel beszéli el. Jeleneteinek sajátos mélysége van: az éles előtér mögött a háttérben zajló történésekre is figyelmet fordít, a jelenetek tere szélesebb, mint bármilyen korábbi rendezőnél. Kevés emlékezetesebb alakítása van a filmművészetnek, mint Erich von Stroheim von Rauffenstein táborparancsnoka. Ennek a nagyszerű és felemelő filmnek a zenéjét a Budapesten született Kozma József írta, aki francia sanzonok szerzője is volt.

Jean Renoir, one of France's greatest cinematographers, was the son of one of France's greatest painters: Pierre-Auguste Renoir. La Grande Illusion was included in the so-called Brussels 12, that is, in 1958 it was voted one of the best films ever made. When it was shot, there were already fears of another war breaking out, but there will still hopes that the strength of solidarity would prevail and that it was still possible to fight off the cruel ideologies. Taking place in a German POW camp, the fundamentally and primarily humanistic story is told by Renoir through images new to filming at the time. His scenes carry a particular depth: other than the sharp foreground, he also pays attention to what happens in the background. The space of his scenes are broader than those of any other director before him. And there are few roles more memorable than Rittmeister von Rauffenstein played by Erich von Stroheim. The soundtrack for this outstanding and uplifting film was written by József Kozma, born in Budapest and was the composer of French chansons.

Rendező/Directed by Jean Renoir
Forgatókönyv/Screenplay by Charles Spaak, Jean Renoir
Operatőr/Director of photography Christian Matras
Zene/Music by Joseph Kosma
Szereplők/Cast Jean Gabin, Dita Parlo, Pierre Fresnay,
Erich von Stroheim, Julien Carette, Georges Péclet
Műfaj/Genre háborús dráma/drama, war
Gyártó cég/Production Réalisations d'Art
Cinématographique
Formátum/Format fekete-fehér/black and white

VEJTÍTÉS/Screening:
09.05. 18.45 Toldi – Nagyterem

SZERELMEK VÁROSA

Les Enfants du Paradis

Children of Paradise

1945, francia/*French*,

franciául/magyar felirattal, *in French/Hungarian subtitles* (189')

A budapesti zeneművészetin, Weiner Leó osztályában végző Kozma József, vagyis Joseph Kosma megújította a francia sanzon műfaját. Ha hasonlatot kellene találni rá, mi is tett a nagyon francia műfajjal (azon kívül, hogy megváltoztatta a kuplé/refrén szerkezetet), azt mondhatnánk, behozta a műfajba Kurt Weillt, és azt a hangulatot, ami a Szerelmesek városa című filmben megjelenik: az életigenlő, minden tragédián és bajon felülemelkedni képes ember érzéseit, a francia sanzont ma is meghatározó édesbús hangulatot. És ezzel elég sokat elmondhatunk a (*Ködös utakat*, a másik nagy francia klasszikust is rendező) Marcel Carné filmjéről, a *Szerelmek városáról* is, melyben olyan ősi színházi figurák jelennek meg, mint Pierrot, az egyszerre síró és nevető bohóc. Költői film, hiszen Jacques Prévert, Kosma állandó szövegírója, egy költő írta a forgatókönyvét.

József Kozma, otherwise Joseph Kosma, who graduated from the Budapest conservatoire as a student of Leó Weiner, overhauled the genre of French chanson. If one had to find a parallel to what he did with this very French genre (besides restructuring the couplet/refrain), one could say that he brought Kurt Weill into the genre, and that atmosphere evident in the film Children of Paradise: life-affirming emotions capable of overcoming all tragedies and troubles, that plaintive-sweetness that still defines French chanson to this day. And with this we can also say a lot about the film Children of Paradise by Marcel Carné (also director of Port of Shadows, another great French classic), in which there are appearances by such ancient theatrical figures as Pierrot, the weeping-laughing clown. It is a poetic film because Kosma's regular scriptwriter and author of the screenplay Jacques Prévert was also an acclaimed poet.

Rendező/Directed by Marcel Carné

Forgatókönyv/Screenplay by Jacques Prévert

Operatőr/Director of photography Roger Hubert

Zene/Music by Maurice Thiriet

Szereplők/Cast Arletty, Jean-Louis Barrault,

Pierre Brasseur, Pierre Renoir,

María Casares, Gaston Modot

Műfaj/Genre romantikus dráma/romance, drama

Cyártó cég/Production Société Nouvelle Pathé Cinéma

Formátum/Format fekete-fehér/black and white

VETÍTÉS/Screening:

09.04. 16.00 Francia Intézet

FILMRE HANGOLVA

Tuned to film

„Régi, bécsi, agyonjátszott, kilométer-hosszú Hammerklavier állt a vászon alatt, azt verte Kanina kisasszony, a zongorista” – emlékszik vissza gyermekora varázslatos keszthelyi mozijára Bernáth Aurél festőművész. A kisasszony a színpompás memoár szerint „a szív hevültebb állapotát”, az érzelmeket és az érzelgősséget, a tájfestést, a kalandot és az izgalmat érzékeltette, mert „a mozi közönsége nem bírta némán a néma filmet”. A 3. Budapesti Klasszikus Film Maraton fókuszában a zene és a film kapcsolata áll. A film, igazi ösztönművészeti alkotás lévén, felhasználja az irodalom, a színház, a cirkusz, a fotográfia és számos más művészeti ág hatáselemeit, de talán egyetlen más művészettel sincs olyan szoros kapcsolatban, mint a zenével. Mert zene nélkül – nem számítva néhány rendezőóriás remekműveit – a film szinte elképzelhetetlen. Már a némafilmek sem voltak némák, a nézők érzelmei nem hangtalan filmjelenetek, hanem zongoristák és zenekarok által játszott dallamok hatására alakultak ki: a kép és a zene kezdetől együtt adta ki a filmélményt. Válogatásunkban olyan filmeket mutatunk be a filmtörténet kezdetétől az 1980-as évekig, melyekben a zene kiemelt szerepet játszik – legyen az egy népszerű dallam, komolyzenei idézet, musical, jazz-szóló, némafilmhez írt, kivételesen hatásos kísérőzene, elénekelt sláger vagy éppen a film elejétől végéig szóló muzsika.

“Standing under the screen was ancient, Viennese, knocked about, kilometre-long Hammerklavier, which was pounded by Miss Kanina, the pianist,” painter Aurél Bernáth reminisces of his childhood magical cinema in Keszthely. According to this glorious memoir, the young lady “suggested the overwrought state of the heart” and “emotions and sentimentalism, landscape painting, adventure and excitement” because “the cinema audience couldn't bear a silent film in silence.” The relationship of film and music is at the forefront of this year's Budapest Classics Film Marathon. Film, given that it is a true synthesis of the arts, uses effect elements from literature, theatre, circus, photography and numerous other branches of the arts, but perhaps there is no other art that it is in a more symbiotic relationship with than music. The fact is, without music (with the exception of a couple of masterpieces by director giants) film is virtually inconceivable. Not even silent films were silent, because the emotions of audiences were shaped and provoked not by the soundless scenes but by the melodies played by pianists and orchestras: right from the earliest days, images and music combined to create the film experience. In our selection, we present works dating from the very earliest days of film history to the 1980s, in which music plays a vital role – whether it be a popular melody, an evocation of a classical piece, a musical, jazz solo, something written for a silent film, a particularly effective piece of incidental music, a sung hit or music playing from the beginning to the end of a film.

FILMRE HANGOLVA

Tuned to film

NÉMÁK SZTEREÓBAN

Silent films in stereo

Fekete-fehérben és színesben, káprázatos képi és hangzásvilággal vetítünk néhány korai gyöngyszemet – köztük a világ egyik legjobb filmjét, nagydíjasunk, Michael Nyman zenéjével.

We are screening a few early gems in black and white and in colour, with captivating visuals and sound, including one of the best films in the world, our Grand Prix winner, with score by Michael Nyman.

A LÁNY, AKI MOSSZELPROM CIGARETTÁT ÁRUL

Papirosnyica ot Mosselproma /
The Cigarette Girl of Mosselprom

1924, szovjet/Soviet,

néma/silent, orosz inzert/*Russian intertitles*,

magyar/francia felirat/*Hungarian/French subtitles* (78')

Mitiusin, a könyvelő szerelmes Zinába, a cigarettaárus lányba. Csak azért, hogy beszélhessen vele, rendszeresen cigarettát vásárol tőle, noha nem is dohányzik. Latuginnak, a környéken forgató stáb operatőrének is megtetszik a lány, és rábeszéli, hogy filmezzon. Egy darabig együtt dolgoznak, de végül a köztük kibontakozó szerelem miatt mindkettőjüket elbocsátják. Ekkor Zina elfogadja egy amerikai vállalat képviselőjének, MacBright-nak az ajánlatát és manökenként dolgozik. Végül visszatér régi foglalkozásához, a cigaretta árusításhoz. Egy nap az utcán újra találkozik Latuginnal, és a fiatalok többé nem válnak el. Latugin filmet rendez, melynek címe *A lány, aki Mosszelprom-cigarettát árul*.

Mitiusin, the bookkeeper, falls in love with Zina, the cigarette girl. In order just to talk to her, he regularly buys cigarettes from her, even though he does not smoke. Latugin, the cameraman of a crew filming in the area, also takes a liking to the girl and persuades her to go in front of the camera. They work together for a time but finally both are sacked because of the romance that flowers between the couple. This is when Zina accepts an offer from MacBright, representatives of an American company, and she starts working as a model. In the end, however, she goes back to her old trade selling cigarettes. One day she meets Latugin again in the street, and the young couple are never to be separated again. Latugin directs a film, the title of which is The Cigarette Girl from Mosselprom.

Rendező/Directed by Jurij Zseljabuzsszkij
Forgatókönyv/Screenplay by Alekszej Fajko, Fjodor Ocep
Operatőr/Director of Photography Jurij Zseljabuzsszkij
Zongorakíséret/Piano accompaniment by Karol Beffa
Szereplők/Cast Julia Szolnceva, Igor Ilinszkij,
Anna Dmohovszkaja, Nyikolaj Cereteli,
Leonyid Baratov, M. Cibulszkij
Műfaj/Genre vígjáték/comedy
Gyártó cég/Production Mejrabpom-Rusz
Formátum/Format fekete-fehér/black and white

VETÍTÉS/Screening:
09.07. 20.00 Francia Intézet

A KÖPÖNYEG

Shinel / The Overcoat

1926, szovjet/*Soviet*, német inzeret/*German intertitles*, magyar felirat/*Hungarian subtitles* (84')

A vizuálisan bátor és művészileg merész Gogol-adaptáció az író pszichológiai ismereteit stilizált előadássá alakítja. A századforduló Szentpéterváran Akakij Akakijevics Basmacskin, az alacsony rangú írnok egy új köpönyegről álmodozik. A köpönyeg egy szenvedélyes vágyalom tárgya lesz, akárcsak a fiatalabb éveiben a Neszkiy téren általa megfigyelt fiatal nő. A forradalmi és avantgárd színház felől érkező Kozinycev és Trauber Gogol kicsinyes burzsoáziájának, a gazdaság és státusz hiúságának történetét merész expresszionista filmmé alakítják. Az „excentrikus színész gyára” projektjük a szovjet némafilmek mesterműve: mértéktelenség, és semmi korlát! A Köpönyeg az osztrák zeneszerző, énekes és gitáros Franz Reisecker második filmzenéje, amelyet az Osztrák Filmmúzeum részére készített A törvény nevében (Lev Kulesov, 1926) alkotáshoz kapcsolódó sikeres együttműködésüket követően. Reisecker, aki ezek mellett elektronikus és ambient soundscape-eket, valamint posztpunk, grunge és (a Lichtenberg nevű zenekarral) pop számokat is ír, a többrétegű kompozícióját arra hegyezi ki, hogy megágyazzon a film vad vizualitásának és empátiát ébresszen Kozincsev és Trauber karaktereivel.

A visually bold and artistically daring adaptation of two of Nikolai Gogol's stories Shinel turns the great master's psychological insight into stylised performance. In turn-of-the-century St. Petersburg Akaky Akakievich Baschmachkin, a small clerk, dreams of a new overcoat. The coat becomes an object of passionate desire, just like a young woman he spied on in Nevsky square in his younger years. Kosintsev and Trauber, who came to cinema from revolutionary and avant-garde theatre transform Gogol's story of petty bourgeoisie and the vanity of wealth and status into a daring expressionistic film. A project of their "Factory of the Eccentric Actor (FEKS)" this film is one of the masterpieces of Soviet silent cinema: excess, not restraint!

Shinel is the second score produced by Austrian composer, singer and guitarist Franz Reisecker for the Austrian Filmmuseum, after their successful collaboration on By The Law (Lev Kuleshov, 1926). Reisecker, whose musical career includes electronic soundscapes and ambient music as well as post-Punk, Grunge and (under the band name Lichtenberg) pop music, uses his multi-layered composition to ground the film's wild visual style and to bring out the empathy in Kosintsev/Trauber's characters.

Rendező/*Directed by*
Grigorij Kozinycev, Leonyid Trauber
Író/*Written by* Nyikolaj Gogol
Forgatókönyv/*Screenplay by*
Leonyid Trauber
Operatőr/*Director of photography*
Jevgenyij Mihajlov, Andrej Moszkvin
Zene/*Music by* Inquisitorium
Szereplők/*Cast* Antonina Jeremejeva,
Emil Gál, Szergej Geraszimov,
Andrej Kapler
Műfaj/*Genre* dráma
Gyártó cég/*Production* Leningradkino
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.07. 21.00 Toldi – Nagyterem

GEORGES MÉLIÈS SZÍNESBEN

Georges Méliès színesben / Méliès in Color (146)

A francia filmgyártás úttörője, Georges Méliès 1896 és 1913 között több mint 500 filmet rendezett. Különös, meseszerű díszletek, varázslatos trükktechnika alkalmazásával készítette el a filmtörténet első fantasztikus és kalandfilmjeit. Ezek közül láthatunk tizenhármát, melyeket a Lobster Film restaurált, megőrizve a kézzel festett kópiák eredeti színeit.

Georges Méliès, pioneer of French filmmaking, directed an astonishing 500+ films between 1896 and 1913. He made the first fantasy and adventure films in the history of movies using a variety of remarkable, fairy-tale sceneries and amazing tricks. We can view 13 of these films restored by Lobster Films, which has preserved the original colours of the hand-painted prints.

Az ördög négyszáz csapása

(Les quat' cents garces du diable)

1908, francia, néma, inzert nélküli, 22'

A pokolkatlan *(Le chaudron infernal)*

1903, francia, néma, inzert nélküli, 2'

A fantasztikus léghajó *(Le dirigeable fantastique)*

1905, francia, néma, inzert nélküli, 3'

A gonosz tündér

(La fée carabosse ou le poignard fatal)

1906, francia, néma, inzert nélküli, 13'

Kiagyalt képzelgések *(Les illusions fantaisistes)*

1909, francia, néma, inzert nélküli, 5'

Szent Johanna *(Jeanne d'Arc)*

1900., francia, néma, inzert nélküli, 11'

A tűztánc *(La danse du feu)*

1899, francia, néma, inzert nélküli, 1'

Rip Van Winkle legendája

(La légende de Rip Van Winkle)

1905, francia, néma, francia inzertek, 15'

Robinson Crusoe kalandjai

(Les aventures de Robinson Crusoe)

1902, francia, néma, inzert nélküli, 12'

A tündérr királyság *(Le royaume des fées)*

1903, francia, néma, inzert nélküli, 17'

Utazás a lehetetlenbe

(Voyage à travers l'impossible)

1904, francia, néma, inzert nélküli, 21'

Az ördögi lakó *(Le locataire diabolique)*

1909, francia, néma, inzert nélküli, 8'

Utazás a Holdba *(Le voyage dans la Lune)*

1902, francia, néma, inzert nélküli, 16'

Kísérőzene: Eric Le Guen, Serge Bromberg,

Antonio Coppola

Szereplők: Georges Méliès, André Méliès,

Méliès in Color

The Merry Frolics of Satan

(Les quat' cents garces du diable)

1908, France, silent, without intertitles, 22'

The Infernal Cauldron *(Le chaudron infernal)*

1903, France, silent, without intertitles, 2'

The Fantastic Airship *(Le dirigeable fantastique)*

1905, France, silent, without intertitles, 3'

The Witch

(La fée carabosse ou le poignard fatal)

1906, France, silent, without intertitles, 13'

Whimsical Illusions *(Les illusions fantaisistes)*

1909, France, silent, without intertitles, 5'

Joan of Arc *(Jeanne d'Arc)*

1900, France, silent, without intertitles, 11'

The Pillar of Fire *(La danse du feu)*

1899, France, silent, without intertitles, 1'

Rip's Dream *(La légende de Rip Van Winkle)*

1905, France, silent, French intertitles, 15'

Robinson Crusoe

(Les aventures de Robinson Crusoe)

1902, France, silent, without intertitles, 12'

The Kingdom of Fairies *(Le royaume des fées)*

1903, France, silent, without intertitles, 17'

The Impossible Voyage

(Voyage à travers l'impossible)

1904, France, silent, without intertitles, 21'

The Devilish Tenant *(Le locataire diabolique)*

1909, France, silent, without intertitles, 8'

A trip to the Moon *(Le voyage dans la Lune)*

1902, France, silent, without intertitles, 16'

Directed by Georges Méliès

Music by Eric Le Guen, Serge Bromberg,

Antonio Coppola

Rendező/Directed by Georges Méliès

Kísérőzene/Music by Eric Le Guen,

Serge Bromberg, Antonio Coppola

Szereplők/Cast Georges Méliès,

André Méliès, Bleurette Bernon,

Fernande Albeny, Jehanne d'Alcy,

May de Lavergne, Victor André,

Henri Delannoy, Jeanne Calvière,

André Deed

Műfaj/Genre fantasztikus,

kalandfilm/fantasy, adventure

Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:

09.11. 11.30 Toldi – Kisterem

KÖVESS, KEDVES!

Come On Over

1922, amerikai/*American*,
angol inzeret/*English intertitles*,
magyar felirat/*Hungarian subtitles* (69')

Filmkoncert a bécsi ír zongorista, Elaine Loebenstein előadásában, a dublini Ír Filmintézet (IFI International) és Írország Nagykövetségével közreműködésével.

A New York-i Modern Művészetek Múzeuma által nemrégiben megvásárolt némafilmet mutatjuk be. A *Kövess, kedves!* egy tévedéseken alapuló, pergő vígjáték, egy heves vérmérsékletű ír kivándorló nő meséje (Colleen Moore), aki kedvesét követi Lisdoonvarnától New Yorkig. A nagyvilági hölgy (a corki születésű Kate Price alakítja) részeg semmittevőkkel és ír rendőrökkel történő félreértéseket követően újra találkozhat szerelmével az életteli New Yorkban egy skót társasági összejöveteln, egy céllidh-en. Az alkotás, amely a *Brooklyn* című későbbi Oscar-jelölt cselekményéhez hasonlítható, egy a némafilm korabeli Amerikába történő ír emigrációs történetet mutat be, amely nem számított közhelynek, mivel rendkívül elterjedt.

In partnership with the Irish Film Institute Dublin/ IFI International and the Embassy of Ireland, a film concert with Vienna-based Irish pianist Elaine Loebenstein.

Presenting a silent film recently acquired from the Film Department of the Museum of Modern Art in New York. Come on Over, a lively comedy of errors, is an Irish emigrant tale of a fiery young woman (the indomitable Colleen Moore) who follows her sweetheart from Lisdoonvarna to New York. Following a series of misunderstandings with society dames, a formidable landlady (Cork-born Kate Price), drunken layabouts and Irish cops she is reunited with her beloved at a lively New York céllidh. Echoing the plot of the much-more recent Oscar-nominated film Brooklyn, it serves as a silent-era depiction of the Irish in America at a time when emigration out of Ireland was not just commonplace, but endemic by necessity.

Zongorakíséret **Elaine Loebenstein**
Rendező/*Directed by* Alfred E. Green
Forgatókönyv/*Screenplay by* Rupert Hughes
Operatőr/*Director of photography* L. William O'Connell
Szereplők/*Cast* Colleen Moore, Ralph Graves,
J. Farrell MacDonald, Kate Price,
James A. Marcus, Kathleen O'Connor
Műfaj/*Genre* vígjáték / *comedy*
Cyártó cég/*Production* Goldwyn Pictures Corporation
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*

VETÍTÉS/Screening:
09.09. 18.00 Francia Intézet

KORAI HANGOSOK

Early talkies

A fiatal hangosfilm még kísérletezett a hanggal, és némelyik kísérlet máig üdén hat – köztük a frissen felújított *Meseautó* és Eisenstein remeklése, a *Jégmezők lovagja*, Prokofjev zenéjével.

*The early talkies were still experimenting with sound, and some still feel fresh today – among them the recently restored *Meseautó / Car of Dreams* and Eisenstein's masterpiece *Alexander Nevsky*, with music by Prokofiev.*

HETEN, MINT A GONOSZOK

They are Seven Like the Seven Plagues

1942, magyar/Hungarian,

magyarul/angol felirattal, in Hungarian/English subtitles (87')

Két bohém ikertestvér, egy festő és egy zeneszerző örökös gondokkal küzdve tengeti alapjában véve vidám életét. A zeneszerző fivér vándorzenekart alakít a szomszédos vurstli környékén csavargó gyerekekből. Egy hoteltulajdonos és leánya pártfogásukba veszik a zenekart, amely ettől kezdve a szálloda kertjében lép fel óriási sikerrel. A számos nagyszerű muzsikusközreműködésével és a német Michael Jary zenei irányításával készült vígjátékot a magyar filmgyártás első jazzfilmjeként tartják számon. A hangfelvételek során a 120 tagú Magyar Filmzenekar is közreműködött.

Two bohemian twins, a painter and a composer, live a basically blissful existence while struggling to get by from day to day. The composer sets up a travelling band made up of kids hanging about the neighbourhood. A hotel owner and his daughter take a shine to the outfit and they begin playing in the hotel garden, to great acclaim. The comedy made with the collaboration of numerous brilliant musicians and under the music direction of German Michael Jary is considered to be the first jazz film of Hungarian filmmaking. The 120-member Hungarian Film Orchestra participated in making the sound recordings.

Rendező/Directed by **Rodríguez Endre**
Forgatókönyv/Screenplay by **B. Nagy Mária, Babay József**
Operatőr/Director of photography **Vass Károly**
Zene/Music by **Eisemann Mihály, Járay Mihály**
Szereplők/Cast **Bilicsi Tivadar, Somogyi Nusi, Sárdy János, Kiss Manyi, Mednyánszky Ági, Vaszary Piri, Horváth Sándor**
Műfaj/Genre **zenés vígjáték/musical comedy**
Cyártó cég/Production **Léna Film**
Formátum/Format **fekete-fehér/black and white, 35 mm**

VETÍTÉS/Screening:
09.05. 11.00 Toldi – Nagyterem

JAZZKIRÁLY

King of Jazz

1930, amerikai/*American*,
angol hang/magyar felirat, *in English/Hungarian subtitles* (99')

Rosszkedv ellen melegen ajánlható a *Jazzkirály* bármelyik epizódja, aki végignézi ezt a fura zenemontázst, az garantáltan percekig mosolyogni fog. A néző felismeri majd a videoklipek őseit, és hogy a swing korszakban a kelletnél erősebben sminkeltek a nők, ahogy azt is, hogy a swing korszak táncosai és koreográfusai utánozhatatlanok és utolérhetetlenek voltak. A Rhythm Boys énekestrió nemcsak lenyűgöző hangj adottságairól tesz bizonyosságot a kék és fekete madarakat megelevenítő dalukban, de fantasztikus humorukról is. Ha jobban figyelünk, észrevehetjük, hogy a zongorista Harry Barris mellett Bing Crosby áll. A film elején Walter Lanz jazzra komponált oroszlanos animációját láthatjuk. A *Kék rapszódia* klarinétszólama kék tüllbe bújt csinos lányok közül bukkan elő. És sorolhatnánk még ennek a bravúros filmnek a látványosságait, de elég talán most csak annyi: kevés jobb táncost lehet látni film-ben, mint a *Happy Feet* című slágerre táncoló komikust.

The King of Jazz is heartily recommended as a cure for any bad mood. Certainly no one could watch this strange montage of music and stage bands without coming out from the cinema smiling ear to ear. Lasting impressions will include thinking that this was the granddaddy of all music videos, that women in the swing era perhaps overdid the make-up a tad, and most of all that the dancers and choreographers of the time were and still are the undisputable best. Not only does the Rhythm Boys trio win over the audience the audience with their amazing vocal skills in their song about black and blue birds, but their humour is also unsurpassed. Look carefully, and you will spot Bing Crosby standing next to pianist Harry Barris. The film starts with a lion animation set to Walter Lanz's jazz music. For the clarinet solo in Rhapsody in Blue, pretty girls in blue tulle appear. We could go on listing the attractions of this moving picture book presented to us by the performers, but suffice it to say that you've never seen a better dancer on film than the one in the Happy Feet number. The relative of one singer, Delbert Cobain, later makes an appearance in the group Nirvana.

Rendező/Directed by
John Murray Anderson
Forgatókönyv/Screenplay by
Harry Ruskin

Operatőr/Director of photography
Jerome Ash, Hal Mohr, Ray Rennahan

Zene/Music by Alfonso Corelly
Szereplők/Cast Paul Whiteman,
John Boles, Laura La Plante,

Jeanette Loff, Glenn Tryon, William Kent
Műfaj/Genre animációs zenés vígjáték/
animation, comedy, music

Gyártó cég/Production
Universal Pictures

Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.08. 11.30 Toldi – Kisterem

JÉGMEZŐK LOVAGJA

Alekszandr Nyevszkij / Alexander Nevsky

1938, szovjet/*Soviet*,
magyarul, *in Hungarian* (112')

A jelentős filmzeneszerzők közé sorolhatjuk az orosz zene kiválóságát, Szergej Prokofjevét is: A jégmezők lovagjának zenéje önálló műként is megállja a helyét. Ez részben annak köszönhető, hogy Eisenstein a Csúd-tavi csatát tematizáló – ebben az 1242-es csatában győzte le Alekszandr Nyevszkij a német lovagrend seregét – filmje számos operai eszközzel él. Abban az emblemikus jelenetben, ami azt mutatja, hogy közelednek a német seregek és Nyevszkij figyelme kiélesedik, Nyevszkij mintha egy áriát énekelne. Ezzel a jelenettel lehetne illusztrálni, mit érdemes tanulni a régi mesterektől, a montázs és a zene hogyan fűzhető ideálisan egybe. A jeges, havas táj, a hótól meghajló fenyők, a fehér ruhák, a szürke házak miatt nem is képzelhető el ez a remekmű máshogy, csak fekete-fehérben.

The celebrated Russian composer Sergei Prokofiev also ranks among the most significant composers of film music, as his score for Alexander Nevsky can deservedly be enjoyed as a stand-alone work as well – a status which few film soundtracks attain. One of the reasons for this is that Eisenstein, in this film portraying the Battle on the Ice in 1242 (in which Alexander Nevsky triumphed against the invading Germans) employs numerous operatic devices. In the iconic scene which shows the approaching Teutonic troops and Nevsky's attention focusing, it appears as though Nevsky were singing an aria. This scene could be used to illustrate how we can learn from the great masters of the past about combining editing and music. Because of the snow- and ice-covered landscape, the snow-laden fir trees, white clothing and grey houses, this masterpiece would be unimaginable in anything but black and white.

Rendező/*Directed by* Szergej M. Eisenstein
Forgatókönyv/*Screenplay by* Szergej M. Eisenstein,
Pyotr Pavlenko
Operatőr/*Director of photography* Eduard Tisse
Zene/*Music by* Szergej Prokofjev
Szereplők/*Cast* Nikolay Chersakov,
Nikolai Okhlopkov, Andrei Abrikoszov,
Dimitry Orlov, Vasili Novikov, Nikolai Arsky
Műfaj/*Genre* akciófilm/*action*
Gyártó cég/*Production* Mosfilm
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.10. 13.30 Toldi – Nagyterem

MESEAUTÓ

Meseautó / Car Of Dreams

1934, magyar/*Hungarian*,
magyarul/angol felirattal, *in Hungarian/English subtitles* (84')

A félreértéseken alapuló vígjáték a II. világháború előtti magyar filmgyártás egyik legnagyobb kasszasikere, a magyar filmtörténet örökzöld darabja lett és a korszak jelképévé vált. A sikerben nagy része volt a Márkus Alfréd komponálta zenének és betétdaloknak, melyekből néhány hét alatt sláger lett. A film modelljének szuggesztív kisugárzása döntően meghatározta a harmincas évek magyar filmgyártását, sőt még külföldön is hatott: *Car of Dreams* címmel angol remake készült belőle. A film sikerének titka a mai napig foglalkoztatja a filmtörténészeket.

The comedy based on serial misunderstandings between the lowly bank employee and the bank director, who are destined to fall in love and marry, was one of the box office hits of Hungarian filmmaking prior to the Second World War, becoming an evergreen of Hungarian film history and a symbol of the age. A large part of the success can be put down to the music by Alfréd Márkus, of which several became hits in just a few weeks. The suggestive atmosphere of the film model was decisive in determining Hungarian film production of the 1930s, and it even had an impact abroad: an English remake was made from it. Film historians to this day debate the secret of the film's success. They general interpret it as a modern-day fairy tale in which this time it is not the poor lad but the poor girl who sets off into the world to seek her fortune.

Rendező/*Directed by* Gaál Béla
Forgatókönyv/*Screenplay by* Vitéz Miklós, Vadnay László
Operatőr/*Director of photography* Heinrich Balasch
Zene/*Music by* Márkus Alfréd
Szereplők/*Cast* Perczel Zita, Törzs Jenő, Kabos Gyula,
Gombaszögi Ella, Gózon Gyula, Berky Lili
Műfaj/*Genre* vígjáték/*comedy*
Gyártó cég/*Production* Reflektor Film
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*,
2K restaurált/*2K restored*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.07. 16.00 **Uránia**

TOPRINI NÁSZ

Toprini nász / The Wedding in Toprin

1939, magyar/*Hungarian*,
magyarul/angol felirattal, *in Hungarian/English subtitles* (81')

Tóth Endre, aki filmjeivel a magyar filmgyártás szegényes műfaji palettájának színesítésére vállalkozott, ezúttal a kémfilm műfajában próbálta ki magát. Az izgalmas történet hőse Mányai főhadnagy, akit egy orosz kémhálózat leleplezésével bíznak meg. Kertészként vállal munkát a kémhálózat vezetésével gyanúsított toprini gróf birtokán. Váratlan szövetségesre lel a grófnében, aki boldogtalanul él duhaj és közönséges férje mellett. Mányainak sikerül lelepleznie a kémhálózatot, de maga is veszélybe kerül. A grófné segítségével sikerül megmenekülnie és visszatérnie ezredéhez. A film zenéjét Fényes Szabolcs írta, betétdalai (*Balalajka sír az éjben*, *Bevallom, rég tetszik maga nékem*) slágerek lettek.

*Endre Tóth, who through his films undertook to broaden the rather limited palette of Hungarian filmmaking, decided to test himself here in the spy movie genre. The hero of this exciting tale is lieutenant Mányai, who has been commissioned with uncovering a Russian spy ring. He accepts work as a gardener on the estate of the count of Toprini who is suspected of running the spy network. He finds an unexpected ally in the countess, who lives unhappily with her dissolute and common husband. Mányai succeeds in blowing the ring apart, but in the process he finds himself in peril. With the help of the countess he escapes and returns to his regiment. The film music was composed by Szabolcs Fényes, and its theme tunes (*Balalajka sír az éjben*, *Bevallom, rég tetszik maga nékem*) became hits.*

Rendező/*Directed by* Michael Curtiz
Forgatókönyv/*Screenplay by* Norman Krasna,
Norman Panama
Operatőr/*Director of photography* Loyal Griggs
Zene/*Music by* Gus Levene, Joseph J. Lilley, Van Cleave
Szereplők/*Cast* Bing Crosby, Danny Kaye,
Rosemary Clooney, Vera-Ellen,
Dean Jagger, Mary Wickes
Műfaj/*Genre* zenés vígjáték/*comedy, musical*
Cyártó cég/*Production* Paramount Pictures
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*, 35 mm

VETÍTÉS/*Screening:*
09.06. 11.00 Toldi – Nagyterem

A MUSICALEK VARÁZSLATOS VILÁGA

The magical world of musicals

Gyerekkorunk kedvencei, mindenki által dúdolt dallamok, nagy sztárok (Gene Kellytől Judy Garlandig, Catherine Deneuve-től Jessica Lange-ig) láthatók-hallhatók újra: több nemzedék kultfilmjei, nagyvásznon, sztereóban.

Favourites from childhood, melodies that everyone can whistle, big stars (from Gene Kelly to Judy Garland, from Catherine Deneuve to Jessica Lange) can be seen and heard once again: cult films of multiple generations, on the big screen, in stereo.

A ROCHEFORT-I KISASSZONYYOK

Les demoiselles de Rochefort
The Young Girls of Rochefort

1967, francia

francia hang/magyar felirat, (120')

Jacques Demy mindenkit meglepett a Cannes-i filmfesztiválon, ahol az Arany Pálmát is megkapta, *Cherbourg-i esernyők* című filmjével. Ilyen filmet ugyanis, amiben egy árva prózai szó sem hangzik el, és mindenki végig énekel, még nem látott a világ (később se sok ilyen mű született, legutóbb a *Dreamgirls*). A győztes stábon ne változtass alapon készítette el Demy a bájos, de már másik várost, másik történetet megéneklő *A Rochefort-i kisasszonyokat*, a főszerepben természetesen Catherine Deneuve-vel. Színes, bámulatosan koreografált táncjelenetek, bohókás ruhák, és Michel Legrand zenéje, ezek ennek a mindvégig a szabadság és a jó élet örömet közvetítő filmnek a legfőbb összetevői. A film zeneszerzője, Michel Legrand idén távozott az élők sorából.

Jacques Demy surprised everyone at the Cannes film festival, where he also took the Palme d'Or with his movie The Umbrellas of Cherbourg. In fact, the world had never seen the like of it, a film in which there is not a single word in prose and everyone sings from beginning to end (not many similar films were made even later on, most recently Dreamgirls). On the basis of 'don't mess with a winner', Demy used the same crew in making this similarly charming Young Girls of Rochefort, although singing another story and another city, with, naturally, Catherine Deneuve in the lead role. Colourful, beautifully-choreographed dance sets, farcical costumes and the music of Michel Legrand; these are main ingredients of this film communicating the sheer joy of freedom and a good life throughout. Michel Legrand passed away this year.

Rendező/Directed by Jacques Demy
Forgatókönyv/Screenplay by Jacques Demy
Operatőr/Director of photography Chislain Cloquet
Zene/Music by Michel Legrand
Szereplők/Cast Catherine Deneuve,
George Chakiris, Françoise Dorléac,
Jacques Perrin, Michel Piccoli, Jacques Riberolles
Műfaj/Genre zenés vígjáték/comedy, musical
Cyártó cég/Production Parc Film, Madeleine Films
Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.04. 19.30 Francia Intézet

CHERBOURG-I ESERNYŐK

Les parapluies de Cherbourg
The Umbrellas of Cherbourg

1964, francia-NSZK

francia hang/magyar felirat, (88')

Könnyes-bús történet a *Cherbourg-i esernyők* története – ha nem fakadna minden szereplő dalra, akár azt is hihetnénk, egy keserédes melodrámából, egy Daniel Steel regényből írták át. Geneviève és Guy Cherbourgban, a normandiai városkában laknak. Geneviève az édesanyjával esernyőboltot üzemeltet, Guy beteg nagynénjével él. A háború elszólítja a fiút, a lány a bevonulás előtti éjszakán teherbe esik, és bár szerelmük olthatatlannak és tisztának látszik, a sors úgy hozza, mégsem lehetnek egymáséi. Geneviövet Catherine Deneuve játssza, és bár nem az ő hangján szólal meg, ez a szerep tette igazán híressé a francia színésznőt.

The Umbrellas of Cherbourg is a weepy, melancholic tale which, had it not been performed as it was, and had not every character sung his/her part in recitative form, one could even imagine that it was an arrangement of a bittersweet melodrama, a Danielle Steel novel. Geneviève and Guy live in the small town in Normandy, Geneviève runs an umbrella boutique with her mother, Guy lives with his sick aunt. Guy is drafted into the army, while the girl becomes pregnant on the night before he is conscripted; and although their love appears unquenchable and pure, it is their destiny never to be each other's. This downbeat film brought the name of Catherine Deneuve to world attention, although we do not hear her own voice because she is dubbed throughout.

Rendező/Directed by Jacques Demy
Forgatókönyv/Screenplay by Jacques Demy
Operatőr/Director of photography Jean Rabier
Zene/Music by Michel Legrand
Szereplők/Cast Catherine Deneuve, Nino Castelnuovo,
Anne Vernon, Marc Michel, Ellen Farner, Mireille Perrey
Műfaj/Genre zenés dráma/drama, musical
Gyártó cég/Production Parc Film, Madeleine Films,
Beta Film
Formátum/Format színes /colour

VETÍTÉS/Screening:
09.05. 19.30 Francia Intézet

ÉNEK AZ ESŐBEN

Singin' in the Rain

1952, amerikai/*American*,
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (103')

Ha van olyan jelenete a filmművészetnek, ami a boldogságról szól, akkor az Ének az esőben ikonikus jelenete az, amikor Gene Kelly az esernyőjét forgatva sétál az esőgépek generálta nagy esőben, tapicskolja a vizet, és örülten forog egy lámpaoszlop körül. Az Ének az esőben nem elsősorban szerelmes film, hanem a filmművészet nagy fordulópontjáról szóló, a filmművészetet és az alkotókat magasztaló könnyed kis komédia, amit akár Molnár Ferenc is írhatott volna, mégis olyan hangulata van, mint egy beteljesült szerelem kellemes délutánjának, olyan jókedv árad belőle, mint később talán egyetlen filmből sem. A szereplők könnyed bája, ahogy a legnehezebb táncokat és elbűvölő egykedvűséggel, egyfajta mi sem természetesebb attitűddel adják elő: ez lehet az egyik és fontos titka annak, hogy a film ma is hat.

If there is a single scene in film art that is purely about happiness and that encapsulates happiness and its elusive feeling, then it is the iconic scene in Singing in the Rain where Gene Kelly, umbrella spinning, strolls through the downpour generated by rain machines, tap dancing in the puddles and wildly rotating around a lamppost. Singing in the Rain is not primarily a love film, but a light comedy marking a turning point in film, extolling the art of film and creators, in fact, one that the Hungarian author Ferenc Molnár could have written, and yet it has a mood like the pleasant afternoon of love fulfilled, it exudes a sense of wellbeing that perhaps no other film to come ever achieved. The light-heartedness and charm of the actors, as they perform even the most difficult of dance routines with a bewitching composure and the most natural of attitudes: perhaps this is one of the vital secrets that keeps this film so fresh even today.

Rendező/*Directed by* Stanley Donan, Gene Kelly
Forgatókönyv/*Screenplay by* Betty Comden, Adolph Green
Operatőr/*Director of photography* Harold Rosson
Zene/*Music by* Lennie Hayton
Szereplők/*Cast* Gene Kelly, Donald O'Connor,
Debbie Reynolds, Jean Hagen,
Millard Mitchell, Cyd Chariss
Műfaj/*Genre* zenés vígjáték/*musical, comedy*
Cyártó cég/*Production* Metro-Goldwyn-Mayer
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.08. 14.00 Uránia

ÓZ, A CSODÁK CSODÁJA

The Wizard of Oz

1939, amerikai/American,
angolul/magyar felirattal, in English/Hungarian subtitles (98')

Számos hollywoodi pletyka szól arról, milyen problémás volt az Óz forgatása, milyen nehezen zajlott, mennyire hajszálon múlt, hogy nem készült el ez a mese. A film nem csak Judy Garland és a világ egyik legismertebb slágerévé vált dal, a *Somewhere Over the Rainbow*, miatt fontos és nagyszerű, hanem a szerkezete miatt is: az Óz története modellé vált a kalandfilmek íróinak, hatása látszik a *Star Wars*on és a *Harry Potter*en is. Érdekes megfigyelni, hogy az első rész, vagyis a varázsvilágba átlépés előtti rész, hogyan meséli el az egész történetet, hogyan változnak át a szereplők, és miképpen használja a színes filmet a küszöbátlépés érzékeltetésére.

Hollywood has always been alive with rumours about just how troublesome it was to shoot Oz, how much effort it took to make the film come together, just how close things came to the entire enterprise being scrapped, which was important and great not only because of Judy Garland and the song – Somewhere Over the Rainbow – that became one of the biggest hits in the world, but also due to its structure, the first appearance of its structural model, the 'hero's path' model, that has been used many times since: writers have built countless smash films from Star Wars to Harry Potter around this structural model. It is worth noticing how the first part, that is, the part just before stepping over the threshold, the move into the world of magic, speaks of the entire story and how the characters transform. And how it was possible to exploit colour film to highlight the moment of crossing the threshold.

Rendező/Directed by Victor Fleming, George Cukor,
Mervyn LeRoy, Norman Taurog, Richard Thorpe, King Vidor

Író L. Frank Baum

Forgatókönyv/Screenplay by Noel Langley

Operatőr/Director of photography Harold Rosson

Zene/Music by Harold Arlen, Herbert Stothart

Szereplők/Cast Judy Garland, Frank Morgan, Ray Bolger,
Bert Lahr, Jack Haley, Billie Burke

Műfaj/Genre családi kalandfilm/family, adventure

Gyártó cég/Production Warner Brothers

Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.07. 14.00 Uránia

AZ ÚJ HOLLYWOOD MUSICALJEI

Musicals of New Hollywood

Változott a hangzás, változtak a képek, nyersebb és reálisabb az Új Hollywood – de a zene ugyanolyan erős, mint a klasszikus korszakban, és a musical az 1970-es, 80-as években is az egyik legnépszerűbb műfaj maradt.

The sound changed, the pictures changed, and New Hollywood is rawer and more realistic – but the music is just as strong as it always was and the musical remained one of the most popular genres in the 1970s and 1980s.

HÍRNÉV

Fame

1980, amerikai/*American*,
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (107')

A *High School Musical* és más nagysikerű darabok, melyek egy művészeti iskola életéről szólnak, mind a Pink Floyd *A falát* is jegyző Alan Parker *Hírnév*-jének köpönyegéből bújtak elő. A film négy fiatal életét követi az első meghallgatásától a seniorrá válásig. A film fejezeteit is az egyetemi periódusok, időszakok adják. Elsősorban arról a küzdelemről szól, amit egy művésznek – legyen az festő, táncos, író vagy színész –, nem lehet és nem is szabad kihagyni. Az útról, nem a megérkezésről: arról, hogy hiába vagy tehetséges, művészi alázat és kellő szerencse nélkül nem válhatsz ünnepelt sztárrá. Eszünkbe juthat Parker későbbi filmjének hősnője, Evita is, és még inkább az őt alakító Madonna, akivé a filmben szereplőkhöz hasonló fiatalok válni szerettek volna mintegy két évtizeden át.

High School Musical and other hugely popular works are all about the life of an arts school and they all trace their roots back to Alan Parker's Fame (he also worked on Pink Floyd's Wall). Fame tracks the life of four young people from the first auditions to becoming seniors. The university years serve as chapters of the film. The work is primarily an art film, it relates the struggle that an artist, whether painter, dancer, writer or actor, cannot and, indeed, should not avoid. It is about the journey and not the destination; it is about the fact that incredible talent is in itself worthless without the necessary artistic humility, and without the right kind of luck you will never be a celebrity. It reminds us of the heroine of Parker's next film, Evita, and even more so the star – Madonna – who played the role.

Rendező/Directed by Alan Parker
Forgatókönyv/Screenplay by Christopher Gore
Operatőr/Director of photography Michael Seresin
Zene/Music by Michael Gore
Szereplők/Cast Eddie Barth, Irene Cara, Lee Curreri,
Laura Dean, Antonia Franceschi, Boyd Gaines
Műfaj/Genre zenés dráma/drama, music
Gyártó cég/Production Metro-Goldwyn-Mayer
Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.09. 20.30 Uránia

ROCKY HORROR PICTURE SHOW

The Rocky Horror Picture Show

1975, angol-amerikai/*English-American*,
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (100')

Bevezető/*Introduction* by Sárközi Máttyás

A *Rocky Horror Picture Show* maga a celluloidra vitt örület, írta a Film.hu, „amelyet normális író soha nem írt volna meg, normális rendező soha nem forgatott volna le, normális színészek soha nem játszották volna el, normális nézők pedig soha nem ültek volna be rá”. Ennél frappánsabban nem is lehetett volna fogalmazni erről a valóban fura, már műfaja miatt is nagyon egyedi filmről, hiszen horror musicalről van szó. A két főszereplő közötti problémák miatt vetődik el a kastélyba, ahol ijedten nézik végig az egzaltált transzvesztita táncát és a kastély különös – főképpen különösen öltözött – lakóinak előadását. Egzaltált. Ha csak egy szót kellene mondani erről a filmről, talán ez lehetne az: egzaltált.

The Rocky Horror Picture Show is madness incarnate on celluloid, writes Film.hu, “which a normal writer would never have written, a normal director would never have directed, and normal actors would never have played, and normal viewers would never have watched”. It would be impossible to come up with a more pithy description about this genuinely bizarre, and extremely unique film even because of its genre (after all, it is a horror musical). After minor problems on the road, the two lead characters find themselves in a creepy mansion where, open mouthed, they watch the flamboyant and weird transvestite dance performance of the freaky – in costume as well as manner – denizens of the mansion. Flamboyant. If one had to sum up this film in a single word, then perhaps this would be it: flamboyant.

Rendező/*Directed by* Jim Sharman
Forgatókönyv/*Screenplay by* Richard O'Brien, Jim Sharman
Operatőr/*Director of photography* Peter Suschitzky
Zene/*Music by* Richard Hartley, Richard O'Brien (Songs)
Szereplők/*Cast* Tim Curry, Susan Sarandon,
Barry Bostwick, Richard O'Brien,
Patricia Quinn, Nell Campbell
Műfaj/*Genre* zenés vígjáték/*comedy, musical*
Gyártó cég/*Production* Twentieth Century Fox,
Michael White Productions
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.07. 21.00 Uránia

MINDHALÁLIG ZENE

All That Jazz

1979, amerikai/*American*,
angoul/magyar felirattal, *In English/Hungarian subtitles* (123')

Minden idők egyik legerősebb nyitójelenete a *Mindhalálíg zenéé*. Egyszerre szól a musical csillogása mögötti kulisszák nehézségeiről és a koreográfus megszállottságáról, a darabot tökéletességbe, önmagát végzetbe hajszoló művészlőről. Utóbbi Bob Fosse, a legnagyobb hatású, önpusztító mesterről, a *Kabaré* rendezőjéről. Aki a tus alatt is cigizik. Gyorsítókkal indítja minden napját, hogy bírja a strapát. Ez egy önvallomás, egy szerelmi vallomás a Broadwayről, Roy Scheider alakításában a főszereplő egyszerre áldozata és hőse rendszernek.

All that Jazz has one of the greatest opening scenes of all time. It is not primarily about how difficult it is to put together a Broadway musical, and not about the sacrificial work of the performers, and not even about what a massive job casting is, although it does cover these aspects, too, but primarily about the person, the choreographer, who is the heart and soul of the production. The first scene is about Bob Fosse, director of Cabaret, a hugely influential master living a self-destructive life. A person who even smoked in the shower! The type who starts every single day with a handful of uppers in order to be able to handle the stress. It is a self-confession, a love confession about Broadway, and in the figure of Roy Scheider the protagonist is both victim and hero of this system at the same time.

Rendező/*Directed by* Bob Fosse
Forgatókönyv/*Screenplay by* Robert Alan Aurthur,
Bob Fosse
Operatőr/*Director of photography* Giuseppe Rotunno
Zene/*Music by* Ralph Burns
Szereplők/*Cast* Roy Scheider, Jessica Lange,
Leland Palmer, Ann Reinking,
Cliff Gorman, Ben Vereen
Műfaj/*Genre* musical
Gyártó cég/*Production* Columbia Pictures,
Twentieth Century Fox
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.07. 18.30 Toldi – Nagyterem

NAGYVÁROSI RITMUSOK

Metropolitan rhythms

Jazz, blues, hip-hop, rap és társaik: négy variáció a végtelen témára, a nagyvárosi zenére – Miles Davistől és Krzysztof Komédától, Bob Marleytől és Bill Lee-től.

Jazz, blues, hip-hop, rap and friends: four variations on a timeless theme, the music of big cities – from Miles Davis and Krzysztof Komeda, from Bob Marley and Bill Lee.

FELVONÓ A VÉRPADRA

Ascenseur pour l'échafaud

Elevator to the Gallows

1958, francia/French

angol hang/magyar felirat, in English/Hungarian subtitles (92')

A *Felvonó a vérpadra* A postás mindig kétszer csenget történetének variációja, a szerelmükért még gyilkosságra is hajlandó pár története. A gyilkosságot elkövető Julien beszorul a liftbe, és így nem ér oda a megbeszélt találkozóra, Florence pedig egy éjszakán át vándorol Párizsban. Ez a jazz érett korszaka, és annak egyik legkiválóbbja, Miles Davis trombitajátéka teszi még különlegesebbé a filmet. Ekkoriban, Párizsban szinte egymást érték a legnagyobb jazz előadók, sokan ott is telepedtek le. Miles Davis csöndes, spleenes zenéje ennek a korszaknak egyik kimagasló alkotása. A fekete-fehér képek a tökéletes gyilkosságot elkövetni kívánó pár csapdába esését nem tragikus eseménynek mutatják. Amikor Julien áldozata fejéhez fogja a fegyvert, azt mondja: tiszteleg a háborút, és Indokínáért is megfizetne. Nem őt sajnáljuk, hanem a sorsdráma szerelmespárját. Akik mintha, és ezt sugallja a zene, el is fogadnák a sorsot.

Elevator to the Gallows is basically a variation on The Postman Always Rings Twice, that is, the story of a couple ready to kill for their love. Its added twist is that the murderer, Julien, gets stuck in the lift and thus is late for the arranged meeting, while Florence spends the night wandering through Paris. This is from the era when jazz came into its own, represented by one of its very best: Miles Davis, whose trumpet music accompanies the entire film. Paris at the time was overrun with outstanding jazz performers, many of whom ultimately settled down there. Miles Davis' quiet, melancholy music is one of the greatest achievements of this era. The black-and-white images portray the fall of a couple attempting to commit the perfect crime as an event which is not tragic. When Julien points his gun at the victim's head, he tells him to respect war, and says that the victim should pay for Indochina and for Algeria. Accordingly, the viewer cannot pity him, and sympathises instead with the protagonist couple who, as the music seems to imply, accept their fates.

Rendező/Directed by Louis Malle
Forgatókönyv/Screenplay by Roger Nimier,
Louis Malle, Noël Calef
Operatőr/Director of photography Henri Decaë
Zene/Music by Miles Davis
Szereplők/Cast Jeanne Moreau,
Maurice Ronet, Georges Poujouly,
Yori Bertin, Jean Wall, Elga Andersen
Műfaj/Genre thriller
Gyártó cég/Production Rialto Pictures
Formátum/Format fekete-fehér/black and white

VETÍTÉS/Screening:
09.06. 19.30 Francia Intézet

KÉS A VÍZBEN

Nóż w wodzie / Knife in the Water

1962, lengyel/*Polish*

lengyel hang/magyar és angol felirattal,
in Polish/Hungarian and English subtitles (101')

A Rosemary gyermeke vagy *A lakó* felől nézvést kifejezetten tudatosnak tűnik Roman Polanski pályaeépítése: már ekkor, első filmjének megalkotásakor pontosan tudta, melyik műfajban tud a legjobbak közé emelkedni. Ebből a szerény thrillerből persze még nem lehetett tudni, milyen nagyszabású, grandiózus filmekre lesz képes a rendező. Ez egy kis költségvetésű bűnügyi film, körülbelül az a lengyeleknek, mint nekünk a *Sodrásban*. Egy nagy korszak ma is ható alkotása, egy nagyívű, fontos művészi pálya nyitánya. Ez a film adja meg az életmű alaphangját.

Watching Rosemary's Baby or The Tenant, one could say that Roman Polanski's career development was extremely controlled, and one could think that even with this, his first feature film, he was very well aware of what suited him most, which genre he would be able to come out as being one of the best. At the same time, from this film it is not possible to deduce the large scale and sombre opus of The Pianist, which can also be seen from many aspects as autobiography, nor Chinatown, the secret favourite of filmmakers and an aspirant for the title of world's best film. This is a small budget crime melodrama, to the Poles something like what Current is to Hungarians. A work of a great era that still has an impact today, the overture to a broad and important directorial career. This gives the base tone to the oeuvre.

Rendező/*Directed by* Roman Polanski
Forgatókönyv/*Screenplay by* Jakub Goldberg,
Roman Polanski
Operatőr/*Director of photography* Jerzy Lipman
Zene/*Music by* Krzysztof Komeda
Szereplők/*Cast* Leon Niemczyk, Jolanta Umecka,
Zygmunt Malanowicz
Műfaj/*Genre* thriller
Cyártó cég/*Production* Zespol Filmowy "Kamera"
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.05. 14.30 Toldi – Nagyerem

SZEMET SZEMÉRT

Do the Right Thing

1989, amerikai/*American*,
angol hang/magyar felirat, *in English/Hungarian subtitles* (120')

Spike Lee gazdag életművében vannak egyszerű, de nagyon jól működő zsánerdarabok, ezek közé tartozik a legjobb heist filmek egyike, *A belső ember*, *Az utolsó éjjel*, de tavalyi nagy sikere, a *Csuklyások* is, és vannak benne vérbeli szerzői filmek is, de mindegyik filmjéből, a könnyedebbekből is süt Lee elkötelezettsége a feketék ügye iránt. A Szemet szemért nehéz darab, különösen a brutális zárata teszi azzá, és a leginkább az értheti félre, aki szerint arról szól, hogy nem könnyű a helyzete annak, aki az afro-amerikai gettóban nyit pizzériát. Hogy valóban miről is akart a szerző szándékai szerint szólni, azt Spike Lee itt egyértelművé teszi, leginkább a film végén olvasható idézetekkel: „Az erőszak, mint a faji igazságtétel eszköze, egyaránt célszerűtlen és erkölcstelen.” Martin Luther King „...de ez nem azt jelenti, hogy én támogatom az erőszakot, ugyanakkor nem is ellenzem, amennyiben az önvédelem.” Malcolm X.

In Spike Lee's prolific body of work, there are some simple genre pieces that work very well. These include one of the best heist films ever made (Inside Man, 25th Hour, as well as last-year's big box office hit BlacKkKlansman), but also some truly excellent scripts. But whether the plot is light or serious, Spike Lee's commitment as an advocate for African-Americans always infuses all of his films. Do The Right Thing is not an easy film to watch, especially because of the brutal conclusion. But if you think the moral is that opening a pizzeria in a Black ghetto isn't easy – you're wrong. Spike Lee was very clear about the real message of the film in the quotes appearing at the end: "Violence as a way of achieving racial justice is both impractical and immoral." – Martin Luther King "...it doesn't mean that I advocate violence, but at the same time I am not against using violence in self-defense." – Malcolm X

Rendező/Directed by Spike Lee
Forgatókönyv/Screenplay by Spike Lee
Operatőr/Director of photography Ernest R. Dickerson
Zene/Music by Bill Lee
Szereplők/Cast Danny Aiello, Ossie Davis, Ruby Dee,
Richard Edson, Giancarlo Esposito, Spike Lee
Műfaj/Genre vígjáték/comedy
Gyártó cég/Production 40 Acres & A Mule Filmworks
Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.11.17.30 Toldi – Nagyterem

AMERIKA ÚJ HARMÓNIAI

New harmonies of America

John Willams és Wagner, Alan Silvestri és Ennio Morricone, némi Steppenwolffal körítve: ízelítő az Új Hollywood új hangzásvilágából.

John Williams and Wagner, Alan Silvestri and Ennio Morricone, with a touch of Steppenwolf: flavours from the new harmonies of New Hollywood.

A DOLOG

The Thing

1982, amerikai/*American*

angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (109')

A *13-as rendőrőrs* ostroma és a *Halloween* után készítette el John Carpenter klasszikus horrorfilmjét, világvége trilógiájának első részét. Carpenter központi témája az emberi civilizáció pusztulása – ezen filmjét is, ami tulajdonképpen a hollywoodi, westerneket is rendező nagymester Howard Hawks filmjének szabad remake-je, Carpenter westernnek nevezte. Az összejárt, egymásra utalt férfiak világában játszódó film valóban felidéz a klasszikus sémákat. Legalább annyira fontos ebben a filmben, hogyan megy tönkre egy közösség, mint az elfolyó és a testeket szétrepesztő szörnyek. Carpenter 1978-as, *Halloween* című, klasszikus horrorjának békésebb jelenetében Dean Cundey operatőr kamerája tiszteletteljesen elidőzik egy tv-készüléken, ahol éppen Howard Hawks moziját vetítik. A '78-as *Testrablóknak* és a '79-es *Aliennek* köszönhetően a sci-fi/horror/földönkívüli szörnyhullám mind a mozipénztáraknál, mind a kritikusoknál sikeres volt – de Carpenter filmje mégsem lett nyereséges, és a rendezőt elkönyvelték ügyes horror-rendezőnek. Carpenter maga is írt filmzenét, de e filmjének zenéjére Ennio Morriconét kérte fel. Morricone olyan zenét szerzett, mintha azt Carpenter írta volna. Ez a legkevésbé Morricone zene. Az emberi civilizáció pusztulását csak kevesen ábrázolták ennél érzékeltesebben.

Made after Assault on Precinct 13 and Halloween, this horror film was intended by John Carpenter to be the first instalment of his Apocalypse Trilogy. Carpenter's central theme is the destruction of human civilization, featured here as well, in a film which is essentially a loose remake of Howard Hawk's The Thing from Another World. As Hawks was also known for his westerns, Carpenter called this a western as well. Indeed, the film about a group of men forced to rely on one another does contain elements typical of the genre. At least as important as the slimy monsters who tear human bodies apart in this film is the depiction of how a community can be destroyed. In one of the more peaceful scenes of Carpenter's classic 1978 horror flick Halloween, cameraman Dean Cundey's monitor lingers respectfully on a television set playing one of Howard Hawk's films. Although the films Body Snatchers (1978) and Alien (1979) made sci-fi/horror/alien attacks popular with both audiences and critics, Carpenter's film was not profitable and he himself was remembered as a talented horror director. Although Carpenter composed film scores as well, he commissioned the soundtrack for this film from Ennio Morricone, who composed music that sounded like Carpenter had written it, making this the least characteristic of Morricone's work. At the same time, very few have succeeded in portraying the destruction of human civilization with such sensitivity.

Rendező/*Directed by* John Carpenter

Forgatókönyv/*Screenplay by*

Bill Lancaster, John W. Campbell jr.

Operatőr/*Director of photography*

Dean Cundey

Zene/*Music by* Ennio Morricone

Szereplők/*Cast* Kurt Russel,

Wilford Brimley, T.K. Carter,

David Clennon, Keith David,

Richard Dysart

Műfaj/*Genre* horror

Gyártó cég/*Production*

Universal Pictures,

Turman-Foster Company

Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*

09.05. 21.00 Toldi – Nagyterem

E.T. – A FÖLDÖNKÍVÜLI

E.T. the Extra-Terrestrial

1982, amerikai/*American*
magyarul/*in Hungarian* (115')

Számos film, így például Carpenter *A dolog* című horrorfilmje is megsínylette Spielberg filmjének sikerét. A Spielberg-film iránti rajongásba feledkezett közönség már nem volt kíváncsi az emberiséget fenyegető idegen lényekre. A hidegháború a végéhez közeledett, a nézők könnyed és kedves mesékre vágytak, az idegen fenyegetettség helyett érzelmekre. Spielberg, aki mindig jól érezte a korhangulatot, megadta ezt. A hold előtt elbicikliző gyerekek jelenete a filmtörténet egyik legemlékezetesebb, legtöbbször idézett jelenete. E. T. világító ujjá olyan, mint egy kutyás filmben az ártatlan kutya esengő tekintete. Alapvetően ez marad meg ebből a filmből: hogy E.T. kedves lény, igazán csak a gyerekek érthetik meg, izgulunk, hogy a megmentéséért folytatott küzdelem sikeres legyen. De ez a film sem nélkülöz horror elemeket. A kísérlet E.T.-vel, az a jelenet, amikor kvázi meghal, jól mutatja, hogy a hidegháborús időszak azért ekkor még korántsem ért véget.

Many films, such as Carpenter's horror film The Thing, suffered from the success of Spielberg's film. Spielberg's film made such a splash that audiences were no longer interested in aliens threatening humanity. As the Cold War was drawing to an end, viewers were looking for a light and heart-warming story, and for emotional engagement instead of the threat of aliens. Spielberg, in touch with the spirit of the times, gave them what they were looking for. The scene of children cycling in front of the moon is one of the film's most memorable and most frequently cited, while E.T.'s lit-up finger is like the entreating puppy-dog eyes in a pet movie. What this film basically conveys is that E.T. is a friendly creature, only truly understood by children, and we cheer along for the success of the struggle to save him. However, this film is not without elements of horror. The experiment on E.T. and the scene where he almost dies are good examples of how the Cold War era was in full swing at the time. This quintessential classic is at once strange, bizarre and sweet.

Rendező/*Directed by* Steven Spielberg
Forgatókönyv/*Screenplay by* Melissa Mathison
Operatőr/*Director of photography* Allan Daviau
Zene/*Music by* John Williams
Szereplők/*Cast* Dee Wallace, Henry Thomas, Peter Coyote, Robert MacNaughton, Drew Barrymore, K.C. Martel
Műfaj/*Genre* sci-fi
Gyártó cég/*Production* Universal Pictures, Amblin Entertainment
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.07. 11.00 Puskin

SZELÍD MOTOROSOK

Easy Rider

1969, amerikai/*American*
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (95')

IN MEMORIAM PETER FONDA

A „rolling gag” egy olyan poén, ami egy konkrét szereplőhöz kapcsolódik, a szereplő egy kifejezést vagy szóviccet ismételtet unásig. A legismertebb magyar rolling gag az „Easy rider, öcsém”, amit mindenki Csuja Imre hangján hall. Dennis Hopper kultikus filmje a szabadságvágynak, a hatalmas, lenyűgöző, erős Amerikának állít emléket, egy olyan korszaknak, melyben még lóerővel is mérték a férfiaságot. Nem csupán a motor- és kabátvásárlási szokásokra hatott ez a film, de sokak számára életvezetési tanácsadóként is működött. Ez a letűnt korszak a lehetőségek korszaka is volt: lehetőség a társadalomból kikerülésre, a társadalmi korlátok levetésére. Bár a film végkifejlete azt sugallja, hogy ez a szabadság mégis korlátozott, a végső üzenet az, hogy ilyen fokú szabadságért érdemes vállalni a kockázatot.

The rolling gag is linked to a specific character, where he/she keeps coming out with an expression or pun time after time. The best-known Hungarian rolling gag goes “Easy rider, öcsém” /“Easy rider, buddy”, that for Hungarians is impossible to conceptualize without hearing the voice of Imre Csuja. Dennis Hopper’s cult film erects a monument to the longing for freedom, to a vast, overwhelming, strong America, to an era when masculinity was also measured in horsepower. This film not only bumped up sales of bikes and jackets, but for many it also served as a lifestyle consultancy. So many saw this bygone age as the age of opportunity: the opportunity to break away from society and smash through social barriers. Although the denouement of the film suggests that small-minded people still restrict freedom, still the final message is that it is worth taking the risk for such a level of liberty.

Rendező/Directed by Dennis Hopper
Forgatókönyv/Screenplay by Peter Fonda, Dennis Hopper
Operatőr/Director of photography Kovács László
Zene/Music by Roger McGuinn, Steppenwolf, The Byrds
Szereplők/Cast Peter Fonda, Dennis Hopper,
Antonio Mendoza, Phil Spector, Mac Mashourian,
Warren Finerty
Műfaj/Genre kalandfilm/adventure
Gyártó cég/Production Pando Company Inc.,
Raybert Productions
Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.10. 21.00 **Uránia**

VISSZA A JÖVŐBE

Back to the Future

1985, amerikai/*American*
magyarul, *in Hungarian* (116')

Nem minden idők legjobb filmje. Nem minden idők legszórakoztatóbb filmje. Meg csak nem is a rendező, Robert Zemeckis legjobb filmje, hiszen erre a címre joggal pályázhat a *Forrest Gump*. De egy generáció, számos ember számára ez a film jelenti a Filmet, az igazi, a nagy filmélményt, egy generációé miatt a film miatt kapott rá az előszereplős filmekre. És ebből következően nem csupán kultikus, nem csupán a mai napig a mémek kiapadhatatlan forrása, idézetgyűjtemény, de egy életérzést is közvetít. Ugyanis ennek a filmnek minden percén érződik, hogy egy szabad, gazdag és önfeledt korban készült, amikor már nem fenyegett atomháború, kopott zsánernek látszott a gengszterfilm és a western, és minden filmnéző szívesen áldotta magát vissza a még onnan nézve is aranykornak tetsző amerikai ötvenes évekbe.

This is not the best film of all time, nor the most entertaining. Nor is it even Robert Zemeckis best film, since that title arguably goes to Forrest Gump. But for an entire generation, this film was a defining moment. Because of this, not only does it have cult value, not only does it provide an endless source for memes and quotes, but it also portray a general feeling of the times. For every moment of this film conveys the feeling of a free, rich and carefree time when nuclear war was no longer a threat, people were tired of westerns and gangster movies, and all film viewers were glad to take a trip back to the golden era of the fifties.

Rendező/*Directed by* Robert Zemeckis
Forgatókönyv/*Screenplay by* Robert Zemeckis, Bob Gale
Operatőr/*Director of photography* Dean Cundey
Zene/*Music by* Alan Silvestri
Szereplők/*Cast* Michael J. Fox, Christopher Lloyd,
Lea Thompson, Crispin Glover, Thomas F. Wilson,
Claudia Wells
Műfaj/*Genre* vígjáték/*comedy*
Gyártó cég/*Production* Universal Pictures,
Amblin Entertainment, U-Drive Productions
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.08. 17.30 Puskin

ZENE FILM NOIRRA ÉS WESTERNRE

Music for film noirs and westerns

A bűn mélységei, a gengszterek és a Vadnyugat vad világa, hosszú városi árnyak és tágas sivatagok: mindezek a képek és történetek felejthetelenné váltak Henry Mancini, Jerry Goldsmith, Burt Bacharach, Quincy Jones fülbemászó zenéjével.

The depths of sin, the world of gangsters and the Wild West, long shadows and wide open prairies: all these images and stories were made immortal thanks to the catchy music of Henry Mancini, Jerry Goldsmith, Burt Bacharach, and Quincy Jones.

A GONOSZ ÉRINTÉSE

Touch of Evil

1958, amerikai/*American*
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (95')

Minden idők egyik legfontosabb, legérdekesebb, leginnovatívabb filmjelenete e film nyitó képsora, az úgynevezett „long take” mintapéldája: egy kezet látunk, amint robbanószerkezetet tesz egy autó motorjába, majd elindít egy órát. Majd vágás nélkül, az autó elindul, elmegy egy fiatal pár a kézikocsit toló emberek, határőrök mellett. Végig attól tartunk, hogy a bomba felrobban. Ez suspense lényege, a suspense pedig ennek a filmnek – egyáltalán, ennek műfajnak – a lényege. A néző jobban be van avatva az eseményekbe, mint azok, akik részt vesznek benne. Ez a filmtörténet tulajdonképpen utolsó film noirja, utána már csak neo noirok készülnek (például olyan alkotók műhelyében, mint Christopher Nolan). És az utolsó noir egyben az egyik legjobb is. Főszereplője és rendezője a műfaj egyik legnagyobb alakja: Orson Welles.

The opening sequence is one of the most important, gripping and innovative film scenes of all time, the origin point of the so-called long take: we see a hand attach a time bomb to the engine of a car and the clock starts ticking. Then without any cut we watch as the car starts off, carrying a young couple past people pushing trolleys and border guards. All the way we are waiting for the bomb to explode. This is the essence of suspense, and suspense is the essence of this film, indeed this genre. The viewer has a greater awareness of what's going on than those who are involved in the plot. After this, the final film noir of film history, only neo noirs were made (in the studios of the likes of Christopher Nolan, but not true noirs). This is the final noir and at the same time one of the best. The lead actor and director is one of the greatest figures of the genre: Orson Welles.

Rendező/*Directed by* Orson Welles
Forgatókönyv/*Screenplay by* Orson Welles,
Whit Masterson
Operatőr/*Director of photography* Russell Metty
Zene/*Music by* Henry Mancini
Szereplők/*Cast* Charlton Heston,
Janet Leigh, Orson Welles, Joseph Calleia,
Akim Tamiroff, Joanna Moore
Műfaj/*Genre* film-noir
Cyártó cég/*Production* Universal International Pictures
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*

VETÍTÉS/Screening:
09.08. 11.00 Toldi – Nagyterem

A HÉT MESTERLÖVÉS

The Magnificent Seven

1960, amerikai-Fülöp-szigeteki/*American-Philippine*
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (128')

Akira Kurosawa filmje kiváló alap volt az első olyan westernfilmhez, amiben nincsenek indiánok. Az első olyan westernhez, ami alapvetően vadnyugati karakterekről, személyiségekről szól. Kurosawa tulajdonképpen John Ford hatására készítette el ezt a filmet, melyben a samurájokat a bűnbandák elleni védelemre fogadják fel, és ahogy nála, úgy a western változatban is egy öreg bölcs a tanácsadó. A hét szereplő egy-egy jellemhiba megtestesítője, és a végső leszámolás, a nagy csatajelenet A hét mesterlövészben is tartogat meglepetéseket. A vadnyugati változat nem annyira komplex, mint a japán, hiszen egy órácskával rövidebb, és végkifejlet sem teljesen azonos. Ami viszont a japán változathoz hiányzik, az Elmer Bernstein nagyszerű zenéje.

Kurosawa's film was the perfect foundation on which to build the first Western in which there are no Indians. The first Western which is basically about Wild West characters and personalities. As a matter of fact, Kurosawa made his film about samurais being hired to protect against bandits under the influence of John Ford, and in his film, so in the Western version the advice-giver is a wise old man. Each of the seven hired guns personifies a character fault, and the final shoot-out, the big battle scene, contains surprises just as with Kurosawa. The Wild West version is not as complex as the Japanese film because it is an hour shorter and the denouement is not the same either. But what is definitely missing from the Japanese version is the brilliant music by Elmer Bernstein.

Rendező/*Directed by* John Sturges
Forgatókönyv/*Screenplay by* William Roberts
Operatőr/*Director of photography* Charles Lang
Zene/*Music by* Elmer Bernstein
Szereplők/*Cast* Yul Brynner, Eli Wallach, Steve McQueen,
Horst Buchholz, Charles Bronson, Robert Vaughn
Műfaj/*Genre* westernfilm / western
Gyártó cég/*Production* The Mirisch Company,
Alpha Productions
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.08. 19.30 Toldi – Nagyterem

A JÓ, A ROSSZ ÉS A CSÚF

Il buono, il brutto, il cattivo

The Good, the Bad and the Ugly

1966, olasz-spanyol-NSZK

angol hang/magyar felirat (161')

A western hőskorában a gonosz szereplő viselt fekete kalapot, innen is lehetett megkülönböztetni a fehér kalapot viselő jótól. A kíméletlenül politikus, társadalmi igazságtalanságok és a tőke elleni petícióként is induló irányzatban, a spagetti westernben is egyértelműek a szerepek, de ezekben a filmekben a rossz többnyire az, aki maroknyinál több dollárt akar, aki a hatalom birtokosa. A harácsolók. A Csúf gyorsan lő, de a Rossz már arra is képes, hogy a gyereke szeme láttára lőjön le az asztal alól tüzelve egy családapát. Sergio Leone rendező munkáinak védjegyévé vált a zene: a legtermékenyebb filmzeneszerző, Ennio Morricone akkor volt igazán elemében, ha neki kellett zenét írnia.

In the heroic age of the Western the villain always wore a black hat to differentiate him from the 'goodie' wearing a white Stetson. In the ruthlessly political trend launched by social injustices and as protest against capital power bases, in the spaghetti Western, the roles are similarly absolutely clear, but in these films the bad dude is mostly the person who wants even more dollars than a fistful than those who hold power. The swindlers. The Ugly can pull the trigger quickly, but the Bad is capable of gunning down a father in front of his child. Music is an integral part, indeed a trademark, of Sergio Leone, the most important figure in the genre. Ennio Morricone, the hugely productive film composer, was truly in his element when he had to write music for Leone.

Rendező/Directed by Sergio Leone

Írta Sergio Leone, Luciano Vincenzoni

Forgatókönyv/Screenplay by Agenore Incrocci,

Furio Scarpelli

Operatőr/Director of photography Tonino Delli Colli

Zene/Music by Ennio Morricone

Szereplők/Cast Clint Eastwood, Lee Van Cleef,

Eli Wallach, Luigi Pistilli, John Bartha

Műfaj/Genre western

Cyártó cég/Production Produzioni Europee Associate

Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:

09.08. 14.30 Puskin

A MÁLTAI SÓLYOM

The Maltese Falcon

1941, amerikai/*American*
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (100')

A hard boiled krimiket a szerzők más kaptafára készítették, mint a klasszikus angol krimit: ezekben nem annyira fontos, ki követte el, vagy ki akarja elkövetni a bűncselekményeket. Dashiell Hammett művei, a *Véres aratás* és *A máltai sólyom* esetén sem tudnánk biztosan megmondani, ki is volt a tettes. Atmoszférájuk van. Ezt az atmoszférát ragadta meg első rendezésében kiválóan a kétszeres Oscar-díjas rendezőlegenda. Segítségére volt Humphrey Bogart, akivel korábban forgatókönyvíróként dolgozott. A film mindössze háromszázezer dollárból készült, összesen nyolc hét alatt, de akkora siker lett, hogy megnyitotta Huston előtt Hollywood hatalmas kapuit.

When Hemingway and Faulkner were working on the screenplay of The Big Sleep, the story is that they contacted the author Raymond Chandler to get him to tell them the name of the killer. Chandler's answer didn't fit in with theories proposed by either of them. The response surprised them because the character Chandler came out with 'certainly couldn't have done it'. Authors made hard-boiled thrillers according to a different pattern than classic English detective stories: in these, it is not so important who committed the crimes and who wants to commit the crimes. Neither of Dashiell Hammett's works, Red Harvest and the more famous but no better The Maltese Falcon, are the sort that one could categorically state who the perpetrator was. They have their own atmosphere. And it is this atmosphere that the double Oscar-winning director was able to encapsulate so well in his directorial debut, low budget adaptation. Of course, he was assisted by Humphrey Bogart, with whom he had already worked as a screenwriter on his first film. The movie was made with a total budget of USD 300,000 and shot in under eight weeks, yet its success was such that it broke opened the gates of Hollywood to Huston.

Rendező/Directed by John Huston
Író/Written by Dashiell Hammett
Forgatókönyv/Screenplay by John Huston,
Dashiell Hammett

Operatőr/Director of photography Arthur Edeson
Zene/Music by Adolphe Deutsch

Szereplők/Cast Humphrey Bogart, Mary Astor,
Gladys George, Peter Lorre,
Barton MacLane, Lee Patcik
Műfaj/Genre film-noir

Gyártó cég/Production Warner Brothers
Formátum/Format fekete-fehér/black and white

VETÍTÉS/Screening:
09.07. 11.00 Toldi – Nagyterem

A SZAMURÁJ

Le samourai / The Samurai

1967, francia-olasz/*French-Italian*

franciául/magyar feliratta, *in French/Hungarian subtitles* (105')

A csöndes, zárkózott bérgyilkosnak nem szobanövénye van, mint Leonnak, a profinak, Luc Besson filmjében, hanem kismadara. Egyébként a két bérgyilkos sokban hasonlít egymásra. Tartózkodnak az emberi kapcsolatoktól, mizantrópok, és bár szakmájuk velejárója a kegyetlenség, becsületesek. A samuráj az első film, melyben a bérgyilkosnak ethosza van, nem egyértelműen negatív karakter. Antihős film, amiben az első pillanattól világos, hogy a főhős eljegyezte magát a halállal: takarékosan bánik a szavakkal és az érzelmekkel. A „mit akarsz” kérdésre röviden felel: „megölni téged”. Olyan színészre volt szükség Melville filmjéhez, aki egyszerre vonzó, hideg és férfias: nem lehet jobb választást elképzelni Jef Costello szerepére Alain Delonnál.

The quiet, introverted hired assassin does not have a pot plant as Léon does in the Luc Besson film, but a caged bird. Otherwise, the two assassins resemble each other in many respects. They avoid human contact, they are misanthropes and although their profession demands cold bloodedness, they are honourable. Le Samourai is the first film in which the killer has an ethos, in which the assassin is not an obviously negative character, the first anti-hero film, in which it is clear from the first few frames that the protagonist lives in the shadow of Death: words and emotions are used sparingly. His succinct answer to the question “what do you want?” is: “to kill you”. Melville’s film required an actor who was attractive, cold and masculine all at the same time: one couldn’t imagine a better pick for the role of Jef Costello than Alain Delon.

Rendező/*Directed by* Jean-Pierre Melville
Forgatókönyv/*Screenplay by* Jean-Pierre Melville,
Georges Pellegrin

Operatőr/*Director of photography* Henri Decaë

Zene/*Music by* François de Roubaix

Szereplők/*Cast* Alain Delon, François Périer,

Nathalie Delon, Cathy Rosier,

Jacques Leroy, Michel Boisrond

Műfaj/*Genre* bűnügyi film/*crime*

Gyártó cég/*Production* Compagnie Industrielle
et Commerciale Cinématographique (CICC), Fida
Cinematografica, Filmel, T.C. Productions

Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*

09.08. 17.30 Toldi – Nagyterem

BUTCH CASSIDY ÉS A SUNDANCE KÖLYÖK

Butch Cassidy and the Sundance Kid

1969, amerikai, angol, spanyol
hang/magyar felirat (110')

Minden idők egyik legjobb hollywoodi forgatókönyvírója, William Goldman forgatókönyvében kevés párbeszéd van. A boldogságot egy bicikli és egy dal jelenti – érzékletesebben, mint ha bárki beszélne róla, vagy vallomást tenne. A dal a pályáját Marlene Dietrich zongorakisérőjeként kezdő nagyszerű zeneszerző, Burt Bacharach dala, a Kalapon kopogó esőről. Az dél-amerikai kalandot, a bankrablás sorozatot is egy zenés betétben látjuk, és a csodálatos befejezésben, ami egyszerre szól a bátorságról és a szabadságról, arról, hogy érdemesebb vállalni a halált mint akár a hétköznapiak korlátai közé szorított szürke életet, sem a szöveg a lényeg. A szövetségre lépő két kékszemű férfinál, sokak szerint, nem volt és nem is lehet ideálisabb páros.

One of the finest ever Hollywood screenwriters, William Goldman, wrote a screenplay in which dialogue takes a back seat. Happiness is manifested in a bicycle and a song... more vividly than if anybody talked about it or made a confession. It is a song by the great composer Burt Bacharach, who started his career accompanying Marlene Dietrich on piano: Raindrops Keep Fallin' on My Head. We can also see the South American adventure, the bank robber series, in a musical insert, and in the marvellous closing scene that is about both courage and liberty, and about how it is better to accept death than a caged-up existence behind bars. In the end, it is not the dialogue that is important. Many reckon that there was never, and never will be, a better pairing than these two blue-eyed actors who teamed up to make history.

Rendező/Directed by George Roy Hill
Forgatókönyv/Screenplay by William Goldman
Operatőr/Director of photography Conrad L. Hall
Zene/Music by Burt Bacharach
Szereplők/Cast Paul Newman, Robert Redford,
Katharine Ross, Strother Martin, Henry Jones, Jeff Corey
Műfaj/Genre életrajzi dráma/biography, drama
Gyártó cég/Production Campanile Productions,
George Roy Hill-Paul Monash Production,
Newman-Foreman Company
Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.07. 14.00 Toldi mozi – Nagyterem

KÍNAI NEGYED

Chinatown

1974, amerikai/American
angolul/magyar felirattal, in English/Hungarian subtitles (126')

Legendák és büntetőbírósi jegyzőkönyvek is megörökítették, milyen sajátos körülmények között született meg ez a karakterekre fókuszáló film noir, minden idők egyik legérdekesebb bűnfilmje. Robert Towne jegyezte forgatókönyvét olyan forgatókönyvíró mesterek tekintették szakmai csúcsnak, elemzésük kiindulópontjának, mint Robert McKee vagy Syd Field. Van ebben a könyvben femme fatale – Faye Dunaway karaktere rendelkezik a legmegdöbbentőbb háttértörténettel –, cinikus hekus, és a hard boiled krimik ereje és macsósága, méltó Raymond Chandler vagy Dashiell Hammett műveihez. Mindez így még kevés lenne, ám ha van olyan film, ami tükrözi az alkotás körülményeit, ha van dekadens film, akkor ez az.

Legends and criminal court records also preserve the specific circumstances under which this film noir was made, focusing not on the shadows and proportions but on the characters, one of the most interesting and best thrillers ever, the screenplay of which by Robert Towne was considered the finest screenplay, and the starting point of their analysis, by gurus teaching the art of screenwriting such as Robert McKee and Syd Field. There is a femme fatale in this book (the character of Faye Dunaway has the most astounding background story), there is a cynical cop, the power and machoism of hardboiled detective stories, worthy of the works of Raymond Chandler or Dashiell Hammett. But all this would still be insufficient, were it not for the fact that this is a film reflecting the circumstances of its creation. If ever there was a decadent film, then this is it.

Rendező/Directed by Roman Polanski
Forgatókönyv/Screenplay by Robert Towne
Operatőr/Director of photography John A. Alonzo,
Stanley Cortez
Zene/Music by Jerry Goldsmith
Szereplők/Cast Jack Nicholson, Faye Dunaway,
John Huston, Perry Lopez, John Hillerman,
Darrell Zwerling
Műfaj/Genre thriller
Gyártó cég/Production Paramount Pictures,
Penthouse Video, Long Road Productions
Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.07. 18.30 Uránia

MACKENNA ARANYA

MacKenna's Gold

1969, amerikai/*American*,
angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (128')

Eredetileg Clint Eastwoodot szemelték ki Mackenna szerepére, de ő nem vállalta a filmet. Gregory Peck, akié végül a szerep lett, élete egyik legrosszabb döntésének tartotta, hogy ebben a westernben szerepelt. Pedig a Mackenna aranya nem avitt, J. Lee Thompson rendezésében semmi kivetnivalót nem lehet találni. Már az első jelenet, Mackenna és az apacs párbaja, feszültséget teremt, és a Colorado banda megjelenése ezt még fokozni is tudja. Kétségtelen, a kincsvadászok történetének azért a legmaradandóbb, legemlékezetesebb képe a canyon összeomlása, a földrengés, a bűnösökre hulló kőtörmelék. Mackenna nem egy modern hős, nincs meg benne az a sötét erő, ami Clint Eastwood nagy westernhőseiben. Kissé meseszerűbb egy átlagos westernnél, közelebb áll a kelet-európai vadnyugati filmekhez, mint a Django. Ezzel is magyarázható hazai sikere bemutatásakor.

The first choice for the role of Mackenna was Clint Eastwood, but he declined. Gregory Peck, who subsequently replaced him, later said that the decision to play in this western was the worst one he had ever made, despite the fact that J. Lee Thompson's film was timely, sophisticated and exciting. Even the first scene, the duel between Mackenna and the Apache, creates a tension that the appearance of the Colorado gang only serves to increase. In the history of treasure hunting, this is undoubtedly the most memorable image: the collapsing canyon, the earthquake, the rocks falling on the criminals. It is also obvious that Mackenna is not a modern hero, as he lacks the dark power that is so prominent in Clint Eastwood's great western protagonists. It's a little more fairy tale-like than the average western and stands closer to Eastern European films in this genre, such as Django. This is most probably why it was such a hit here in Hungary back in the day.

Rendező/*Directed by* J. Lee Thompson
Forgatókönyv/*Screenplay by* Carl Foreman
Operatőr/*Director of photography* Joseph MacDonald
Zene/*Music by* Quincy Jones
Szereplők/*Cast* Gregory Peck, Omar Sharif, Telly Savalas,
Camilla Sparv, Keenan Wynn, Julie Newmar
Műfaj/*Genre* akciófilm/*action*
Gyártó cég/*Production* Columbia Pictures,
Highroad Productions
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.08. 13.00 Toldi – Nagyterem

MAGYAR HANGZÁS

Hungarian sound

KÉSZÜLT A BALÁZS BÉLA STÚDIÓBAN

Készítette
HÁY ÁGNES

M. 013022 / 75

BBS & ÚJ ZENEI STÚDIÓ RÖVIDFILMJEI / BBS & NEW MUSIC STUDIO EXPERIMENTAL SHORTS

Prometheus

(r/d: Gábor Pál, z/m Eötvös Péter) 1962, 7´

Aréna

(r/d: Tóth János - z/m: Eötvös Péter) 1970, 22´

Egy különc úr naplója/ *Diary of an Eccentric*

(r/d: Háy Ágnes - z/m: Vidovszky László) 1972, 14´

Round

(r,z/d,m: Jeney Zoltán) 1975, 11´

Aldrin

(r/d: Bódy Gábor - z/m: Vidovszky László) 1976, 5´

Kalah

(r/d: Maurer Dóra - z/m: Jeney Zoltán) 1980, 10´

Gyurma - Színház - Hamburg/

Plastiline, Theatre, Hamburg

(r/d: Háy Ágnes - z/m: Dukay Barnabás,
Sáry László), 1985, 18´

Igézet

(r/d: Bácskai Lauró István - m/z Eötvös Péter)
1963, 21´

A „hosszú” hatvanas éveket fogja közre a BBS (1959) és az ÚZS (1970) megalapítása. Szigorú idők voltak: az aktuális államrend érvénytelensége kizárta egy beilleszkedő művészet lehetőségét. A szabadság kötelező volt. A Bódy Gábor által kezdeményezett Filmnyelvi Sorozat keretében készült etűdök a különböző nyelvi és hangzó szintek új összefüggéseit kutatták. Semmiből egy új, más világot teremteni. Az elkészült filmek világa színtiszta experimentum. Filmesek és zenészek együttműködése nem szorítkozott csupán a BBS-ben készült művekre. A Szindbád és a Psyché, e két korszakos film mellett más, az Új Zenei Stúdióban működő zeneszerzők filmes munkáit is ide sorolhatjuk.

The formation of BBS (1959) and ÚZS (1970) stand at either end of the 'long' 1960s. They were strict times: the illegitimacy of the prevailing political system excluded the possibility of an adapting art. Freedom was compulsory. The etudes made in the framework of the Filmnyelvi (Film Language) Series initiated by Gábor Bódy searched for new correlations of the various language and audio levels. To create a new, other world from nothing. The resulting films are an absolutely pure experiment. However, the collaboration of filmmakers and musicians was not restricted solely to works made at BBS. Aside from the epochal films Szindbád/Sindbad and Psyché, the film work of other composers employed in the New Music Studio could be listed here.

VETÍTÉS/Screening:

09.07. 19.00 Toldi – Kisterem

CSINIBABA

Dollybirds

1997, magyar/Hungarian
magyar hang/*English subtitles* (100')

1962 augusztusában az egyik reggel olyan, mint a másik. A mozik az Édes életet játsszák Anita Ekberggel, Simon bácsi, a tömb-bizalmi pedig ellátja reggelenként hírekkel, tanácsokkal zenével a háztömb-rádión a rábízott állampolgárokat. A Kommunista Ifjúsági Szövetség vetélkedőt szervez. A „Ki Mit Tud?” győztes csapata részt vehet a VIT-en, messze Nyugaton, Helsinkiben. A győztes csapatot persze előre kiválasztották. Az áthangszerelt slágerekből és gegekből építkező zenés szatíra egyszerre parodizálja a Kádár rendszert és a visszatekintő nosztalgiát. Mindenki felvonul, bábként mozog, felgyorsítva, lelassítva zenére tátog és az időszak karikatúrájává válik itt: a Kispál és Borz, Cseh Tamás, Pogány Judit és Andorai Péter, Gálvölgyi János és Molnár Piroska, Lázár Kati és Reviczky Gábor, Nagy Natália.

August 1962, and one day is much like the next. La Dolce Vita starring Anita Ekberg is playing in cinemas and apartment blockjanitor uncle Simon hosts the in-house morning radio show with news, advice and music. The Communist Youth League is organizing a competition. The winning team of the Talent Show can take part in the World Youth Meeting far away in Helsinki. Naturally, the winners have already been decided. This musical satire built on reworked hits and gags parodies both the Kádár system and those who look back on it with nostalgia. Everyone is on stage, moving around like puppets, speeded up and slowed down while miming to music, becoming here caricatures of the period: Kispál és Borz, Tamás Cseh, Judit Pogány and Péter Andorai, János Gálvölgyi and Piroska Molnár, Kati Lázár and Gábor Reviczky, and Natália Nagy.

Rendező/*Directed by* Tímár Péter
Forgatókönyv/*Screenplay by* Márton Gyula, Tímár Péter
Operatőr/*Director of photography* Szatmári Péter
Zene/*Music by* Deák Tamás,
Fényes Szabolcs, Lovasi András
Szereplők/*Cast* Gálvölgyi János, Almási Sándor, Tóth Anita,
Reviczky Gábor, Igó Éva, Tóth Ildikó, Németh Kristóf,
Nagy Natália, Lázár Katí, Pogány Judit, Safranek Károly,
Andorai Péter
Műfaj/*Genre* zenés vígjáték/*comedy, musical*
Cyártó cég/*Production* MMA, Objektív Film, Telefilm
Formátum/*Format* színes/*colour, 2K restaurált/2K restored*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.08. 15.30 Toldi – Nagyterem

ESZKIMÓ ASSZONY FÁZIK

Eskimo Woman Feels Cold

1983, magyar/Hungarian
magyar hang/English subtitles (111')

Laci, a sikeres zongorista kiábrándult addigi életéből, valami újra vágyik. Ekkor találkozik Marival, akibe egy pillanat alatt beleszeret. Elkezd Mari számára dalokat írni, együtt lépnek fel zenekarukkal. Mari siketnéma, állatgondozó férje azonban nem tud megbékélni az új helyzettel, hiába fogadják be dobosként a zenekarba. Mikor Mari mindkettőjüket elhagyja, a férfi tehetetlen fájdalomában leszúrja Lacit. Xantus János első egész estés mozifilmje vérbeli posztmodern melodráma, a nyolcvanas évek közepén kibontakozó új érzékenységnek nevezett irányzat legnépszerűbb, kultikus darabja, a Trabant, a Balaton együttes, Víg Mihály és Hobó underground zenéjével.

Laci, the successful pianist, is disillusioned with life and hankers for something new. This is when he meets Mari and immediately falls in love with her. He begins to write songs for Mari and they play together in their orchestra. However, Mari's deaf-mute husband is not happy with the new situation, despite being offered the job of drummer. When Mari leaves both of them, the despairing husband stabs Laci. János Xantus's first feature film is an out-and-out postmodern melodrama, which became the most popular, cult work of the trend known as the 'new sensitivity' developing in the mid-1980s.

Rendező/Directed by Xantus János
Forgatókönyv/Screenplay by Xantus János
Operatőr/Director of photography Matkócsik András
Zene/Music by Másik János, Lukin Gábor
Szereplők/Cast Boguslaw Linda (Szakácsi Sándor),
Méhes Marietta, Lukáts Andor, Kállai Ilona, Lázár Kati,
Carol Harrison, Xantus Gyula
Műfaj/Genre melodráma/melodrama
Gyártó cég/Production Dialóg Stúdió
Formátum/Format színes/colour, 2K restaurált/2K restored

VETÍTÉS/Screening:
09.06. 18.00 Toldi – Nagyterem

FOTOGRÁFIA

Photography

1972, magyar/Hungarian
magyar hang/*English subtitles* (80')

A fotós és a retusőr – egy énekes társaságában – járja a falvakat, s kínálja vállalkozását: fényképeket készít az emberekről. Útjuk során megrázó sorsokba pillantanak bele, megidézik régi konfliktusokat, a mindennapok paraszti világát. S közben azzal is szembesülnek, hogy az egyszerű emberek a valósághú fotóknál jobban szeretik a megszépített, retusált valóságot. Az egyik kerítés mentén aztán váratlanul egy balladai léptékű kettős gyermekgyilkosság emlékét idézi fel egy idős asszony, amelynek során a néző elbizonytalanodik, ki is volt a valódi bűnös.

Zolnay Pál filmjének egyedi varázslata abból is fakad, hogy a fotós, a retusőr és az énekes alakja fikció, miközben az általuk felkeresett kuncsaftok viszont „dokumentumemberek”, s a film menet közben vált irányt.

The photographer and retoucher, in the company of a singer, travel between villages offering their services: portrait photographs. During their journeys they glimpse shocking fates, old conflicts, the everyday world of peasants. And in the meantime they come to the realization that simple people prefer beautified, touched-up reality to true-to-life photos.

Then out of the blue an old woman relates the story of a ballad-like double child murder, but as she tells the tale the viewer becomes uncertain as to who the real guilty party was. The magic of this Pál Zolnay film derives from the fact that the characters of the photographer, retoucher and singer are fictitious whereas the customers they seek are 'documentary folk', and the film switches direction mid-stream.

KÍSÉRŐFILM / Accompanying short film

BÜNTETŐEXPEDÍCIÓ

Punitive Expedition

1970, magyar,
magyar hang/*English subtitles* (42')

Rendező/*Directed by* Zolnay Pál
Forgatókönyv/*Screenplay by* Zolnay Pál, Székely Orsolya
Operatőr/*Director of photography* Ragályi Elemér
Zene/*Music by* Sebő Ferenc
Szereplők/*Cast* Zala Márk, Iglódi István, Sebő Ferenc
Műfaj/*Genre* fikciós dokumentumfilm /
fictional documentary
Cyártó cég/*Production* Hunnia Filmstúdió
Formátum/*Format* fekete-fehér, 4K restaurált/4K restored

VETÍTÉS/*Screening:*
09.09. 18.00 Toldi – Nagyterem

IDŐ VAN Time

1985, magyar/Hungarian/Hungarian
magyarul/angol felirattal, in Hungarian/English subtitles (101')

Gothár Péter Esterházy Péterrel elkészített posztmodern melodramája egy olyan középkorú férfi történetét tárja elénk, aki elhatározza, hogy életében először hőssé, főszereplővé válik. A nyaralásra induló 35 éves főhős életét mégis a körülmények uralják, egy feleség arcán kinövő szőrszál, egy működésképtelen vibrátor, valamint „szemszám, pírburg, párkáp”. Halassi különböző filmek parodizált stílusában képzeleg, hol westernbe, hol musicalek világába kerül. A film egyik legszebb jelenetében Zala Márk Cseh Tamással álmodozik az abszolút nőről, aki nem más, mint egy gyufásdobozból előbújó dizőz, Cserháti Zsuzsa, aki a Gothár Péter által írt címadó dalt is énekl.

This postmodern melodrama by Péter Gothár made with the assistance of Péter Esterházy tells the story of a middle-aged man who decides that for the first time in his life he is going to be a hero and lead character. Despite this, our 35-year-old hero setting off on holiday finds that his life is still circumscribed by circumstances: a facial hair growing on his wife's chin and a vibrator that will not work. Halassi fantasizes in the parodied style of various film genres, where he finds himself so metimes in a Western, then at other times in a musical. In one of the most beautiful scenes in the film, Márk Zala is dreaming with songwriter Tamás Cseh about the ideal woman (Zsuzsa Cserháti), who is a chanteuse popping out of a matchbox and who also sings the title number written by Péter Gothár...

Rendező/Directed by Gothár Péter

Forgatókönyv/Screenplay by Esterházy Péter, Gothár Péter

Operatőr/Director of photography Dávid Zoltán

Zene/Music by Selmeczi György

Szereplők/Cast Zala Márk, Lázár Kati,

Bodrogi Gyula, Ruttkai Éva, Bitskey Tibor,

Cseh Tamás, Cserháti Zsuzsa, Almási Éva

Műfaj/Genre dráma/drama

Gyártó cég/Production Hunnia Filmstúdió

Formátum/Format színes/colour,

2K felújított/2K digitally remastered

VETÍTÉS/Screening:

09.11. 15.30 Toldi – Nagyterem

ISTVÁN A KIRÁLY

Stephen, the King

1984, magyar/Hungarian
magyar hang/English subtitles (93')

Nagy Feró, Vikidál Gyula, Deák Bill Gyula részvételével/
In the presence of Nagy Feró, Vikidál Gyula, Deák Bill Gyula

Az első magyar rockopera-film sajátos módon dolgozta fel a magyar államalapítás, István király és a pogány Koppány történetét. A Szörényi Levente és Bródy János zenéjére készült rockoperát 1983-ban a Királydombon mutatták be viharos sikerrel, a korszak legnagyobb rocksztárjainak közreműködésével. A film ennek az előadásnak sajátos pop-artos effektekkel megjelentített, animált változata, ahol maga a vágás is szertelen rockot jár. Az István, a király közönsége egyre szélesebb lesz, a darab azóta is számtalan előadást megért, de a bemutató kultuszához semmi nem fogható.

The first Hungarian rock opera film takes an unusual approach to the story of the foundation of the Hungarian state, King Stephen and the pagan Koppány. The rock opera featuring music by Levente Szörényi and János Bródy and acting from the biggest rock stars of the day was a mega hit when it first played at Királydomb in 1983. The film is the animated version of this performance depicted with pop-art effects, where the editing is showman rock in itself. A huge cult developed around Stephen, the King, and there have been countless performances since then, but this first was the most successful.

Szörényi Levente-Bródy János István, a király című rockoperája minden idők legsikeresebb színpadi műve a Kárpát-medencében, mely 36 éve töretlen népszerűségnek örvend. A film és az előadások egy főre eső nézettsége minden más alkotását meghaladja.

A 2019/20-as tanévben 5 000 magyar tannyelvű általános iskola ismerkedhet meg a produkcióval, és büszkén jelenthetjük, hogy már a harmadik generációt, a gyerekeket is elértük a nagyszülők, szülők után.

Rendező/Directed by Koltay Gábor
Író/writer Boldizsár Miklós,
Forgatókönyv/Screenplay by
Szörényi Levente, Bródy János, Koltay Gábor
Operatőr/Director of photography
Andor Tamás
Zene/Music by Szörényi Levente,
Szörényi Szabolcs
Szereplők/Cast Varga Miklós,
Pelsőczy László, Vikidál Gyula,
Sebestyén Márta, Berek Kati, Kovács Ottilia,
Sára Bernadett, Deák Bill Gyula, Victor Máté
Műfaj/Genre rockopera
Gyártó cég/Production Budapest
Játékfilmstúdió
Formátum/Format színes/colour,
2K restaurált/ 2K restored

SAZABADTÉRI VETÍTÉS/Open air screening
09.08. 19.30 Szent István tér

KOPASZKUTYA

Bald-Dog-Rock

1981, magyar/Hungarian

magyar hang/English subtitles (100')

A rock már nem megy. A Colorádó zenekar egyik tagját pofon is verik, mert „szart” játszanak. Póka Egon, a „menedzser” elhatározza, beépíti a zenébe azokat az elemeket, amelyek a kőbányai munkásfiataloknak tetszenek. Szereznek egy nyers hangú énekest, a kőbányai gettókoksmák királyát. „Le kell menni kutyába, Bill a kocszmák királya”. A siker nem marad el, de a legsikeresebb gellérthegyi koncerten a zenekar tagjai összevesznek és kirúgják a menedzsert, mert a tévéfelvétel elmaradt. Szomjas György ezzel a zenés filmszatírával indította el azt a sorozatot, mellyel a magyar film panoptikumába emelte a peremkerületek szubkultúrájának szociologikus és népszerű feltérképezését. A filmbéli Kőbánya Blues Band tagjai a P. Mobil és a Hobo Blues Band zenészei, Földes László, Schuster Lóránt, Póka Egon, Deák Bill Gyula.

Rock's just not working these days. A member of the Colorádó band is beaten up because they are playing 'crap music'. Egon Póka, the so-called 'manager', decides to integrate into their music some of those elements that young Kőbánya district workers like. They find themselves a raw sounding singer: the king of Kőbánya ghetto dives. This proves to be a real hit, but at their sell-out concert on Gellért Hill the band members start fighting and kick the manager out because there was no TV broadcast. Through this musical film satire, György Szomjas launched the series which raised the sociological and popular mapping of subcultures of the suburbs into the ranks of Hungarian film. Members of the film-version 'Kőbánya Blues Band' are musicians of P. Mobil and Hobó Blues Band, László Földes, Lóránt Schuster, Egon Póka and Bill Gyula Deák.

Rendező/Directed by Szomjas György
Forgatókönyv/Screenplay by Kardos István,

Szomjas György

Operatőr/Director of photography Halász Mihály
Zene/Music by Deák Bill Gyula, Póka Egon,

Pálmai Zoltán, Földes László (Hobo)

Szereplők/Cast Schuster Lóránt, Földes László (Hobo),
Deák Bill Gyula, Póka Egon, Pálmai Zoltán,
Bikácsy Gergely, Csákányi Eszter, Almási Albert Éva

Műfaj/Genre musical

Gyártó cég/Production Hunnia Stúdió

Formátum/Format színes/colour, 2K restaurált, 2K restored

VETÍTÉS/Screening:

09.06. 16.00 Toldi – Nagyterem

MEGÁLL AZ IDŐ

Time Stands Still

1981, magyar/Hungarian

magyar hang/English subtitles (98')

Rendező/Directed by Gothár Péter
Író/Writer Bereményi Géza
Forgatókönyv/Screenplay by Bereményi Géza, Gothár Péter
Operatőr/Director of photography Koltai Lajos
Zene/Music by Selmeczi György
Szereplők/Cast Znamenák István, Pauer Henrik,
Sóth Sándor, Iván Anikó, Óze Lajos, Rajhona Ádám,
Kakassy Ági, Ronyecz Mária, Jordán Tamás, Jozef Króner
Műfaj/Genre melodráma/melodrama
Gyártó cég/Production Budapest Stúdió
Formátum/Format színes/colour,
4K restaurált/ 4K restored

VETÍTÉS/Screening:

09.09. 16.00 Toldi mozi – Nagyterem

A Megáll az idő vagány kultuszfilm, kikezdzhetetlen remekmű, az első retrófilm a hatvanas évek történelméről. Gothár Péter második filmje a rendező generációjának kamaszkorát ábrázolja. Köves Dini papája 1956-ban disszidált, itthon hagyva a családot. 1963-ban, az amnesztia évében mindkét fiú gimnazista. Gábor orvosi egyetemre készül, Dini lázad csajozik és az anarchista Pierre-t bálványozza. Anyjuk új élettársa Bodor arra tanítja őket, ne legyenek őszinték. Mindent átjár az amerikai rock-and-roll és a gyanakvás, a szerelem és a kiábrándultság levegője.

The first retro film about the history of the 1960s. This cult movie by Péter Gothár depicts the teen years of the director's generation. Dini Köves's dad defected in 1956, abandoning his family. In 1963, the year of amnesties, both boys are attending grammar school. Gábor is preparing for medical school, Dini is rebelling, going out with girls and idolizing the anarchist Pierre. Their mother's new partner Bodor teaches them to dump honesty. The air is permeated by American rock-and-roll and suspicion, love and a sense of disillusionment.

PSYCHÉ I-III.

Narcissus and Psyche

1980, magyar/*Hungarian*,
magyarul/angol felirattal, *in Hungarian/English subtitles* (261')

GÁLAVETÍTÉS/GALA SCREENING

Udo Kier köszöntése/*Tribute to Udo Kier*

Vidovszky László részvételével/*In the presence of Vidovszky László*

A Weöres Sándor verses elbeszélése alapján készült mű fantasztikus vízió, látványban elmesélt mitikus időutazás, „a posztmodern korszaknyitó filmenciklopédiája”. Bódy továbbfejlesztette Weöres leleményét, ahogy összekapcsolta a 18. században élt cigány grófnő, Lónyay Erzsébet, a tragikus sorsú drámaíró Ungvárnémeti Tóth László nárcisztikus szerelmét és a fantaszta Zedlitz báró történetét. Bódy e szerelmi háromszög mögé másfél évszázad szelemtörténeti ívét rajzolja fel a felvilágosodástól az 1920-as évekig. A film időtlenségét, reflexióját erősíti, rétegeinek számát növeli és egyben idézőjelbe is teszi Vidovszky László roncsolt faktúrájú, elektronikus eszközökkel transzformált zenéje.

Based on Sándor Weöres's poem, this is a fantastic, visionary, mythical time travel, the "encyclopaedic debut film of the post-modern era". Gábor Bódy refined the inventiveness of Weöres in connecting the love of Erzsébet Lónyay, Gypsy countess of the 18th century, and László Ungvárnémeti Tóth, an ill-fated playwright, with the story of baron Zedlitz, the dreamer. Behind this love triangle, Bódy unpacks the intellectual history of a century and a half, from the Enlightenment to the 1920s. The music of László Vidovszky transformed with electronic devices reinforced the timeless and reflective nature of the film, increasing and at the same time positioning in inverted commas the number of its strata.

Rendező/*Directed by* Bódy Gábor
Forgatókönyv/*Screenplay by* Weöres Sándor, Csaplár Vilmos, Bódy Gábor
Operatőr/*Director of photography* Hildebrand István
Zene/*Music by* Vidovszky László
Szereplők/*Cast* Adriani Patrícia,
Udo Kier, Cserhalmi György, Horváth Ágnes,
Tóth Éva, Újlaky Dénes, Derzi János,
Ingrid Caven, Pilinszky János
Műfaj/*Genre* dráma/*drama*
Gyártó cég/*Production* Hunnia Stúdió
Formátum/*Format* színes/*colour*,
2K felújított/*2K digitally remastered*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.08. 18.00 Uránia

ROCK-TÉRÍTŐ

The Rock Convert

1988, magyar/Hungarian
magyar hang/*Eng subtitles* (101')

Rendező/*Directed by* Xantus János
Forgatókönyv/*Screenplay by* Xantus János, Víg Mihály,
Pajor Tamás
Operatőr/*Director of photography* Klöpfler Tibor
Zene/*Music by* Másik János, Pajor Tamás
Szereplők/*Cast* Pajor Tamás, Váczy Albert, Pauer Henrik,
Sarah Fruct, Bolyki Zsíríf László, Urbán Mariann,
Gémes János, Molnár Ildikó, Víg Mihály
Műfaj/*Genre* Zenés dokumentumfilm
Gyártó cég/*Production* Mozgóképi Innovációs Társulás
Formátum/*Format* színes/*colour*,
2K felújított/ *2K digitally remastered*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.10. 21.00 Toldi – Nagyterem

Az *Eszkimó asszony...*-t követően Xantus János az underground Neurotic együttesről akart dokumentumfilmet csinálni. Nyomába akart eredni annak, mi a titka Pajor Tamás kivételes dalszerző zsenialitásának, önsorsrontó személyiségének. A forgatás közben azonban Pajor szakított a droggal, az alkohollal, s megtért a Hit Gyülekezetébe. Az eredeti tervekkel szemben maga a változás lett rögzítve a Pajor punk koncertjeit, botrányait és az öltönyös hittérítőt egyaránt megszólaltató hibrid filmben, melybe a rendező beépítette Víg Mihály és Másik János abszurd kisfilmjeit is.

After Eskimo Woman, János Xantus wanted to make a documentary about the underground band Neurotic. The idea was to pinpoint the origin of Tamás Pajor's remarkable song writing brilliance and self-destructive personality. However, in the middle of shooting Pajor quit drugs and alcohol and joined the religious movement Hit Gyülekezet. Contrary to the original plans, the transformation itself was portrayed in this hybrid film covering Pajor's punk concerts, scandals and conversion to a suit-wearing evangelist. The director also managed to integrate absurd short films of Mihály Víg and János Másik into the movie.

SODRÁSBAN

Current

1963, magyar/Hungarian
magyar hang/*English and French subtitles* (90')

A magyar újhullám és modernizmus nyitófilmje, egyik első nemzetközi sikere volt Gaál István és Sára Sándor első játékfilmje. Diáktársaság fürdik a Tisza-parton. Önfelmeden napoznak, versengve merülnek alá az örvénylő vízbe iszapért. Egyiknek sem tűnik fel, hogy egy társuk a vízbe fulladt. Barátjuk halála önvizsgálatra készíti őket: kié a felelősség, hogyan viszonyulnak egymáshoz, a világhoz. A film a felnőtté érés, egyén és közösség, paraszti hagyományokat, az életformák átalakulását sajátos vizualitású zenei passzázsookban írja le. Egy parasztház vagy egy diákszoba tárgyai, a sötét jegenyefasor és a falu mögé magasodó gyárkémények, a geometrikusan fotografált Tisza part Vivaldi és Frescobaldi zenéjére vágva történelmi perspektívába és európai távlatokba helyezte a hatvanas évekbeli jellegzetes magyar témákat.

The inaugural film of the Hungarian New Wave and Modernism, the first feature film of István Gaál and Sándor Sára, was an international smash hit. A group of students are enjoying a day out at the river Tisza. Several join in diving for mud on the river bed. Nobody notices that somebody has drowned. In the wake of the tragedy, they are forced to examine their own consciences: who is to blame, what is their attitude to each other and to the world. The film describes transformations of coming of age, individual and community, peasant traditions, and lifestyles in musical passages offering remarkable visuality. The objects of a peasant's home or student dormitory, the dark line of poplars and factory chimneys behind the village, the geometrically photographed Tisza embankment edited to the music of Vivaldi and Frescobaldi place characteristic Hungarian themes of the 1960s into a historical and European perspective.

Rendező/*Directed by* Gaál István

Forgatókönyv/*Screenplay by* Gaál István

Operatőr/*Director of photography* Sára Sándor

Zene/*Music by* Szöllősy András, Antonio Vivaldi,

Girolamo Frescobaldi

Szereplők/*Cast* Moór Marianna, Drahota Andrea,

Zsipi Istvánné, Kozák András, Csikós Sándor,

Szersén Gyula, Harkányi János

Műfaj/*Genre* dráma/*drama*

Gyártó cég/*Production* Hunnia Filmstúdió

Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*,

4K restaurált/*4K restored*

VETÍTÉS/*Screening:*

09.07. 18.00 Francia Intézet

SZERELEM ELSŐ VÉRIG

Love Till First Blood

1985, magyar/Hungarian
magyar hang/*English subtitles* (88')

Dobray György, Horváth Péter és Dész László amatőr főszereplőkkel forgatott kultfilmjét több, mint egymillió néző látta a nyolcvanas évek közepén. A „magyar *Házibuli*” szélsőséges érzelmeket és tabutémákat megörökítő tini-melodráma egy vagány, durcásképű szaxofonos fiú és egy ártatlan szőke lány első, esetlen és megható szerelmi kapcsolatáról. A 18 éves Füge festőnek indul és szaxofonozik a kollégium zenekarában. Egyik nap beleszeret osztálytársába, Ágotába. Mikor lánynak feltűnik egy régi szerelme, Füge öngyilkos akar lenni. Majd elutazik különélő apjához tanácsot kérni. Kibékülnek, a lány teherbe esik, s hosszas vívódások, kitörések után megtartják a gyereket. Dész László lírai számaint már a moziból kijövet énekelték a nézők, a filmből később trilógia lett.

*More than one million people watched this cult film with amateur appearances by György Dobray, Péter Horváth and László Dész in the mid-1980s. This teen drama, the Hungarian version of the French film *The Party*, showing extreme emotions and taboo subjects, is a touching first-love story between a tough, sulky saxophonist and an innocent blonde girl. 18-year-old Füge starts studying to be a painter and plays saxophone in the college band. One day he falls in love with his classmate, Ágota. When an old flame of the girl turns up, Füge considers suicide. He travels to see his estranged father for advice. The young couple come back together again, the girl becomes pregnant, and after much fighting and emotional outbursts they decide to keep the child. Cinemagoers left the cinema humming the tunes by László Dész; later on the film was made into a trilogy.*

Rendező/*Directed by* Dobray György, Horváth Péter
Forgatókönyv/*Screenplay by* Dobray György, Horváth Péter
Operatőr/*Director of photography* Andor Tamás
Zene/*Music by* Dész László
Szereplők/*Cast* Bery Ari, Szilágyi Mariann, Galambos Erzsé, Ujlaki Dénes, Kállay Ilona, Jászai Joli
Műfaj/*Genre* dráma/drama
Gyártó cég/*Production* Dialóg Filmstúdió
Formátum/*Format* színes/colour, 35 mm

VETÍTÉS/*Screening:*
09.10. 11.00 Toldi – Nagyterem

30 ÉVE SZABADON

Free for 30 Years

CAR DESTRUCTION
THE BEST
THE BEST
THE BEST

30 ÉVE SZABADON

Free for 30 Years

Miközben a Magyar Televízió és a Fekete Doboz napról napra rögzítették a rendszerváltást előkészítő történelmi eseményeket, és számos dokumentumfilm a történelem vakfoltjait térképezte fel nagy erővel, ennek az időszaknak a játékfilmjei a legváltozatosabb műfajokban, különböző víziók formájában dokumentálták a magyar társadalom kaotikus állapotait. Nem ritka a filmek között a groteszk, a pamflet, abszurd fantasy, a sci-fi szerű víziók sem (*Szörnyek évadja*, *Meteo*). Néhány film azonban, mint a *Tüske a köröm alatt*, az *Édes Emma, drága Böbe* vagy a *Bolse vita* éles képet rajzol a Kelet-és Nyugat metszéspontjában álló, átalakuló világról. Később megjelennek az olyan összefoglaló, visszatekintő filmek is, mint a *Csinibaba*, amelyek nosztalgikus-ironikus idézőjelbe teszik a Kádár-kor feldolgozatlan valóságát.

*While day by day, Hungarian Television and Black Box recorded historical events that paved the way for the change of system in Hungary, numerous documentary filmmakers energetically mapped out the blind spots of history and feature films of this period documented the chaotic state of Hungarian society in the most diverse genres and in the form of different visions. It is not uncommon to find the grotesque, the pamphlet, the absurd and the sci-fi-like vision (*Szörnyek évadja*, *Meteo*). A good few films, however, for instance, *Tüske a köröm alatt*, *Édes Emma, drága Böbe/Sweet Emma, Dear Böbe*, or *Bolse vita*, provide an insightful picture of a changing world standing at the intersection of East and West. Later, synthesizing, retrospective films such as *Csinibaba* place the unprocessed post-Communist reality of the Kádár era into a nostalgic-ironic context.*

BOLSE VITA

Bolse Vita

1996, magyar/*Hungarian*

magyarul, oroszul/angol felirattal, *in Hungarian and Russian/English subtitles* (99')

Q&A Fekete Ibolya, Szalay Péter, Varga Balázs

1989, Magyarország: a kelet-európai rendszerváltás(ok) euforikus pillanata, a váratlan szabadság, a korlátlan lehetőségek mámorja. A Bolse vita nevű pesti alternatív kocsmá valahol, a változások középpontján helyezkedik el. Ide jár mérnök Szergej, aki a volt KGST-piacon késeket árul, hogy tovább mehessen nyugatra. Jura és Vadim zenészek, ők szívesen maradnának itt. Erzsi orosz tanárnő volt, most a lakását adja ki oroszoknak. Egy angol és egy amerikai lány pedig kíváncsi mindenre. Fekete Ibolya első játékfilmje markáns helyzetkép a Vasfüggöny megnyitásáról, a diktatúrák összeomlását követő kaotikus pillanatokról, a megkezdődő újabb kelet-nyugati népvándorlásról, új előítéletekről, kalandorokról, új maffiákról...

Hungary, 1989: the euphoric moment of change(s) of regime in Eastern Europe, unexpected freedom, the intoxication of unlimited opportunities. The alternative city centre pub Bolse vita is located somewhere in the middle of the upheavals. It is the local of engineer Sergei, who sells knives on the former Comecon market in order to scrape enough money together to move on to the West. Yura and Vadim are musicians who prefer to stay here. Erzsi was a Russian teacher who now lets her flat to Russians. An English and an American girl are curious about everything. The first feature film by Ibolya Fekete gives us an inimitable image of the opening of the Iron Curtain, the chaotic moments following the collapse of dictatorships, the start of a new wave of migration from east to west, new prejudices, adventurers, the new mafia....

KÍSÉRŐFILM

HATÁRESET / Borderline Case

Rendező/Directed by **Szalay Péter**, Forgatókönyv/Screenplay by **Hidas Ildikó, Nagy Ernő**, Operatőr/Director of photography **Szalay Péter**, Szereplők/Cast **Schell Judit (narrátor)**, Műfaj/Genre **riportfilm/reportage**, Gyártó cég/Production **Fórum Film Alapítvány**, Formátum/Format **színes/colour**

Krimibe illő, katartikus történet az 1989-es határnyitásról és a Vasfüggöny utolsó áldozatáról.

A cathartic thriller on the opening of the border in 1989 and the last victim of the Iron Curtain.

Rendező/Directed by **Fekete Ibolya**

Forgatókönyv/Screenplay by

Fekete Ibolya

Operatőr/Director of photography

Szalai András

Zene/Music by **Muk Ferenc,**

Fomicsov Jura

Szereplők/Cast

Szerebrjakov Alekszej, Máhr Ágnes,

Badar Sándor, Csernyevics Igor,

Kamarás István, Fomicsov Jura

Műfaj/Genre **dráma/drama**

Gyártó cég/Production **M.I.T. Studio,**

Zweites Deutsches Fernsehen (ZDF)

Formátum/Format **színes/ colour,**

2K felújított/ 2K digitally remastered

VETÍTÉS/Screening:

09.10. 18.00 Toldi – Nagyterem

ÉDES EMMA, DRÁGA BÖBE

Sweet Emma, Dear Böbe

1991, magyar/Hungarian
magyar hang/angol felirat (80')

GÁLAVETÍTÉS/GALA SCREENING

Szabó István köszöntése/*Tribute to István Szabó*
Díszvendég/*Special Guests: Johanna ter Steege,*
Börcsök Enikő

Rendező/*Directed by Szabó István*
Forgatókönyv/*Screenplay by Szabó István*
Operatőr/*Director of photography Koltai Lajos*
Zene/*Music by Móricz Mihály, Bornai Tibor, Nagy Ferő,*
Robert Schumann
Szereplők/*Cast Johanna ter Steege (Bánsági Ildikó),*
**Börcsök Enikő, Andorai Péter, Kerekes Éva, Mucsi Zoltán,
**Temessy Hédi, Pásztor Erzsí, Patkós Irma, Jordán Tamás,
Máté Gábor
Műfaj/*Genre dráma/drama*
Gyártó cég/*Production Objektív Filmstúdió,*
Manfred Durniok Production Für Film und Fernsehen
Formátum/*Format színes/colour, 2K restaurált/2K restored*****

VETÍTÉS/Screening:
09.11. 20.00 Uránia

A faluról feljött orosz tanárnők sorsának ábrázolásával először rajzolt komor pillanatképet a rendszerváltó Magyarországról az 1992-es, Berlinlén Ezüst Medve díjat nyert film. 1989. Emma és Böbe munkásszálláson laknak, Budapesten, gyorstalpaló angol tanfolyamra járnak, bár a nyelvet már tanítaniuk is kell. Az iskolában az orosz könyveket elégetik, a tanárokat gúnyolják. A két barátról egyre kiszolgáltatottabb, Emma takarítást vállal, Böbe valutázás és prostitúció miatt börtönbe kerül. Csak egyikük tud kitartani.

This film that won a Silver Bear at the 1992 Berlinale depicts a sombre snapshot sketching out, for the first time, change-of-regime Hungary as characterized by the fate of teachers of Russian coming up from the countryside. The year is 1989. Emma and Böbe are living in a workers' hostel in Budapest, attending a crash course in English that they then have immediately to teach. Russian school books are burnt, teachers are mocked. The two girlfriends fall on hard times; Emma starts cleaning while Böbe ends up in prison for illegal money changing and prostitution. Only one could endure.

KÁRHOZAT

Damnation

1986, magyar/*Hungarian*

magyarul/angol felirattal, *in Hungarian/English subtitles* (115')

Karrer napjai mozdulatlan időtlenségben telnek a szürke bányászvárosban. Egyetlen vágya, hogy megszerezze magának a helyi bár énekesnőjét. A kocsmárostól egy csomag elszállítására kapott titkos megbízást, ezért felajánlja a nő férjének. Az ő távollétében Karrer megkapja ugyan az asszonyt, de az később mégis a kocsmárosé lesz. A megcsalt és becsapott férfi az egész kompániát feljeleníti a rendőrségen. Hosszú monológokban értelmezi a leépülés létállapotát, amely mintegy folytatódik az állandó esőben, sárban szétmálló, szürke környezetben. Tarr Béla itt alakítja ki a Sántangóban kiteljesedő, világsikert hozó fekete széria stílusát. Víg Mihály repetitív zenéje különös autentikus réteggként erősíti az éppen széthulló, nyomorúságos kelet-európai világról alkotott képet.

Karrer's days are spent in immobile timelessness in a grey mining town. His one desire is to have a relationship with the singer in a local bar. He receives a confidential commission from the bar owner to deliver a package, which he then hands on to the singer's husband. In the husband's absence, Karrer gets close to the woman but later on she becomes the bar owner's lover. The cheated and deceived husband reports the whole lot of them to the police. The lead character analyses the deteriorating state in a series of lengthy monologues, in a grey environment disintegrating in nonstop rain and mud. Here, Béla Tarr refines his black series style that brought him international acclaim and was fulfilled in Satantango. The repetitive music of Mihály Víg acts as a particularly authentic layer reinforcing the image of a crumbling and miserable Eastern Europe.

Rendező/*Directed by* Tarr Béla

Forgatókönyv/*Screenplay by* Krasznahorkai László

Operatőr/*Director of photography* Medvigy Gábor

Zene/*Music by* Víg Mihály

Szereplők/*Cast* Székely B. Miklós, Kerekes Vali,

Temessy Hédi, Pauer Gyula, Cserhalmi György,

Breznyik Berg Péter, Ferdinandy Gáspár, Gémes János

Műfaj/*Genre* dráma/*drama*

Gyártó cég/*Production* Magyar Filmintézet,

Magyar Televízió, MOKÉP

Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*,

4K restaurált/*4K restored*

VETÍTÉS/*Screening:*

09.08. 18.30 Toldi – Kisterem

Rendező/Directed by
Monory Mész András
Forgatókönyv/Screenplay by
Monory Mész András, Bereményi Géza
Operatőr/Director of
photography **Szabó Gábor**
Zene/Music by **Szemző Tibor, Másik János**
Szereplők/Cast **Eperjes Károly,**
Kistamás László, Varga Zoltán,
László Judit, Geltz Péter, Derzsi János,
Esztergályos Cecília, Dér Denissa,
Vajdai Vilmos
Műfaj/Genre **Dráma, sci-fi**
Gyártó cég/Production
Hunnia Filmstúdió Vállalat
Formátum/Format **színes/colour,**
2K felújított/2K digitally remastered

VEVÉNY/Screening:
09.06. 17.30 Toldi – Kisterem

METEO

Meteo

1986, magyar/Hungarian
magyar hang / *Eng subtitles* (89')

Egy kelet-európai város peremén egy kihalt műhelyben áll egy fürdőkád. Itt álmodozik Felhőcske, aki a meteorológiai intézet számítógépén kidolgozza a tuti nyerés szisztémáját, miközben a kihalt gyárnegyedek felszámolják. Az utolsó éjszakán még végigrohannak a pusztulásra ítélt város feketepiacán, föld alatti alagútjain. Felhőcskével azonban végez a fürdőkádjába ejtett hajszárító, barátja, Berlioz és Verő viszont az ő módszerét alkalmazva rengeteg pénzt nyer egy lóversenyen. Felhőcske halálát követően Berlioz világgá megy, Verő pedig végezni akar magával... A posztmodern, különös, apokaliptikus víziót Szemző Tibor és Másik János zenéje festi alá.

A bathtub sits in the middle of an abandoned workshop on the outskirts of an Eastern European town. This is where Felhőcske – who is working out a guaranteed winning system on the computer of the meteorological institute – spends his time dreaming. All around, they are demolishing the wasted factory quarter. On the last night, they charge through the black market and underground tunnels of the city destined for annihilation. However, the hair dryer dropped into the bath does away with Felhőcske, while his friends Berlioz and Verő take advantage of the system to win a pile of money on a horse race. Following the death of Felhőcske, Berlioz ventures into the big, wide world while Verő wants to end it all... This strange apocalyptic vision of postmodern cinema is tensioned with music by Tibor Szemző and János Másik.

KÍSÉRŐFILM

EMLÉKEK EGY VÁROSRÓL / *Memories of a City*

1984, magyar/Hungarian, csak zene/only music (33')

Rendező/Directed by: **Hutton Peter, Monory Mész András,** Forgatókönyv/Screenplay by:
Operatőr/Director of photography: **Hutton Peter, Monory Mész András,** Zene/Music
by: **Másik János,** Műfaj/Genre: **kísérleti film/experimental film,** Gyártó cég/Production:
Balázs Béla Stúdió, Formátum/Format: **ff/b&w, 16 mm, BRD**

Sajátosan minimalista városfilm Másik János zenéjével. Peter Hutton és Mész András a századfordulós Budapestet mutatja meg, épülése után 80 évvel

A one-off minimalist urban film from the camera of Peter Hutton and András Mész showing the Budapest that survived from turn-of-the-century Budapest 80 years later. Music: János Másik.

QUEEN – HUNGARIAN RHAPSODY: LIVE IN BUDAPEST 1986

Queen – Hungarian Rhapsody: Live In Budapest 1986

1986, angol hang/magyar felirat/*Hungarian subtitles* (90')

A film az 1986-ban készült eredeti 2012-ben felújított változata.
This film is the 2012 renewed version of the 1986 original.

1986 nagyon fontos dátum a magyar könnyűzenei turnék történetében: ekkor lépett fel hazánkban a világ egyik legnépszerűbb zenekara, a Queen. A koncertet, a turné emlékezetesebb pillanatait számos operatőr rögzítette, és Zsombolyai János alkotott belőle filmet. Az, hogy a vasfüggöny mögött fellépett egy ilyen jelentőségű zenekar, azt is jelentette, hogy repedezik a nyugati kultúráról mint ópiumról megemlékező rendszer – hogy Zsombolyai operatőrként jegyzett nagyszerű filmjét, A tanút is megidézzük. A filmből árad a szabadság, elsősorban Freddie Mercurynek köszönhetően. A film érdekes momentumai közül kiemelkedik az együttes megérkezése szárnyashajóval, valamint amikor Mercury elénekli a *Tavaszi szél vizet áraszt* kezdetű magyar népdalt.

*1986 is a very important year in the history of music tours in Hungary: it saw Queen, one of the world's most popular bands, play in Hungary. The concert and the most memorable moments of the tour were recorded by numerous cameramen, and János Zsombolyai made a film of the event. The fact that such an iconic band had made its appearance behind the Iron Curtain implied that there were cracks showing up in the regime, which denounced Western culture as nothing but opium – to recall *The Witness*, the great film by Péter Bacsó for which Zsombolyai was the photographer. This film radiates freedom, first and foremost thanks to Freddie Mercury, who alas would die soon after the making of this film. From among the interesting moments of the film, the most memorable are the band's arrival by hydrofoil and the unforgettable minutes when Mercury sings the Hungarian folksong *Tavaszi szél vizet áraszt* ("Winds of Spring do Raise the Waters").*

Rendező/Directed by Zsombolyai János
Operatőr/Director of photography Ragályi Elemér
Zene/Music by Queen
Szereplők/Cast Freddie Mercury, Brian May,
John Deacon, Roger Taylor
Műfaj/Genre koncertfilm/concertfilm
Gyártó cég/Production MAFILM Dialóg Filmstúdió,
Queen Films Ltd.
Formátum/Format színes/colour

SZABADTÉRI VETÍTÉS/Open air screening
09.07. 19.30 Szent István tér

RENDSZERVÁLTÓ ANIMÁCIÓK: RÖVIDFILM VÁLOGATÁS

Regime Changing Animations: Short Film Selection

Bevezető: **Orosz Anna Ida**

A légy (Rofusz Ferenc) 1980, 3'

Ad astra (Cakó Ferenc) 1982, 2'

Ünnepeink (Macskássy Kati) 1982, 10'

Süti (Nagy Gyula) 1984, 9'

Ah, Amerika (Orosz István) 1984, 29'

Isten veled, kis sziget (Reisenbüchler Sándor)
1987, 11'

Húsvéti anzix (Weisz Béla) 1988, 2'

Budapest '88 (Droste, Gregor) 1988, 9'

Tiszta kép (Szilágyi Varga Zoltán) 1988, 3'

Vigyázat, lépcső! (Orosz István) 1989, 6'

A nyolcvanas évek animációs rövidfilmjei közül több meglepő nyíltsággal mutatta be az államszocializmus politikai és társadalmi visszasságait, és ezáltal megidéztek a rendszer-váltást előkészítő „glasztnoszt” korszakot, amikor egyre erősödött a véleménynyilvánítás szabadsága. Több film humoros éllel jelenítette meg az egyén és az elnyomó hatalom párharcát (*Süti*, *Húsvéti anzix*), mások egyedi módon, sűrítve ábrázolták a közelmúlt hivatalos és privát történelmét (*Ünnepeink*; *Tiszta kép*; *Vigyázat lépcső!*; *Budapest '88*). Olyan filmek pedig, mint a magyar munkástömegek századfordulós kivándorlásáról szóló *Ah, Amerika!* című animációs dokumentumfilm, vagy az erdélyi falurombolások és a vízlépcső elleni tiltakozások idején született *Isten veled, ki sziget!* az allegorikus fogalmazásmód révén egyetemes igazságokat aktualizáltak.

Among animated short films of the 1980s, several depicted the political and social anomalies of state socialism with a surprising degree of openness, thereby evoking the age of 'glasnost' laying the way for the change of regime, when freedom of expression became increasingly vocal. Several films represented the duel between individuals and the repressive state with biting humour (Süti, Húsvéti anzix/Easter Greetings), while others took a unique approach, depicting the 'official' and the 'private' versions of history of the near past in condensed form (Ünnepeink; Tiszta kép; Vigyázat lépcső!; Budapest '88). Such films as the animation documentary Ah, Amerika!/Ah, America! featuring the mass exodus of Hungarian workers at the turn of the century, or Isten veled, kis sziget! created around the time that Transylvanian villages were being bulldozered and demonstrations were held to protest the barrage system, actualized universal truths via allegorical formulations.

VETÍTÉS/Screening:

09.05. 16.30 Toldi – Nagyterem

SZÖRNYEK ÉVADJA

Season of Monsters

1986, magyar/Hungarian

magyarul/angol felirattal, in Hungarian/English subtitles (89')

A nyolcvanas évektől kezdve a Jancsó-filmekben ugyan megmaradt még a pusztá, de eltűnt a történelem. A film a kortárs Magyarország riasztó, „katasztrófafilmes” megörökítése, ahol egy vidéki születésnap parti keretében ismerünk rá, mintegy panoptikumban a múlt illusztris alakjaira. A film a pártokra szakadó buliról szinte misztériumszerű képet rajzol, ahol a történetet nemcsak a maga realitásában, hanem tévémonitorokon is megkettőzve látjuk. Ez az első film, amely kaotikusnak, kiismerhetetlennek mutatja a minden eszméjét elvesztett világot, amelyről kiderült, hogy összeomlik a szocialista utópia, s elkezdődik a rendszerváltás időszaka. És ez Jancsó utolsó filmje, amelynek még komoly a hangvétele.

From the 1980s, although the Puszta is still to be found in the films of Jancsó, history has disappeared. The film is an alarming, 'catastrophe film' depicting contemporary Hungary, where we recognize illustrious figures of the past at a countryside birthday party as though in a waxworks. The film outlines a near mystery play-like picture of a party breaking up into factions, where we follow the story not only in its reality but also as broadcast on TV monitors. This is the first film to show the chaos and impenetrability of a world that has lost all sense, from which it is apparent that the socialist utopia is collapsing and the change of regime is upon us. And this is Jancsó's last film which still contains a serious tone.

Rendező/Directed by Jancsó Miklós

Író Hernádi Gyula

Forgatókönyv/Screenplay by Hernádi Gyula, Jancsó Miklós

Operatőr/Director of photography Kende János

Zene/Music by Cseh Tamás, Simon Zoltán

Szereplők/Cast Madaras József, Kállai Ferenc,

Cserhalmi György, Nyakó Júlia, Cserhalmi Erzsé,

Bálint András, Cseh Tamás, Székely B. Miklós,

Kozák András, Balázsovits Lajos, Fehér György

Műfaj/Genre dráma/drama

Gyártó cég/Production Dialóg Filmstúdió

Formátum/Format színes/colour,

2K felújított/2K digitally remastered

VETÍTÉS/Screening:

09.05 20.30 Toldi – Kisterem

TÜSKE A KÖRÖM ALATT

A Thorn under the Fingernail

1987, magyar/Hungarian

magyarul/angol felirattal, in Hungarian/English subtitles (92')

Rendező/Directed by **Sára Sándor**
Forgatókönyv/Screenplay by **Csoóri Sándor, Sára Sándor**
Operatőr/Director of photography **Kurucz Sándor**
Zene/Music by **Eötvös Péter**
Szereplők/Cast **Cserhalmi György, Ráckevei Anna,
Reviczky Gábor, Szegedi Erika, Szirtes Ádám,
Kenderesi Tibor, Koncz Gábor, Hollósi Frigyes,
Balázsovits Lajos, Benkő Gyula**
Műfaj/Genre **dráma/drama**
Gyártó cég/Production **Budapest Filmstúdió**
Formátum/Format **színes/colour, 2K restaurált/2K restored**

VETÍTÉS/Screening:
09.06. 14.00 Toldi – Nagyterem

A faluról feljött orosz tanárnők sorsának ábrázolásával először rajzolt komor pillanatképet a rendszerváltó Magyarországról az 1992-es, Berlinlén Ezüst Medve díjat nyert film. 1989. Emma és Böbe munkásszálláson laknak, Budapesten, gyorstalpaló angol tanfolyamra járnak, bár a nyelvet már tanítaniuk is kell. Az iskolában az orosz könyveket elégetik, a tanárokat gúnyolják. A két barátnő egyre kiszolgáltatottabb, Emma takarítást vállal, Böbe valutázás és prostitúció miatt börtönbe kerül. Csak egyikük tud kitartani.

This film that won a Silver Bear at the 1992 Berlinale depicts a sombre snapshot sketching out, for the first time, change-of-regime Hungary as characterized by the fate of teachers of Russian coming up from the countryside. The year is 1989. Emma and Böbe are living in a workers' hostel in Budapest, attending a crash course in English that they then have immediately to teach. Russian school books are burnt, teachers are mocked. The two girlfriends fall on hard times; Emma starts cleaning while Böbe ends up in prison for illegal money changing and prostitution. Only one could endure.

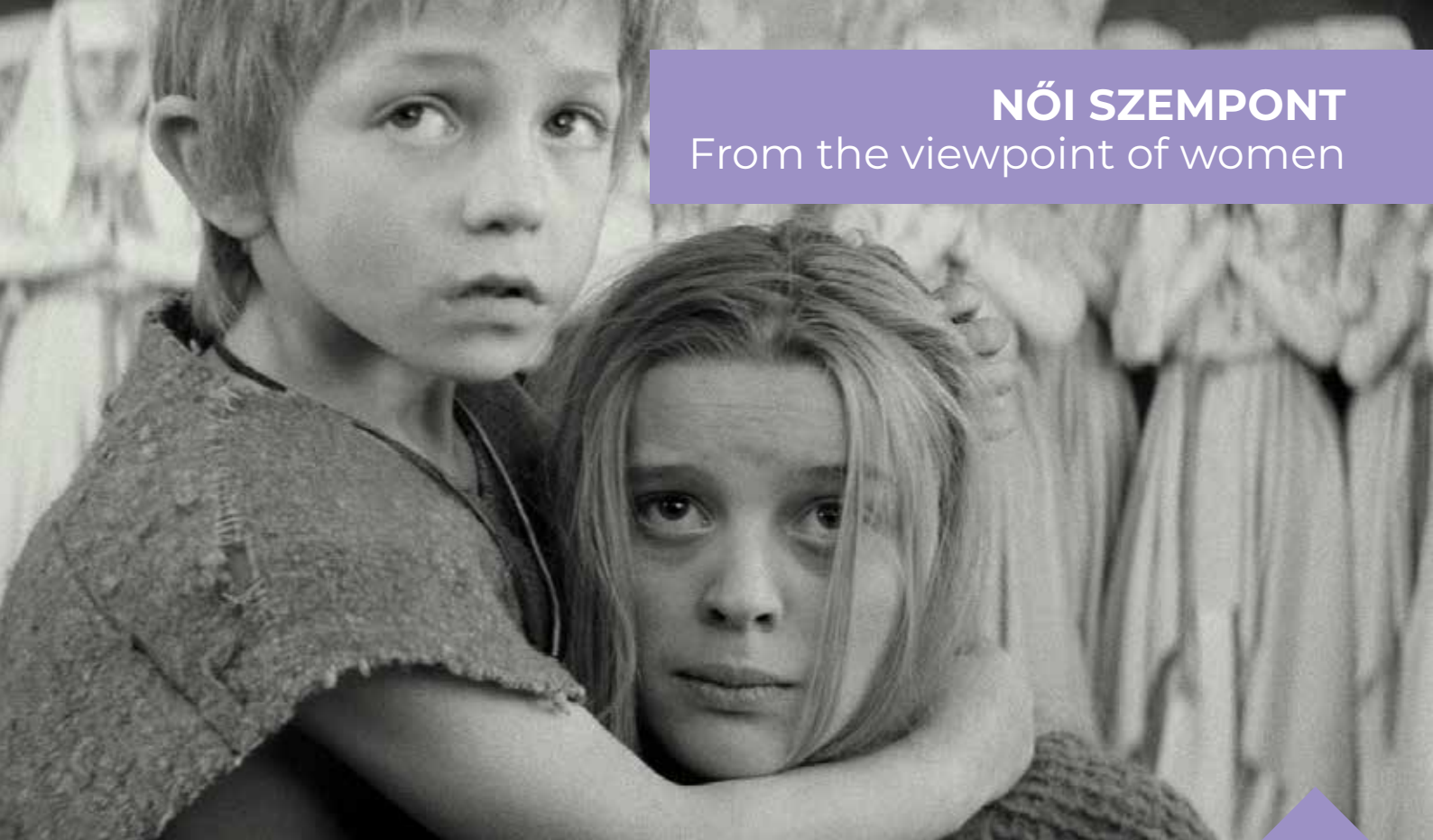
A NŐ, HA FILMEZ
Women in film

A NŐ, HA FILMEZ

Women in film

Már a filmtörténet legkorábbi időszakában is felbukkantak hangsúlyos női témák és karakteres nők a kamera mindkét oldalán. Ezek a filmesek lehetek színésznők, rendezők, producerek és dolgozhattak a mozgóképgyártás egyéb területein. A szakmát mégis sokáig (máig) a férfiak uralták, és a történetek döntő része az ő szemszögükből ábrázolta a világot. Az idei Maraton programjában kiemelt szerepet kapnak a női alkotók és a női nézőpont, a filmtörténet kezdeteitől a kortársakig. A válogatásban szerepel egy izgalmas portréfilm az első filmrendezőnőről, Alice Guy-Blachéről, továbbá több olyan némafilm az 1910-es és 1920-as évekből, ahol erős és árnyalt női karakterek jelennek meg. A karizmatikus és példaadó dívák között Ewald André Dupont *Varieté* című filmjében megcsodálhatjuk a magyar származású némafilmvilágsztárt, Lya De Puttit, és találkozhatunk a fesztiválra személyesen is ellátogató Magda Vásáryovával. Az összeállítás az *Örökség* és a *Szép lányok, ne sírjatok* bemutatásával tiszteleg Mészáros Márta életműve előtt, Törőcsik Marit pedig a *Szerelmem*, *Elektrában* és a *Teketóriában* láthatjuk.

*Throughout the history of film, even from the earliest days, specifically female-oriented topics have been tackled and strong women have been found on both sides of the camera. They may have been actresses, directors, producers, and they may have worked in other areas of filmmaking. And yet, men have long dominated (and continue to do so today) the profession, and a significant proportion of stories are depicted from the aspect of men. This year's Film Marathon programme reserves a special place for female artists and the female viewpoint, from the early days of film to the more recent period. There is an exciting portrait film by the first female director, Alice Guy-Blaché, and several silent films from the 1910s and 20s where female characters were portrayed as strong and nuanced. Among the charismatic divas who served as role models for millions we can marvel at the talent of Hungarian-born international star of silent films, Lya de Putti, in Ewald André Dupont's *Varieté*, and we can meet Magda Vásáryová, who is attending the festival in person. The compilation honours the oeuvre of Márta Mészáros with screenings of *Örökség/Heiresses* and *Szép lányok, ne sírjatok/Don't Cry, Pretty Girls*, while we can see Mari Törőcsik in *Szerelmem*, *Elektra/Electra*, *My Love* and *Teketória*.*

NŐI SZEMPONT

From the viewpoint of women

Semmit róluk, nélkülük! Egy különleges dokumentumfilm a világ első rendezőnőjéről és más ritkán látható filmtörténeti csemegék. Kalandos női sorsok és rendkívüli alkotók, akik nem féltek új utakra lépni.

Nothing about them without them! A remarkable documentary about the world's first female director including other rarely seen gems of film history. Adventurous women's fates and extraordinary artists who were not afraid to tread new pathways.

LÉGY TERMÉSZETES! ALICE GUY-BLACHÉ ISMERTLEN TÖRTÉNETE

Be Natural: The Untold Story of Alice Guy-Blaché

2018, amerikai/*American*

angolul/magyar felirattal, *in English/Hungarian subtitles* (103')

Rendező/*Directed by* Pamela B. Green

Forgatókönyv/*Screenplay by*

Pamela B. Green, Joan Simon

Operatőr/*Director of photography*

Boubkar Benzabat, Joshua Lassing,

Sebastian Thaler, Alexandra Useche

Zene/*Music by* Peter G. Adams

Szereplők/*Cast* Alice Guy, Richard Abel,

Marc Abraham, Stephanie Allain,

Gillian Armstrong, John Bailey,

Cari Beauchamp

Műfaj/*Genre*

dokumentumfilm/*documentary*

Gyártó cég/*Production* Light Iron,

Scarlet Letters, Skywalker Sound

Formátum/*Format* színes/fekete-fehér/

colour/black and white

NETTÓ/Screening:

09.11. 17.00 Toldi – Kisterem

Számos hollywoodi híresség megszólal ebben a fontos dokumentumfilmben, és mind azt mondja, Geena Davistól egészen Peter Bogdanovichig: nem tudjuk ki az az Alice Guy. Ez a film ezért is készült, hogy felhívja a figyelmet a világ első rendezőjére, és a világ első rendezőjének filmtörténeti jelentőségére. Nem véletlen, hogy olyan, mintha egy képeskönyvet lapozgatnánk: Alice Guy sokszínű életműve és érdekes élete valóban egy képeskönyvhöz hasonlít. Első filmjét egy évvel a mozgóképfeltalálása után, mint Gaumont alkalmazottja, a mi Millenniumunk évében alkotta, ez már nem csupán mozgást mutatott be, de volt benne ötlet, humor. Ő volt az első, aki valóban afro-franciákkal, vagyis nem feketére maszkírozott színészekkel dolgozott, és még számos egyéb dolgot említenek e film alkotói, melyben Alice Guy mindenki más filmest megelőzött, több között Alice Guy filmjei mutatnak be először következeten női nézőpontokat.

Many Hollywood celebrities are interviewed in this documentary, and from Geena Davis to Peter Bogdanovics, none of them know who is Alice Guy. This points to the reason for the making of this film: to draw the world's attention to the first woman film director and to her significance within the history of cinematographic art. It is no accident that it gives the impression of flipping through a picture book, as Alice Guy's diverse body of work and interesting life is indeed as colourful as any album. As an employee of Gaumont, she made her first film one year after the invention of moving pictures, one which depicted more than just movement, but also ideas and humour. She was the first to work with actual African-French actors, that is not white actors in blackface, and Alice Guy is shown in this film to have been ahead of her time in many other respects as well. To cite only one more example, she was the first to make a film with a feminist perspective.

MARKETA LAZAROVÁ

Marketa Lazarová

1967, cseh/Czech

csehül és németül/magyar felirattal,

in Czech and German/Hungarian subtitles (165')

A hóban inuk szakadtából futó farkasok. A hegy tetején álló fehér templom felé zarándokló fekete csuhás szerzetesek, kezükben galambbal. Egy, a mocsaras vidéken az összesesés határán támolygó férfi. Pár kép és jelenet csak az emlékezetesebbek közül ebből az emlékezetes cseh filmből. Egyszerre emlékeztet Tarkovszkij egy évvel később bemutatott Andrej Rubljovjára és Szaladják István Madárszabadító, felhő, szél című filmjére, de mintha a szintén Vladislav Vancura regényből készült Szeszélyes nyár is megjelenne benne. A szekéren utazó Marketa, vagyis a gyönyörű Magda Vásáryova fölött álló kamera, a beállítások még Lars von Trier művészetére is hatással voltak. Vancura regénye magyarul Rablólovagok címen jelent meg, és ez el is árulja, kik a főszereplői a filmnek, miről szól: a középkori, még pogány és vad cseh vidék jelenik meg benne, a fáknek és a romoknak, a várfalaknak legalább olyan fontos szerepe van, mint az útonállóknak.

Wolves running at breakneck speed through the snow. Monks cowered in black making their way towards a white church at the top of a hill, carrying doves in their hands. A man teetering on the brink of collapse in a marshland. These are but a few of the most memorable scenes and images of a film considered to be the best Czech cinematographic work. Reminiscent at once of Tarkovsky's Andrei Rublev (released a year later) and of István Szaladják's film Madárszabadító, felhő, szél (The Bird Rescuer, Cloud, Wind), while elements of Capricious Summer, based on Vladislav Vancura's novel, also seem to appear. The way Marketa – the beautiful Magda Vasaryova – riding in horse cart is filmed from above and other shots all had an impact on the work of Lars von Trier, especially in Dogville. Vancura's novel was published in Hungarian under the title "Thieving Knights", which gives some indication as to the main characters and the plot. Played in medieval Czechia, when it was still pagan and wild, the role of the trees, ruins and castle walls is at least as important as that of the highwaymen.

Rendező/Directed by Frantisek Vlácil
Forgatókönyv/Screenplay by Frantisek Pavlícek,
Vladislav Vancura, Frantisek Vlácil
Operatőr/Director of photography Bedrich Batka
Zene/Music by Zdenek Liska
Szereplők/Cast Josef Kemr, Magda Vásáryová,
Nada Hejna, Jaroslav Moucka,
Frantisek Velecký, Karel Vasicek
Műfaj/Genre történelmi dráma /history drama
Cyártó cég/Production Filmové studio Barrandov
Formátum/Format fekete-fehér/black and white

VETÍTÉS/Screening:
09.05. 13.30 Toldi – Kisterem

VARIETÉ

Variety

1925, német/*German*

néma/*silent*, német inzert/*German intertitles*,
magyar felirattal/*Hungarian subtitles* (94')

A 28-as számú rab egy olyan folyosón indul, amit akár a neves, önmagukba futó lépcsősorokat alkotó Escher is rajzolhatott volna, de a festhette volna e folyosót akár a magyar Vojnich Erzsébet is. A 28-as rab kihallgatója elé ér, nem is látjuk, hogy nem más, aki őt alakítja, mint a húszas évek jeles színésze, Emil Jannings. A Varieté egy hosszú flashback, a 28-as rab, vagyis Stefan Huller beszéli el bukása történetét. Amiben elsődleges szerepe volt a magyar származású egykori némafilmsztár, a tulajdonképpen valaha élt leghíresebb magyar színésznő, Lya de Putti megformálta trapézművésznőnek. A Varieté alapos bevezetés a korai cirkuszművészetbe éppúgy, mint a varieté egyszerre ijesztő és vonzó, furcsa világába: az arcközeliek a bohémekről egy olyan világot mutatnak, amihez nem is írhatott volna autentikusabb csoport zenét, mint a Tiger Lilly. Zenéjük kissé repetitív, sok benne az ismétlés, de nagyon sokat ad ehhez a nagyszerű filmhez. Ami így végső soron olyan, mintha belépnénk a ma már nem álló Ős-Budavár szórakoztató központba, a Varieté világába.

Inmate no. 28 walks down a corridor which could have been drawn by Escher, creator of the famous images of stairways turning upwards and downwards on themselves. As he arrives in front of the interrogation room, we still cannot see that he is played by none other than the distinguished 1920s movie actor Emil Jannings. Varieté is a lengthy flashback in which Inmate no. 28 – Stefan Huller – relates the story of his downfall, the primary role of which was played by the trapeze artist who had been taught by the once famous silent movie star, arguably one of the greatest Hungarian actresses, Lya de Putti. Varieté provides a thorough introduction to early circus arts as well as to the strange world of Varieté itself, one both frightening and attractive: from the close-ups of Bohemians, it portrays a world for which no more authentic music could have been written than Tiger Lilly. Their music is somewhat repetitive, but it adds a lot to this outstanding film. Ultimately, it is an experience of being plunged into the now-defunct world of Varieté entertainment.

Rendező/*Directed by* Ewald André Dupont
Forgatókönyv/*Screenplay by* Felix Hollaender,
Ewald André Dupont
Operatőr/*Director of photography*
Karl Freund, Carl Hoffmann
Zene/*Music by* Stephen Horne, Erno Rapee
Szereplők/*Cast* Emil Jannings,
Maly Delschaft, Lya de Putti, Warwick Ward,
Alice Hechy, George John
Műfaj/*Genre* bűnügyi/*crime*
Gyártó cég/*Production* Universum Film (UFA)
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*

VETÍTÉS/*Screening:*

09.10. 15.00 Toldi – Kisterem

MÉSZÁROS MÁRTA

A modern szerzői film utánozhatatlan, világviszonylatban is egyik legjelentősebb női rendezője. Filmjeiben kereső, lázadó, öntudatos nők szemével látunk rá a szociológiai környezetre, a történelem fehér foltjaira.

The inimitable female director of modern auteur film, one of the most significant in global terms. Her works allow us to see the sociological environment and the blank spots of history through the eyes of self-aware, seeking-rebellious female protagonists.

ÖRÖKSÉG

The Heiresses

1980, magyar/*Hungarian*
magyar hang/*English subtitles* (99')

GÁLAVETÍTÉS/*GALA SCREENING*

Mészáros Márta köszöntése/*Tribute to Márta Mészáros*
Ragályi Elemér részvételével/*In the presence of Elemér Ragályi*

1936-ban a dúsgazdag, meddő Szilvia „megvásárolja” szegény barátnőjét, Irént, hogy férje, Ákos, a jóképű katonatiszt ejtse teherbe és a születendő gyermek örökölje majd a hatalmas vagyont. Az ezredes, aki feleségének köszönheti a karrierjét, eleinte nem akarja ezt, de nem tud közömbös maradni Irén finomsága, szépsége iránt. A férfi elhagyja Szilviát, együtt él Irénnel és még egy gyermekük születik. 1944-ben Szilvia feladja zsidó származású barátnőjét a nyilasoknak... A valóságos történeten alapuló film volt az első, ahol Mészáros Márta jellegzetes női témáját történelmi aspektusba helyezi. Isabelle Huppert és Monori Lili fantasztikus kettőse mellett mindenki felfigyelt a fiatal Hernádi Judit mélyen bűgő, fanyar hangjára. A „Sohase mondd” az egyik legnagyobb sláger lett. [Nincs lefordítva]

In 1936, the wealthy, barren Szilvia 'buys' her impecunious friend Irén, so that her husband, Ákos, the handsome officer, can get her pregnant and the resulting child will inherit the vast fortune. The colonel, who has his wife to thank for his career, initially wants nothing to do with the idea but eventually he cannot resist the charms and refinement of the beautiful Irén. The man leaves Szilvia, lives together with Irén and another child is born. In 1944, with the rise of the Hungarian fascist party, Szilvia takes terrible revenge, tipping off the thugs to the Jewish ancestry of her one-time friend... The film, which is based on a true story, was the first where the director positions her typical 'female theme' into a historical perspective.

Rendező/*Director* Mészáros Márta
Forgatókönyvíró/*Screenplay by* Mészáros Márta,
Kóródy Ildikó
Operatőr/*Director of photography by* Ragályi Elemér
Zene/*Music by* Döme Zsolt,
Fényes Szabolcs, Johann Strauss
Szereplők/*Cast* Monori Lili, Isabelle Huppert
(Kútvölgyi Erzsébet), Jan Nowicki (Oszter Sándor),
Perczel Zita, Szabó Sándor
Műfaj/*Genre* dráma/*drama*
Gyártó cég/*Production* Hunnia Filmstúdió, Gaumont
Formátum/*Format* színes/*colour*, 4K restaurált/*4K restored*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.04. 19.00 Uránia

SZÉP LÁNYOK, NE SÍRJATOK

Don't Cry, Pretty Girls!

1970, magyar/Hungarian

magyarul/ angol felirattal, in Hungarian/English subtitles (85')

Öt fiú és egy lány galerit alkotnak, rajonganak a beat-együttese-kért, koncertről koncertre kísérik őket. Juli, az egyik fiú menyaszszonya beleszeret egy zenészbe, vidékre is elkíséri koncertezni. A féltékeny vőlegény és a csapat utánuk megy, s már-már verekedésre fajul a dolog, mikor a vőlegény szabad választást ad Julinak, aki ezért a gesztusért újra, igazán beleszeret. A film a rendező főlegbb témája (a nők döntése és szabadsága) keretében a beat korszakban fellazuló társadalmi struktúrákat elemzi, miközben a hatvanas évek legnépszerűbb beat-együttesei: a Metró, a Szíriusz, a Kex zenélnek. A film pontos lenyomata annak a bulizós, depressziós korhangulatnak, amely hatvannyolcas mozgalmak leverését követően Európában meghatározó volt.

Five boys and a girl make up a gang and are fans of Beat bands, following them from concert to concert. Juli, fiancée of one of the boys, falls in love with a musician and travels to the countryside with him for a gig. The jealous fiancé and his friends go after them and the whole affair comes close to violence when suddenly the lover allows Juli to make her own choice. This noble gesture rekindles Juli's true love for him.

The film analyses gradually loosening social structures in the Beat age within the framework of the dominant topic of the director (the decisions and freedom of women), while the biggest Beat bands of the 1960s play. The work is a precise imprint of the partying/depressive atmosphere pervading Europe in the wake of the suppression of the various popular movements of 1968.

Rendező/Director Mészáros Márta
Forgatókönyvíró/Screenplay Zimre Péter
Operatőr/Director of photography Kende János
Zene/Music Baksa Soós János,
Szőrényi Levente, Orszáczky Miklós,
Sztevanovity Zorán, Tolcsvay László, Frenreisz Károly
Szereplők/Cast Zala Márk, Jarka Schallerová,
Balázsovits Lajos, Blaskó Péter, Bujtor István,
Hegedűs Erzsébet, Piros Ildikó, Schütz Ilona
Műfaj/genre zenés melodráma/drama/music
Gyártó cég/Production Mafilm 1 Játékfilmstúdió
Formátum/Format fekete-fehér/black and white,
2K restaurált/2K restored

VETÍTÉS/Screening:
09.08. 16.00 Uránia

TÖRŐCSIK MARI

A színésznő, aki mindig „jelen van”. Kivételes stílusérzékenységgel, alázattal. A magyar filmművészet legsokoldalúbb egyénisége. Elemi erővel és eszköztelen természetességgel éli meg figurái sorsát..

The actress who is always “present” with her extraordinary sensibility for style and her humility. The most multifaceted personality of Hungarian film. She lives the fate of her characters with elemental power and unforced naturalness.

SZERELMEM, ELEKTRA

Elektra

1974, magyar/Hungarian
magyar hang/English subtitles (76')

Jancsó Miklós leglátványosabb filmjében a kamera 360 fokban forog, a puszta a történelem modern forgószínpada. Oresztész, Elektra és Aegistos harcában nemcsak az igazság és a törvény, hanem a szabadság eszméjének harca jelenik meg a mindenkori zsarnokság ellen, parabolisztikus formában. Aegistos trónra lépése - az őszinte igazmondás - napján a nép hallgat, csak Elektra lázít, Oresztészre várva. Fivére el is jön, bosszút áll apja gyilkosán. A testvérek, mint a szabadság tetetét öltött fénixmadarai, egymás életét is kioltják, hogy ott támadjanak fel, ahol szükség van a szabadságra. Vörös helikopter viszi őket oda. Törőcsik Mari, Cserhalmi György és Madaras József felejthetetlen játéka mellett e történelmi idők dalnokának, Cseh Tamásnak is fontos szerep jut: az eseményeket gitárjával balladában foglalja össze.

In Miklós Jancsó's most spectacular film the camera ranges through 360 degrees, with the Puszta plain serving as the modern revolving stage of history. In the struggle of Orestes, Electra and Aegistos, we see not only the battle for justice and law, but the concept of freedom played out against the prevailing tyranny, in parable-like form. On the day of truthfulness when Aegistos ascends the throne, the people fall silent, only Electra rebels, waiting for Orestes. Eventually, her brother does arrive to avenge his father's murder. The siblings, symbols of freedom embodied as phoenixes, extinguish each other's life in order to rise again where freedom is called for. They are carried there by red helicopter. As well as the unforgettable acting of Mari Törőcsik, György Cserhalmi and József Madaras, an important role goes to the bard of these historical times, Tamás Cseh: he precises the events in guitar-strummed ballads.

Rendező/Directed by Jancsó Miklós
Forgatókönyv/Screenplay by Gyurkó László, Hernádi Gyula
Operatőr/Director of photography Kende János
Zene/Music by Cseh Tamás
Szereplők/Cast Törőcsik Mari, Cserhalmi György,
Madaras József, Balázsovits Lajos, Bajcsay Mária,
Jobba Gabi, Cseh Tamás
Műfaj/Genre dráma/drama
Gyártó cég/Production Hunnia Filmstúdió
Formátum/Format színes/colour, 2K restaurált/2K restored

VETÍTÉS/Screening:
09.09. 17.45 Toldi – Kisterem

TEKETÓRIA

Fly and Flicker

1976, magyar/Hungarian

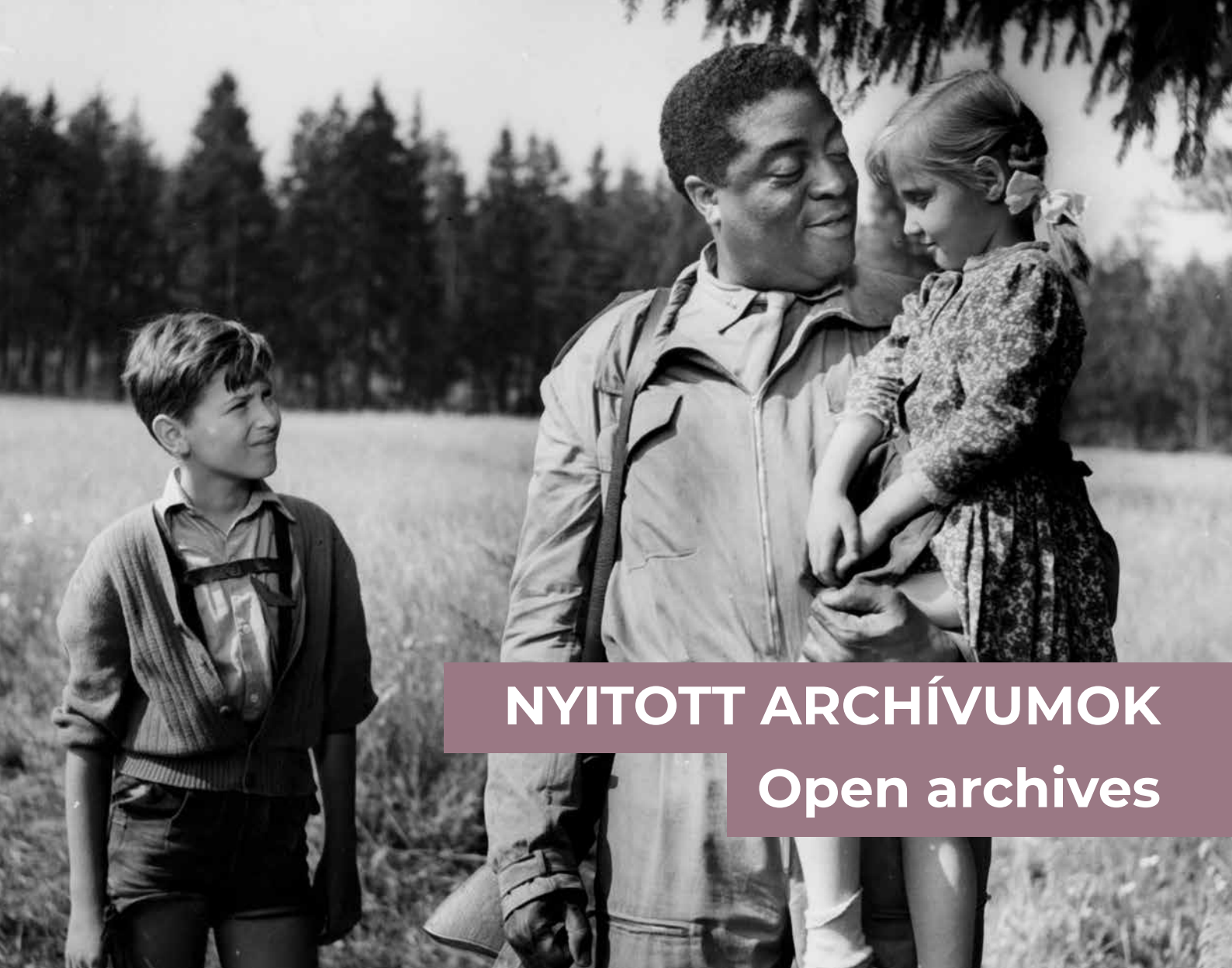
magyarul/angol felirattal, in Hungarian/English subtitles (99')

Különös, önreflektív, forgatási keretbe illesztett film a magányról, emberi kapcsolatokról, Töröcsik Mari utánozhatatlan mélységű alakításával. Maár Gyula, a legszebb magyar kamara-és portréfilmek rendezője felesége, Töröcsik Mari legmodernebb alakítását örökölte meg. A néző egy lelkiállapot alakulását kísérheti nyomon. Egy negyvenéves asszony válása után bezárul, levert, céltalan. Kapcsolatait üresnek találja, noha fia, anyja és barátnője megértően támogatják. Öngúnnal szemléli ezt a segítő környezetet és benne saját, lázadó kitöréseit. Különböző szerepeket vesz fel, majd addig ellenszenvesnek tartott főnökével vigasztalódik. A filmet Bereményi Géza és Cseh Tamás beinduló, meg-megszakadó dalai szövik át.

A remarkable, thoughtful film fitted into a shoot about loneliness, human relationships, with an incredibly profound characterization by Mari Töröcsik. Gyula Maár, director of the finest Hungarian chamber and portrait films, immortalizes on film the most modern acting of his wife, Mari Töröcsik. The viewer gets to track the evolution of a state of mind. After divorcing, a 40-year-old woman becomes isolated, depressed and unfocused. She finds all her relationships vacuous, although her son, mother and girlfriend are sympathetic in lending their support. She views this supportive environment and her own rebellious outbursts with a measure of self-irony. She undertakes various roles and then consoles herself with her boss who until then she had viewed as being highly obnoxious. The film is interwoven with stop-start melodies by Géza Bereményi and Tamás Cseh.

Rendező/Directed by Maár Gyula
Forgatókönyv/Screenplay by Maár Gyula
Operatőr/Director of photography Koltai Lajos
Zene/Music by Selmeczi György, Cseh Tamás
Szereplők/Cast Töröcsik Mari, Fried Péter, Mészáros Ági,
Lórán Lenke, Stefan Kvietik, Óze Lajos, Bihari József,
Major Tamás, Josef Króner
Műfaj/Genre dráma/drama
Gyártó cég/Production Hunnia Stúdió
Formátum/Format színes/colour,
2K restaurált/ 2K restored

VETÍTÉS/Screening:
09.10. 17.30 Toldi – Kisterem

NYITOTT ARCHÍVUMOK

Open archives

NYITOTT ARCHÍVUMOK

Open archives

Gyönyörűen restaurált filmek, köztük Fellini Oscar-díjas remekműve, a Ginger és Fred, az ellenállhatatlanul mulatságos westernparódia, a Limonádé Joe, Menzel zseniális Hrabal-apatációja, a Sörgyári capriccio, Milcho Manchevski éppen 25 éves, Velencében Arany Oroszlán-díjjal kitüntetett Eső előttje, az 1956-os jugoszláv remekmű, A béke völgye, minden idők egyik legnagyobb filmje, Jean Renoir 1937-es A nagy ábrándja vagy éppen az 1960-as évek örökzöldje, a Kalandorok: ebben a blokkban csupa kincs várja az újrafelfedezést. A válogatás a filmtörténet teljes spektrumát lefedi, a modern művek mellett olyan némafilmeket is láthatunk itt, mint a korai feminista bűnügyi sci-fi, a Filibus, és a kalandos sorsú magyar Rabmadár. Több vetítést a partnerarchívumok képviselői, a terület neves szakértői vezetnek be, akik előadásaikban nemcsak az alkotásokról, hanem a filmfelújítás kihívásairól is beszélnek. Annak, aki még jobban elmélyedne a filmarchívumok izgalmas világában, a Nyitott archívumok blokk filmjei mellett a Film Maraton változatos szakmai kísérőrendezvényeit ajánljuk. A Budapesti Francia Intézetben megrendezett három napos program keretében a hangrestaurálástól a filmörökség megőrzésén és a digitalizáció kihívásain át az archív fesztiválok világáig, sok izgalmas kérdésről szó esik majd.

Superbly restored films, among them Fellini's Oscar-winning masterpiece, Ginger and Fred, the irresistibly amusing Western parody Lemonade Joe, Menzel's brilliant Hrabal adaptation Cutting It Short, Milcho Manchevski's Before the Rain, awarded a Golden Lion for Best Film in Venice 25 years ago, a 1956 Yugoslav masterpiece, The Valley of Peace, one of Jean Renoir's all-time greatest movies, the 1937 The Grand Illusion or the 1960s ever-green, The Last Adventure: pure gold just waiting to be rediscovered. The selection spans the entire spectrum of film history, with modern works and silent films like the early feminist crime sci-fi, Filibus, and the Hungarian crime-movie The Cage-bird. Several screenings are introduced by representatives of partner archives and foremost specialists in the field, and in their talks they not only speak about the works but the challenges of restoring films. For those who would like to dig deeper into the fascinating world of film archives, we can recommend not only films in the Open Archives section but the many specialist side events of the Film Marathon. As part of the three-day programme organized in the French Institute in Budapest, topics include audio restoration, preserving the film heritage, the challenges of digitalization, and the world of archive festivals.

A BÉKE VÖLGYE

Dolina miru/The Valley of Peace

1956, jugoszláv

szlovén hang/magyar felirat/English subtitles (82')

Szlovéniában járunk, a második világháború idején, két árva, a német Lotti és a szlovén Márkó menekül a szövetségesek bombázta városból. Hallottak valakitől egy völgyről, ahol örökké béke honol, és elindulnak megkeresni: útközben találkoznak Jimmel, az afro-amerikai pilótával, akinek lelőtték a gépét a németek, és ejtőernyője a gyerekek fölött nyílt ki. Vajon megtalálják e együtt a béke völgyét, sikerül-e kimenteni a háborúból a pilótának a gyerekeket – és saját magát. Az 1957-es Cannes-i filmfesztiválon első afro-amerikaiként kapta meg a legjobb férfi főszereplő díját a valóban egyébként a második világháborúban hadnagyként szolgáló, pályáját olasz filmekben kezdő, Jimet alakító John Kitzmiller.

The film is set in Slovenia during the Second World War, when two orphans, the German Lotti and the Slovene Márkó, flee from a town being bombed by the Allies. Somewhere they have heard about a valley in which peace reigns eternal, and they set off to find it: along the way they come across Jim, the Afro-American pilot whose aircraft was shot down by the Germans and who parachuted down on the children. The question is, together can they find the valley of peace, and will the pilot manage to rescue the children (and himself) from the war. John Kitzmiller, who had actually served in the forces as a captain in the Second World War and launched his career in Italian films, played the role of Jim and was the first black actor to win best male lead at the 1957 Cannes Film Festival.

Rendező/Directed by **France Stiglic**
Forgatókönyv/Screenplay by **Ivan Ribic, France Jamnik**
Operatőr/Director of photography **Rudi Vaupotic**
Zene/Music by **Marijan Kozina**
Szereplők/Cast **John Kitzmiller, Evelyne Wohlfeiler, Tugo Stiglic, Boris Kralj, Francek Drogenik, Maks Furijan**
Műfaj/Genre **háborús dráma/drama, war**
Gyártó cég/Production **Triglav Film, Cain Productions**
Formátum/Format **fekete-fehér/black and white**
Restaurálta/Restored **Arhiv Republike Slovenije / Archives of the Republic of Slovenia**

VETÍTÉS/Screening:

09.11. 19.00 Toldi – Kisterem

A CINECITTÀ MAGYAR HANGJAI 1925–1945

A Cinecittà magyar hangjai 1925–1945

2019, magyar/*Hungarian*

magyarul/ angol felirattal

in Hungarian/English subtitles (50+30 - 80')

A művészet-, irodalom- és filmtörténetben többnyire külföldi alkotások magyar művekre gyakorolt hatásáról szokás beszélni. A harmincas-negyvenes években azonban ennek fordítottja történt. A magyar filmkomédiák hatására külön műfaj született az olasz filmgyártásban, melyet „la commedia all'ungherese” néven emlegetnek. Ezekben az években tizenhárom magyar film olasz remake-je készült el, több mint harminc film játszódott Magyarországon, vagy szólt magyar szereplőkről, és számos magyar rendező, forgatókönyvíró, operatőr és színész dolgozott az olasz filmgyártásban. Ezt a kérdést járja körül a dokumentumfilm, melyben többek között megszólal Alessandro Rosselli, az Amikor a Cinecittà magyarul beszélt című 2005-ben megjelent kötet szerzője.

In art, literature and film history, one is used to talking of the impact foreign creations have had on Hungarian works. However, during the 1930s and 1940s, the opposite happened. A completely new genre was born in Italian film production influenced by Hungarian film comedies, and this was known as “la commedia all'ungherese”. During these two decades, 13 Italian remakes of Hungarian films were made, more than 30 films played in Hungary, or were about Hungarian characters, and numerous Hungarian directors, screenwriters, cinematographers and actors worked in Italian filmmaking. This issue is examined in this documentary, which includes commentary by, among others, Alessandro Rosselli, author of the volume When Cinecittà Spoke Hungarian published in 2005.

Készült A Róma- Cinecittà magyarul 1925-1945
(rendező Bonta Zoltán) alapján / *Made on the basis of Róma - Cinecittà magyarul 1925-1945 directed by Bonta Zoltán*
Rendező/Directed by Garami Szilvia és Kronauer Ádám
Operatőr/Director of photography Greksa Gábor,
Kronauer Ádám, Simon Dánie
Zene/Music by Böhm Dániel
Műfaj/Genre dokumentumfilm/documentary
Gyártó cég/Production G.L.M. Unió Bt.
Formátum/Format színes/colour/fekete-fehér/
black and white

VETÍTÉS/Screening:
09.05. 18.00 Toldi – Kisterem

A CINÉMATÈQUE FRANÇAISE RÖVIDFILM VÁLOGATÁSA

Itt a zene ideje! A zene a filmkészítés esszenciális része a kezdetek óta. Georges Méliès A zene-bolond című alkotásában a fejét a kotta hangjegyeihez képest hatszor nagyobbra növeszti. A Gaumont-Petersen-Poulsen eljárásnak köszönhető Victor Gille Chopin Op. 1 Fisz-Moll noktürnjének értelmezése. Jean Epstein és a Synchro-Ciné is hangsúlyozza a mozi, költészet és zene szimbiózisát. Albert Pierru a ritmus segítségével vegyíti a zenét és az animációt. François Reichenbach hipnotizált közönséget filmez le, Daniel Pollet a tánctermekek fülledtségét, Alberto Spadolini koreográfus a cigány kultúrát idézi meg a zene és a tánc által. Ez a nyolc film a Cinémathèque Française tulajdonában van, immár felújított állapotban.

It's music time! Music has been part and parcel of film-making since its inception. In The Melomaniac, Georges Méliès replicates his head six times as musical notes on sheet music. The Gaumont-Petersen-Poulsen process offers Victor Gille's interpretation of Chopin's First nocturne in F-sharp major. Jean Epstein and the Synchro-Ciné emphasize the symbiosis between cinema, poetry and music. Albert Pierru blends music and animation linked together by rhythm. François Reichenbach films a hypnotized audience, Daniel Pollet the dampness of dance halls and choreographer Alberto Spadolini pays tribute to Romani culture via his music and dances. These eight films are from the Cinémathèque Française, with most having been saved and restored.

Le Mélomane

1903, francia, (3'26)

Rendező: **Georges Méliès**

Premier nocturne en fa dièse majeur de Chopin réalisateur inconnu

1928, francia (3'45)

Les Berceaux

1932, francia (7')

Rendező: **Jean Epstein**

Surprie boogie

1956, francia (4'45)

Rendező: **Albert Pierru**

A la mémoire du rock

1963, francia (11')

Rendező: **François Reichenbach**

Avec Johnny Hallyday, les Chaussettes noires.

Fantaisie sur quatre cordes

1957, francia (3'14)

Rendező: **Albert Pierru**

Nous les gitans

1950, francia (25') / 35 mm /

Rendező: **Alberto Spadolini**

Pourvu qu'on ait l'ivresse

1959, francia (20') / 35 mm /

Rendező: **Jean-Daniel Pollet**

NETVÍTÉS/Screening:
09.09. 19.30 Francia Intézet

A TANÚ

The Witness

1969, magyar/Hungarian
magyar hang/*French subtitles* (103')

CENZÚRÁZATLAN VÁLTOZAT
UNCENSORED VERSION

A Rákosi-korszakban Pelikán József gátőr egy napon orvhorgászal találkozik, aki nem más, mint régi barátja, Dániel Zoltán, aki 1949-ben miniszter lett. 1944-ben együtt harcoltak a nyilasok ellen, Pelikán elbújtatta a volt ellenállót a pincéjében, éppen ott, ahová most a feketén levágott disznót rejtette. Egy névtelen feljelentés miatt megjelenik az ÁVO, s éppen a miniszter buktatja le barátját, amikor megmutatja a katonáknak volt rejtékhelyét. A naiv Pelikán innentől kezdve érthetetlen események középpontjába kerül. A börtönből titokzatos fekete autó szállítja a vidámpark, az uszoda és a narancstermelő gazdaság igazgatói irodáiba, hogy az egész rendszert mozgató Virág elvtárs végre kérhessen tőle egy nagyot. A film 1979-ig be volt tiltva.

Set in the Rákosi era, one day, dike-keeper József Pelikán comes across a fish poacher who turns out to be his old comrade Dániel Zoltán, who was made a minister in 1949. In 1944, the two of them had battled against the fascist Arrow Cross party, and Pelikán had hidden the one-time resistance fighter in his cellar, precisely where he now has pork sides of an illegally slaughtered pig concealed. When the State Security Force (ÁVO) turns up in response to an anonymous tip, it is the minister himself who betrays his friend and reveals his one-time hiding place to the police. After this, the naive Pelikán finds himself caught up in a series of incomprehensible events. Pelikán is driven in a secretive black limousine from the prison to the managing directorates of an amusement park, swimming pool and then orangery, in order that comrade Virág, who is pulling all the strings in the background, can eventually ask a big favour of him. The film was banned till 1979.

Rendező/Directed by **Bacsó Péter**
Forgatókönyv/Screenplay by **Bacsó Péter**
Operatőr/Director of photography **Zsombolyai János**
Zene/Music by **Vukán György**
Szereplők/Cast **Kállai Ferenc, Őze Lajos, Fábri Zoltán, Monori Lili, Both Béla, Versényi Ida, Vámos László, Györfly György, Metzradt Georgette**
Műfaj/Genre **tragikomédia**
Gyártó cég/Production **Mafilm 1. Játékfilmstúdió**
Formátum/Format **színes/ colour, 4K restaurált/ 4K restored**

VETÍTÉS/Screening:
09.10. 20.00 Francia Intézet

AZ ÚT – ISTEN TUDJA HOVA

The Road to God Knows Where

1990, német/*German*
angol nyelven/magyar felirattal,
in English/Hungarian subtitles (113')

Uli M. Schüppel öt héten át követte a Nick Cave and The Bad Seeds észak-amerikai turnéját 1989-ben. A rendező elsősorban arra volt kíváncsi, hogy miből áll a zenészek élete a fellépéseken kívül, milyen rutin szerint élnek mindennapjaikat. A végeredmény nem koncertfilm, mégis több mint egyszerű road movie, mert mind stílusában, mind tartalmában messze túllép a rockzenéhez kötődő, unalomig ismert kliséken. Nick Cave költészetének mélységei a cinema verité módszerének aprólékos hitelességével kapcsolódnak össze, és a fekete-fehér, szemcsés képek egy zenei legenda különösen érzékeny portréját rajzolják meg. A mára már klasszikussá vált, páratlan erejű dokumentumfilm nem maradhatott ki a fesztivál zenés filmeket bemutató összeállításából.

With „The Road to God knows where“ german director Uli M Schueppel set out on a five week odyssey of the USA with Nick Cave & The Bad Seeds with never a thought of making just an income generating, concert video, side-order to the groups recording career. Schueppel was primarily interested in the six personalities involved (knowing, as he did, all of them personally) and in studying these individuals and the environment in which they often find themselves together. Armed with only one 16mm-camera and an assistant with cassette machine, Schueppel offers up a disarmingly frank and intimate look at these characters and their “behavioural sink“. Rock’n’roll life on the road has rarely been so accurately documented as this.

Rendező/*Directed by* Uli M. Schüppel
Forgatókönyv/*Screenplay by* Uli M. Schüppel
Operatőr/*Director of photography* Uli M. Schüppel
Zene/*Music by* Nick Cave
Szereplők/*Cast* Blixa Bargeld, Nick Cave,
Mick Harvey, Rayner Jesson,
Lydia Lunch, Kid Congo Powers
Műfaj/*Genre* dokumentumfilm/*documentary*
Gyártó cég/*Production* Deutsche Film- und
Fernsehakademie Berlin (DFFB), Mute Films,
uMs-productions
Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*

VETÍTÉS/*Screening:*
09.05. 21.00 Uránia

ESŐ ELŐTT

Before the Rain/Pred dozhdot

1994, macedón-francia-angol

macedón hang, magyar felirat/*English subtitles* (113')

Mese három részben, így hangzik Milko Manchevszkij filmjének alcíme: vagyis három összefüggő történetből (az első címe Szavak, a másodiké Arcok, a harmadiké Képek) áll össze ez a filmes, balkáni ballada. Népek együttélésről, a békés együttélést ellehetetlenítő – a filmben az albán-macedón ellentét elevenedik meg - évszázados konfliktusokról, mindazon érzésekről, melyek mögött ott gomolyog a film elkészülte idején még tartó háború, az a balkáni háború, ami a második világháború óta a legvéresebb esemény volt kontinensünkön. A Szavak balladái, szinte középkori világát, a szerzetes és a gyilkossággal vádolt lány történetét kapcsolja össze az Arcok egy londoni fotós történetével, hogy aztán egymásba forgó, körkörös történetté álljon össze a Képekkel: ámbár e kör mégsem teljes, ahogy nem nem teljes az emlékezés, a feledés, nem lehet teljes a béke sem.

A tale in three parts.' This is the subtitle of the Milcho Manchevsky film: in other words, this Balkan ballad is made up of three interconnected stories (the title of the first is Words, the second Faces, and the third Pictures). It is about the cohabitation of peoples, the centuries-old conflicts that make peaceful coexistence impossible (the film focuses on Albanian- Macedonian antagonism), in fact, all those feelings behind which we sense the storm clouds of war that was still ongoing when the film was shot, in other words, the Balkan War that was the most bloody occurrence on our continent since the Second World War. Words, the balladlike, near medieval world, and the story of the monk and the girl accused of murder, is linked to the story of the London photographer (Faces), in order to come together in a convoluted story with Pictures; and while this circle is not complete, as remembrance and oblivion are not complete, nor can there be full and total peace.

Rendező/Directed by France Stiglic
Forgatókönyv/Screenplay by Ivan Ribic, France Jamnik
Operatőr/Director of photography Rudi Vaupotic
Zene/Music by Marijan Kozina
Szereplők/Cast John Kitzmiller, Evelynne Wohlfeiler,
Tugo Stiglic, Boris Kralj, Francek Drogenik, Maks Furijan
Műfaj/Genre háborús dráma/drama, war
Gyártó cég/Production Triglav Film, Cain Productions
Formátum/Format színes/colour
Restaurálta/Restored Kinoteka na Republika Severna
Makedonija / Cinematheque of Republic of
North Macedonia

VETÍTÉS/Screening:

09.11. 13.00 Toldi – Nagyterem

FILIBUS

Filibus

1915, olasz/*Italian*

angol inzert/*English intertitles* magyar felirat (69')

Bevezető **Sandra Den Hamer** (EYE Film Institute Netherlands)

Kicsoda valójában a rejtélyes Filibus és ki lehet képes arra, hogy megállítsa? Feminista-steampunk-krimi egy rettenthetetlen légi kalóznőről, aki férfi ruhába bújva fosztogatja a tengerparti elit féltve őrzött műkincseit. Mario Roncoroninál nem babra megy a játék, a rendező mindent beletett ebbe a filmbe, ami egy izgalmas bűnügyi történet kelléke lehet, a sztorit ráadásul a szépreményű tudományos-fantasztikus író, Giovanni Bertinetti jegyzi. A Filibus igazi különlegesség a filmtörténet korai időszakból, hangvétele mégis nagyon modern és szórakoztató. Ha csak egyetlen némafilmet néznél meg idén, ez legyen az!

Who is the mysterious Filibus and who can stop her? This feminist-steampunk-crime film is about a fearless sky pirate who dresses as a man and sets about stealing art treasures held by the rich and famous. Director Mario Roncoroni piled everything required of a thriller crime story into this film. The story was written by the future science fiction author Giovanni Bertinetti. Filibus is a real treat from the pioneering age of film, yet its audio is extremely modern and most entertaining. If you only watch one silent film this year, make sure it is this one!

Rendező/*Directed by* **Mario Roncoroni**
Forgatókönyv/*Screenplay by* **Giovanni Bertinetti**
Operatőr/*Director of photography* **Luigi Florio**
Zene/*Music by* **n/a**

Szereplők/*Cast* **Valeria Creti, Giovanni Spano,
Cristina Ruspoli, Mario Mariani, Filippo Vallino**
Műfaj/*Genre* **krimi/crime**

Gyártó cég/*Production* **Corona Film**
Formátum/*Format* **fekete-fehér/black and white**
Restaurálta/*Restored by* **EYE Film Institute Netherlands**

VEVÉTES/Screening:
09.10. 19.30 Toldi – Kisterem

IGE Ordet / The Word

1955, dán/*Danish*

dánul/magyar felirattal, *in Danish/English subtitles* (126')

Morten Borgen keresztény parasztember, aki egy olyan tartományban él, melyet az evangélium tanítása szerint élő, dán pap költő Grundtvig tiszteletes szellemisége határoz meg. Borgennek három fia van. Mikkel a családi gazdaságban dolgozik, felesége Inger, és nem osztozik apjával annak hitében. Az ép eszét elvesztett Johannes teológia hallgató. Andres a szabó lányát, Anne-t szeretné elvenni, de a fiatal szerelmesek útjában áll, hogy lány családja egy másik gyülekezethez tartozik. Inger belehal a szülésbe: ez a tragédia lágyítja meg az apa szívét, és engedélyt ad Anderséknek a házasságra. Inger lánya, és Johannes, akinek kitisztult az elméje, imádkoznak Inger koporsójánál, hogy Isten hozza vissza a lányt a halálból. A film nőképe, egyáltalán a Dreyer filmek nőképe Dreyer drámai élményeire vezethetők vissza. Az európai mozi egyik meghatározó személyisége egy svéd cseléd lány törvénytelen gyermekeként született. Dreyer anyja nem sokkal a fiú halála után meghalt, Dreyerék valójában az örökbefogadó család. A kisfiú életének első szakasza meglehetősen viharos volt, és nőképét, nőkhöz való viszonyát meghatározták ezek a korai évek. Elég leghíresebb filmjére, a nő szenvedéséről, a szent szenvedőről, az alázatról szóló Szent Johannára gondolni.

Christian peasant-farmer Morten Borgen lives in a province ruled by the mentality of Danish pastor-poet Grundtvig, living according to the Gospel. Borgen has three sons. Mikkel works on the family farm and does not share the faith of his father and his wife Inger. Johannes, who went insane, is a student of theology. Anders would like to marry the tailor's daughter Anne, but the fact that the girl's family belong to a different congregation stands in the way of the young lovers. Inger dies giving birth and this tragedy softens the father's heart and he gives his permission to Anders to marry. Inger's daughter, and Johannes, who has been cured, pray at the coffin of Inger, beseeching God to bring back the woman from death. The film's female image, or in fact the general portrayal of women in Dreyer films, can be traced back to Dreyer's own traumatic experiences. One of the defining personalities of European cinema was born the illegitimate child of a Swedish maid. Dreyer's mother died soon after the birth and the Dreyers were in fact the adoptive family. The early part of the boy's life was pretty unsettled, and these early years defined his female image and relationship to women. It is sufficient to consider his most famous film, The Passion of Joan of Arc, which speaks of the suffering of woman, the passion and humility of the saint.

Rendező/*Directed by* Carl Theodor Dreyer
Forgatókönyv/*Screenplay by* Kaj Munk
Operatőr/*Director of photography*
Henning Bendtsen
Zene/*Music by* Poul Schierbeck
Szereplők/*Cast* Henrik Malberg,
Emil Hass Christensen, Preben Lerdorff
Rye, Brigitte Federspiel, Hanne Aegesen,
Kristen Andreassen
Műfaj/*Genre* dráma/drama
Cyártó cég/*Production* Palladium Film
Formátum/*Format*
fekete-fehér/*black and white*
Restaurálta/*Restored*
Det Danske Filminstitut

VEITÉS/*Screening:*

09.07. 11.30 Toldi – Kisterem

KALANDOROK

Les aventuriers / The Last Adventure

1967, francia-olasz/*French-Italian*

franciául/magyar felirattal, *in French/English subtitles* (112')

Ennek a filmnek, vagyis François de Roubaix-nak a zenéjét szinte mindenki füttyülte. A két jóbarát, Manu és Roland a sebesség, a modern technika megszállottja: Roland gyorsulási versenyeken indul sportkocsijával, Manu pilóta. A két férfi garázsában, még pontosabban életében (valamint a film slágerében is) megjelenik a roncsokból és alkatrészekből pop-art alkotásokat gyártó Laetitia, hogy ezt a két mindenre elszánt, magabiztosnak tűnő macsót kizökkentse hétköznapjaiból. Megjelenésével mintha minden rosszra is fordulna. A kalandorok számára az egyetlen kiútnak a kincsvadászat tűnik, szkünerjükkel Kongó partjainál kötnek ki. Sokkal inkább melodráma, mint kalandfilm vagy kincsvadász film a Kalandorok, hiszen semmiképpen nem mondható happy endnek a végkifejlete. Ami igazán emlékeztetessé teszi, az a három főszereplő, Alain Delon és Lino Ventura, valamint Joanna Shimkus összjátéka.

The music of this film, composed by François de Roubaix, was a tune whistled by many at the time. Two good friends, Manu and Roland, are obsessed with speed and modern technology. Roland is into drag racing while Manu is a pilot. One day, Laetitia appears in the garage, or rather, in the life of the two men (as well as in the film's theme). She is an artist who builds abstract statues from scrap metal and succeeds in turning the lives of these two apparently self-confident, confirmed machos upside-down. Her appearance brings calamity along with it. As the adventurers believe that the only solution is to go hunting for treasure, they set sail for the Congo in their schooner. The Last Adventure is more of a melodrama than an adventure film, since the ending anything but happy. What makes this film great is the interplay between the three main characters, portrayed by Alain Delon, Lino Ventura and Joanna Shimkus.

Rendező/*Directed by* Robert Enrico
Forgatókönyv/*Screenplay by* Robert Enrico, José Giovanni
Operatőr/*Director of photography* Jean Boffety
Zene/*Music by* François de Roubaix
Szereplők/*Cast* Alain Delon, Lino Ventura,
Joanna Shimkus, Serge Reggiani, Hans Meyer, Jean Darie
Műfaj/*Genre* dráma, kalandfilm/*adventure, drama*
Gyártó cég/*Production* CGIC,
Compagnia Generale Finanziaria Cinematografica,
Société Nouvelle de Cinématographie (SNC)
Formátum/*Format* színes/*colour*

VETÍTÉS/*Screening:*

09.09. 15.30 Toldi – Kisterem

KEMÉNYKALAP ÉS KRUMPLIORR

Top Hat and Spuds Nose

1978, magyar/*Hungarian*
magyar hang/angol felirattal,
in Hungarian/English subtitles (95')

Rendező/*Directed by* **Bácskai Lauró István**
Forgatókönyv/*Screenplay by* **Csukás István**
Operatőr/*Director of photography* **Ráday Mihály**
Zene/*Music by* **Aldobolyi Nagy György**
Szereplők/*Cast* **Kovács Krisztián, Berkes Gábor, Alfonzó,
Szilágyi István, Páger Antal, Haumann Péter, Tímár Béla**
Műfaj/*Genre* **ifjúsági film/youth film**
Gyártó cég/*Production* **Hunnia Stúdió**
Formátum/*Format* **színes/colour,
2K restaurált/ 2Krestored**

VETÍTÉS/Screening:
09.07. 14.00 Puskin

Kisrece és barátai, a Vadliba órs tagjai szövetséget kötnek, hogy kinyomozzák, hova lettek az állatkertből a kismajmok. Mulatságos kalandjaik során folyton pénzéhes, gonoszkodó, intrikus felnőttekre akadnak. Útjukat folyton keresztezi az Bagaméri, az álruhás, elátkozott fagyaltos, akitől senki sem akar fagyit venni. Csukás István regényéből a nagysikerű televíziós sorozat alapján készült moziváltozat.

Kisrece and friends, members of the Wild Goose Patrol, form an alliance to track down what happened to the monkeys from the zoo. During their crazy adventures they keep coming up against greedy, wicked, scheming adults. Their path is constantly crossed by Bagaméri, the undercover, cursed ice cream salesman who nobody wants to buy an ice cream from. The movie version is based on the hugely popular TV series from the novel by István Csukás.

LIMONÁDÉ JOE

Limonádový Joe aneb Koňská opera / Lemonade Joe

1964, csehszlovák/Czechoslovakian

csehül/In Czech/magyar felirat, English subtitles (95')

Ejtsd: Joe. Nem Dzsó. Ez ugyanis egy cseh komédia, még pontosabban, hiszen 1964-ben járunk: színes, csehszlovák filmszatíra, aminek több köze van a *Lucky Luke* képregényekhez (egyáltalán a képregényekhez) és filmekhez, mint mondjuk a John Huston vagy spaghetti westernekhez, ámbár tagadhatatlan, az alkotók szíve mindkét felé húzott. Megvannak a western alapkellékei, a whisky, a bár, Stetson City, a gonoszok, mégis sokkal inkább, a filmből áramló vitalitását, naiv humort nézve, gondolható ez a film csehszlováknak, mint westernek. Menzelbe ojtott vadnyugat, és a whisky bár is annyira veszedelmes benne, mint egy tejívó, ha nem friss tejet szolgáltatnak fel benne.

This is a Czech comedy, or more precisely, since we are in 1964: a colour, Czechoslovak film satire, which has more to do with the Lucky Luke comics and films, than, say, John Huston or spaghetti Westerns, although there is no doubting that the hearts of the cast were pulled both ways. It contains all the essentials of a Western, there's the whisky, the bar, Stetson City, the bad dudes, and yet one can say that given the vitality, the naive humour seeded throughout this film, it is far more Czechoslovak than Western. The Wild West and whisky bar instilled in Menzel is also as dangerous in it as a milk bar where curdled milk is served.

Rendező/Directed by Oldrich Lipský
Forgatókönyv/Screenplay by Jirí Brdecka, Oldrich Lipský
Operatőr/Director of photography Vladimír Novotný
Zene/Music by Jan Rychlík, Vlastimil Hála
Szereplők/Cast Karel Fiala, Rudolf Deyl, Milos Kopeck
Műfaj/Genre western-vígjáték/western comedy
Cyártó cég/Production Filmové studio Barrandov
Formátum/Format fekete-fehér/black and white

VETÍTÉS/Screening:

09.07. 15.00 Toldi – Kisterem

PÁRIZS KIRÁLYA

The King of Paris

1995, francia, angol
francia hang, magyar felirat (102')

Bevezető: **Dominique Maillet és Varga Veronika**

Victor Derval egykor a legnagyobb francia színész volt. Ki más játszhatná ezt a szerepet, mint Philippe Noiret. A Párizs királya egyszerre idézi meg a színészt, miközben saját műfajára reflektál, és nagy társasági, társalgási komédiaként is megállja a helyét. Tanácsadók, szerzők, varrónők, a felfuvalkodott apa hatalma ellen ágáló fiú kavarognak az abszolút főhős színész körül, akinek glóriája egy ideje már halványabban ragyog. Dominique Maillet kamerája előtt nő fel a kissé furá akcentussal beszélő, Csehovot egészen rendhagyóan értelmező lányt, Lisa Lanskát alakító Varga Veronika, a színészióriással szinte egyenrangú színésznő. Ő forgatja fel a színészkirály világát. Varga Veronika még főiskolás volt, amikor erre a szerepre felkérték, ez a szerep tette őt ismertté és igazi francia színésznővé.

At one time, Victor Derval was a great actor, in fact the greatest French actor. Who better take on this role than Philippe Noiret. The King of Paris evokes the actor Kean, pieces on the greats of the acting profession, and major social and conversational comedies. Advisors, authors, seamstresses, the boy rising up against the power of his swollen-headed father, all swirl around the absolute hero actor, the glory of whom has been on the wane for some time. Veronika Varga playing the character of Lisa Lanska, speaking in a slightly strange accent and interpreting Chekov in a totally unorthodox way, comes to maturity in front of the camera of Dominique Maillet, becoming an actress almost of equal standing to Derval himself. She turns the world and the life of the actor monarch upside down. Varga Veronika was still attending college when she was asked to play this role, which made her a household name as a (French) actress.

Rendező/Directed by **Dominique Maillet**
Forgatókönyv/Screenplay by **Jacques Fieschi, Dominique Maillet**
Operatőr/Director of photography
Zene/Music by **Quentin Damamme**
Szereplők/Cast **Philippe Noiret, Veronika Varga, Jacques Roman, Manuel Blanc, Michel Aumont, Paulette Dubost**
Műfaj/Genre **Bernard Lutic**
Gyártó cég/Production **Adventure Pictures II, Canal+, Centre National de la Cinématographie (CNC)**
Formátum/Format **színes/colour**

VETÍTÉS/Screening:
09.07. 17.30 Puskin

RABMADÁR

Achtung! Kriminalpolizei! / Slave Bird

1929, magyar/*Hungarian*,
néma/*silent*, német inzeret/*German intertitles*,
magyar felirattal/*Hungarian subtitles* (79')

Zongorakíséret: **Darvas Ferenc**

Bevezető: **Nikolaus Wostry** (Filmarchiv Austria)

A bűnügyi történet középpontjában egy rabnő áll, aki rábeszéli a börtön orvosnőjét, hogy egy éjszakára kiengedje. Felkeresi szerelmét, aki egy szállodában főpincér. A férfi éppen arra készül, hogy új szeretőjével, egy maláj táncosnővel megszökjön, miután kirabolták a kasszáját. A lány hívja a rendőrséget, hogy ezt megakadályozza, de mire a rendőrök odaérnek, a maláj táncosnő már halott. Menekülés közben lezuhan a szerelés alatt álló lifttel. A filmet az ismert komikus Steinhardt Géza gyártotta. Ő hívta haza a Németországban élő Sugár Pált, a Star Filmgyár egykori rendezőjét és ő szerződtette a film főszerepeire az ismert német színészeket. A film bemutatását feltehetőleg az erotikus jelenetek miatt betiltotta a magyar cenzúra, ezek kivágását követően végül megkapta előbb a kiviteli engedélyt, majd a film németországi sikere után a magyarországi bemutatást is engedélyezték.

The focal point of this crime story is a female inmate who persuades the prison doctor to let her out for one night. She looks for her lover who is the head waiter at a hotel. At that very moment, the man is planning to flee with his new lover, a Malaysian dancer, having robbed the safe beforehand. The girl calls the police to stop the crime but by the time they arrive, the Malaysian dancer is dead. While escaping, she fell with the lift that was being repaired. The film was produced by famous comic Géza Steinhardt. He called on Pál Sugár, former director of Star Film Factory, to return to Hungary from where he was living in Germany, and he also contracted top German actors for the main roles. The Hungarian censor banned screening of the film, most probably because of the erotic scenes, but it finally first received an export licensed after these were cut, and then in the wake of its success in Germany it was also authorized for screening in Hungary.

Rendező/*Directed by* Sugár Pál
Író/*Written by* Walter Reisch

Forgatókönyv/*Screenplay by* Lázár Lajos, Walter Reisch

Operatőr/*Director of photography*

Bécsi József, Oskar Weitzenberg

Zongorakíséret/*Piano accompaniment by* Ferenc Darvas

Szereplők/*Cast* Lissy Arna, Charlotte Susa,

Hans Adalbert von Schlettow, El Dura, Turay Ida,

H. Balla Mariska, Kerékgyártó Olga, Rákosi Szidi

Műfaj/*Genre* bűnügyi film/*crime movie*

Gyártó cég/*Production* Mary-Film, Ziehm-Film

Formátum/*Format* fekete-fehér/*black and white*

Restaurálta/*Restored* Filmarchiv Austria

VETÍTÉS/*Screening:*

09.06. 14.00 Francia Intézet

SÖRGYÁRI CAPRICCIO

Postřiziny / Shortcuts

1981, cseh/szlovák/Czechoslovakian
magyar hang/English subtitles (93')

GÁLAVETÍTÉS/GALA SCREENING

Magda Vásáryová köszöntése/Tribute to **Magda Vásáryová**
Kerekes Vica részvételével/In the presence of **Kerekes Vica**

„Unatkozik? Vásároljon mosómedvét!” Ezek a mondatok a tűzfalakra is fel voltak írva a kilencvenes években. Kevés film van, amiből annyi és olyan nagyszerű szállóige repült volna fel, mint Menzel klasszikusából. Van valami nagyon közép-kelet-európai a Hrabal és Menzel életműben, ami miatt mind a két szerzőt tiszteletbeli magyarnak is éreztük. A Hrabal-művek megjelenései mindig eseményszámba mentek, és ezt a kedélyes, ugyanakkor valahol mégis szomorú, kilátástalan, de a kilátástalanságba bele nem keseredő világot, ezt a szürkeség elől az élet hétköznapi mozzanataiban pompát, szépséget találó mentalitást ebben a szovjet birodalmi térségben a túlélésre találták ki. Többek közt Hrabal, kétségtelenül nekünk is. Amikor a sörgyár vezetőjének felesége, vagyis a szépséges Magda Vásáryová felmászik a kéményre Pepin bácsival, vagy amikor lehúzó egy korsó sört, vagy elalszik a hátán a doktor, abban minden benne van, amit a mi világunkról tudni érdemes. Ezek nem egyszerűen szép vagy emlékezetes jelenetek: ezek mintha velünk történtek volna. Mert annyira akartuk, hogy velünk is történjenek. Mert tényleg, így lehetett túlélni. Ez a film a kollektív emlékezet része.

“Bored? Get a racoon.” This phrase appeared on firewalls around Budapest in the 1990s. There are only a few films from which so many, and so many brilliant, catch-phrases derive than from the Menzel classic. There is something very Central-Eastern European in the Hrabal and Menzel oeuvres, due to which we Hungarians feel both artists are honorary Magyars. The release of Hrabal works was always an event, and this good-humoured and at the same slightly sad, hopeless world, although the residents were not embittered by the hopelessness, this mentality discovering magnificence and beauty in everyday moments of life even amidst the dullness, was invented in order for survival in the region dominated by the Soviet empire. When the wife of the brewery director, that is, the beautiful Magda Vasaryova, climbs up the chimney with uncle Pepin, or when she downs a pint of beer, then it encapsulates everything that is worth knowing about our world. These were not simply beautiful or memorable scenes, they were as if they were happening to us. Because we wanted so much that they should happen to us. Because this was truly how it was possible to survive. In short, this film is a part of the collective memory.

Rendező/Directed by Jiří Menzel
Forgatókönyv/Screenplay by
Bohumil Hrabal, Jiří Menzel
Operatőr/Director of photography
Jaromír Šofr
Zene/Music by Jiří Šust
Szereplők/Cast Magda Vásáryová,
Jiří Schmitzer, Jaromír Hanzlík,
Rudolf Hrusínský,
Petr Čepek, Oldřich Vlach
Műfaj/Genre vígjáték/comedy
Gyártó cég/Production
Filmové studio Barrandov
Formátum/Format színes/colour

VETÍTÉS/Screening:
09.05. 18.30 Uránia

SZENEGÁLI FILMEK

**SAMBA LE GRAND, 1977 (14') /
LA PETITE VENDEUSE DE SOLEIL, 1998 (44') /
LE FRANC, 1994 (45') /**
Francia nyelven/*In French*

Bevezető: **Veronique Joo'Eisenberg** (Cinematheque Afrique)

A fesztivál idén az afrikai filmörökség ritkán látható kincseit is Budapestre hozza. A Francia Intézet támogatásával restaurált szenegáli rövidfilmek közül három vetítésére is sor kerül a Nyitott archívumok blokkban. A *Samba le Grand* a legendás afrikai hős, a szépséges hercegnő kezéért különböző kihívásokat teljesítő Sambagana kalandjairól szóló bábanimáció, Jean Rouch narrációjával. A *La Petite vendeuse de Soleil* egy kis dakari újságárslány története, a *Le Franc* főszereplője pedig egy szegény zenész, akire váratlanul rámosolyog a szerencse egy nyertes, de nehezen beváltható lottószelvény formájában. A rangos nemzetközi elismeréseket szerző filmeket a Cinémathèque Afrique képviselőjének bevezetőjével láthatja a közönség.

This year, the festival is also bringing rarely seen treasures of the African film heritage to Budapest. With the support of the French Institute, restored short films from Senegal are shown in three screenings within the Open Archives series. Samba le Grand is a puppet animation about the adventures of legendary African hero Sambagana, who undergoes various trials for the love of the beautiful princess. Narration is by Jean Rouch. La Petite vendeuse de Soleil is the story of a young newspaper seller girl from Dakar, while the hero of Le Franc is a penurious musician who unexpectedly finds fortune smiling on him in the form of a winning (but difficult to redeem) lottery ticket. All the films that have won significant international acclaim have an introduction by a representative of Cinémathèque Afrique.

VETÍTÉS/Screening:
09.07. 14.00 Francia Intézet

SZAKMAI PROGRAMOK A FRANCIA INTÉZETBEN

szeptember 5., csütörtök 9.00v13.00

Filmzeneszerzés, hangrestaurálás, a magyar Filmarchívum kutatási eredményei

9.00–9.30 Regisztráció

A magyar Filmarchívum munkái

9.30–9.45 Ráduly György köszöntője

9.45–10.15 Hussein Evín, a Magyar Nemzeti

Filmarchívum Könyvtárának munkatársa:

Balogh Béláné Kornai Margit (1883–1953) az első magyar női producer – de még annál is több

10.15–10.45 Torma Galina, a Magyar Nemzeti Filmarchívum munkatársa: 100 éves filmhíradók

10.45–11.15 Kurutz Márton, a Magyar Nemzeti Filmarchívum munkatársa: A magyar filmek és a zene a némafilmekről 1945–ig

Hang és zene az archív filmekben

11.45–12.15 Böhm Dániel, hangrestaurátor, Magyar Filmlabor: Klasszikus filmek hangrestaurálási feladatai – hogyan lesz Dolby Surround egy mono felvételből?

12.15–12.45 Pacsay Attila, Kertész Mihály: A tolonc című némafilmjének zenészerzője: A tolonc

című film zenéjének munkálatairól

12.45–13.15 Jean Pierre Verscheure, hangrestaurátor, a Cinevolution hangrestaurátor műhely vezetője: Hangrestaurálás a filmörökség megőrzésének kortárs kontextusában

17.30–19.30 A tolonc, fekete–fehér némafilm, 1914, r: Kertész Mihály, 67' Magyar inzer, angol, francia felirat

Bevezetőt mond: Pacsay Attila és Kurutz Márton Kísérőfilm: Kertész Mihály: Jön az öcsém

szeptember 6., péntek 9.00–16.00

A filmörökség megőrzése, felújítása, elveszett és megtalált filmek azonosítása

Ismeretlen filmek azonosítása

9.30–11.00 Elif Rongen–Kaynakçı, vezető kutató-archivátor, EYE Filmmuseum, Amszterdam:

Elveszett és talált képek – filmazonosító workshop

Filmmegőrzés, digitalizáció, adatbázis

11.30–12.00 Arianna Turci, gyűjteményi vezető, Királyi Belga Filmarchívum: A Királyi Belga Filmarchívum bemutatása

12.00–12.30 Thomas Christensen, vezető-kurátor, Dán Filmarchívum Koppenhága: Filmmegőrzés és digitalizálás a jelenben a jövőnek – a Dán Filmintézet modellje

12.30–13.00 Eric Le Roy, gyűjteményi vezető, CNC, Bois d'Arcy: A Francia Nemzeti Filmközpont archiválási eljárásai és működése

13.00–13.20 Ellen Harrington, igazgató, Deutsche Filminstitute & Filmmuseum: A német Filmmúzeum működése

14.00–14.15 Nikolaus Wostry, gyűjteményi vezető, Filmarchiv Austria: A Rabmadár című film darabjainak megtalálása, azonosítása és teljes restaurálása

szeptember 7., szombat 9.00–16.00

Megosztás és átadás – fesztiválok, cinemathéque-ek, oktatás

9.30–10.30 Amerikai perspektíva

9.30–10.00 Brian Meacham, gyűjteményi vezető, Yale University: Minden, ami archívum: 35mm filmek az archívumon kívül

10.00–10.30 Juana Suárez, Moving Image Archiving & Preservation Program, igazgató, Tisch School of the Arts NYU: Az NYU Mozgófilm-archiválási és Filmörökség Programjáról

Francia regionális rendszer

10.45–11.05 Guillaume Poulet, igazgató, Nizzai Filmarchívum: A Nizzai Filmarchívum bemutatása

11.05–11.25 Franck Loiret, igazgató, Toulouse-i Filmarchívum: A Toulouse-i Filmarchívum bemutatása

Archív filmek fesztiválokon

11.45–12.05 Gérald Duchaussoy, igazgató, Cannes Classics / International Classic Film Market Lyon: Klasszikus filmek fesztiválokon: Cannes Classics és a Klasszikus Filmek Nemzetközi Market bemutatása

12.05–12.25 Sophie Mirouze, igazgató, Festival de La Rochelle: Klasszikus filmek fesztiválokon: Festival de La Rochelle

12.25–12.45 Guy Borlee, igazgató, Il Cinema Ritrovato, Bologna: Klasszikus filmek fesztiválokon: Il Cinema Ritrovato, Bologna

12.45–13.05 Massimo Benvegnú, Programming Committee, International Federation of Film Archives (FIAP): A világ összes filmje – klasszikus filmek a hozzáférés korában

14.00–16.00 Előadás és filmvetítés: Veronique Joo'Aisenberg, a La Cinémathèque Afrique munkatársa: Szenegáli filmek

PROFESSIONAL PROGRAMMES - FRENCH INSTITUTE

Thursday 5, September, **9.00–16.00**

Recent works of the Hungarian Film Archive

9.30–9.45 György Ráduly, Director of the Hungarian Film Archive

9.45–10.15 Evin Hussein: Margit Balogh Béláné Kornai (1883–1953), the first Hungarian female producer – and a lot more

10.15–10.45 Galina Torma: 100-year-old news today

10.45–11.15 Márton Kurutz: Hungarian musical films from the early years to 1945

Sound and music in classical films

11.45–12.15 Dániel Bóhm: Audio restoration of classical films – how is a mono recording turned into a Dolby Surround System sound?

12.15–12.45 Attila Pacsay: Writing music for The Undesirable

12.45–13.15 Jean Pierre Verscheure: The audio restoration of films in the current context of the preservation of legacy of the cinema

Friday 6, September, 9.00–16.0

Preserving and restoring the film heritage, lost and found films and their identification

Lost and found images – film identification workshop

9.30–11.00 Elif Rongen–Kaynakçı: Lost and found images – film identification workshop

Preservation, digitalisation, open databases

11.30–12.00 Arianna Turci: Presentation of Cinémathèque Royale de Belgique

12.00–12.30 Thomas Christensen: Preservation and digitising for now and the future, the model of the Danish Film Institute

12.30–13.00 Eric Le Roy: The Centre National de Cinema (CNC) archiving methods and system

13.00–13.20 Ellen Harrington: The Deutsche Filminstitute & Filmmuseum

14.00–14.15 Nikolaus Wostry: Finding, identifying and restoring Slave Bird, black and white silent movie

Saturday 7, September, 9.00–16.00

Sharing and transmission – festivals, cinematheques, education

9.30–10.30 The American Perspective

9.30–10.00 Brian Meacham: Everything's Archival: 35mm Film Programming Outside the Archive

10.00–10.30 Juana Suárez: About the NYU Moving Image Archiving and Preservation Program (MIAP)

French Regional Cinematheques

10.45–11.05 Guillaume Poulet: Cinémathèque of Nice

11.05–11.25 Franck Loiret: La Cinémathèque de Toulouse

Film classics at festivals

11.45–12.05 Gérald Duchaussoy: Classical films at festivals: Cannes Classics and the International Classic Film Market of the Festival Lumière

12.05–12.25 Sophie Mirouze: Classical films at festivals: Festival La Rochelle Cinéma

12.25–12.45 Guy Borlee: Classical films at festivals: Il Cinema Ritrovato, Bologna

12.45–13.05 Massimo Benvegnú: Every film in the world – classical films in the age of access

14.00–16.00 Presentation and film screenings: Senegalese archival films Introduction: Veronique Joo'Aisenberg

KÉSZÍTSD EL A SAJÁT ANIMÁCIÓS FILMEDET!

Animation Film DIY

Animációsfilm-műhely a Puskin Moziban a BABtér vezetésével

Animation film workshop in Puskin Cinema led by BABtér

A Filmmaratonon idén is lehetőség lesz megismerkedni azzal a sokféle animációs technikával, amivel az animációs film mesterei is dolgoztak. A Budaörsi Animációs Bázis és Kreatív Tér által tartott műhelyben a hagyományos, kézműves technikákat ötvözik a digitális eljárásokkal. A résztvevők a pörgetős moztól elkezdve a zoetropon és a pixilláción át a papírkivágásos animációig bezárólag számos technika alapjait el tudják sajátítani.

Once again this year, the Film Marathon provides the opportunity to get to know the many different animation techniques that masters of film animation also employed. In the workshop run by Budaörs Animation Base and Kreatív Tér, traditional, handicraft techniques are combined with digital processes. Anyone joining the workshop can learn about the countless techniques from flip-book animation through zoetrope and pixillation to paper cut-out animation.

Animációsfilm-műhely a Toldi Moziban a BABtér vezetésével szeptember 7-én és 8-án, szombaton és vasárnap 11-16 óráig.

Animation film workshop in Toldi Cinema led by BABtér between 11 am – 4 pm on Saturday 7 and Sunday 8 September.

Ingyenes, regisztrációhoz kötött

Entry is free but you must register in advance at NORA@BABTER.HU

© Déri Miklós

Meseautó

Car of Dreams (1934)

Directed by Béla Gaál

Restored by the

HUNGARIAN FILMLAB

mnf
HUNGARIAN NATIONAL FILM FUND
FILMLAB

JEGYÁRAK ÉS INFORMÁCIÓK

Tickets and Info

Toldi Mozi, Puskin Mozi, Francia Intézet: 500 Ft
Uránia Nemzeti Filmszínház: 1 000 / 1 800 Ft

A SZABADTÉRI VETÍTÉSEK INGYENESEK
/The Open-Air Screenings are Free.

További információ/*More info at:* filmmaraton.hu

Jegyvásárlás/*Tickets:*
toldimozi.hu
urania-nf.hu
puskinmozi.hu

MÁS KEDVEZMÉNYEK NEM ÉRVÉNYESEK.
Other Discounts Do Not Apply.

Puskin Mozi

1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 18.
www.puskinmozi.hu

Toldi Mozi

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38.
www.toldimozi.hu

Budapesti Francia Intézet

1011 Budapest, Fő u. 17.
www.franciaintezet.hu

Uránia Nemzeti Filmszínház

1088 Budapest, Rákóczi út 21.
www.urania-nf.hu

IMPRESSZUM

Impressum

Felelős kiadó/*Publisher:* HAVAS Ágnes
Felelős szerkesztő/*Editor-in-chief:* RÁDULY György
Szerzők/*Authors:* BALOGH Gyöngyi, Barkóczy JANKA,
FAZEKAS Eszter, KOLOZSI László,
MUSZATICS Péter, OROSZ Anna Ida
Fordító/*Translator:* James STEWART, Marie-Josie SHEEKS

A szervezők a műsorváltozás jogát fenntartják.
/The organiser retains the right to modify the programme.

Lapzárta / *Finalised:* 2019 szeptember 2.

Prime sponsor of events / Prime sponsor of events:

Other sponsors / Other sponsors:

Biztosító

Media partner / Media partner:

Venues / Venues:

Partners / Partners:

Invited institutions / Invited institutions:

